

MINISTERUL EDUCAȚIEI NAȚIONALE

PETRU-SEBASTIAN TAMAȘ
MARICICA BEJENARU

CRISTINA MATE
TEREZA HERCIU

TEODORA COJAN
LOREDANA COJAN

FULVINA BLÎNDA
CRISTINA GHERCĂ

VI

RELIGIE

CULTUL ROMANO-CATOLIC DE LIMBA ROMÂNĂ

EDITURA DIDACTICĂ ȘI PEDAGOGICĂ S.A.

MINISTERUL EDUCAȚIEI NAȚIONALE

Petru-Sebastian Tamaș (coord.)
Teodora Cojan
Maricica Bejenaru
Loredana Cojan

Cristina Mate
Fulvina Blînda
Tereza Herciu
Cristina Ghercă

RELIGIE

CULTUL ROMANO-CATOLIC DE LIMBA ROMÂNĂ

MANUAL PENTRU
CLASA A VI-A

EDITURA DIDACTICĂ ȘI PEDAGOGICĂ S.A.

ACEST MANUAL A FOST FOLOSIT DE:

Anul	Numele elevului care a primit manualul	Clasa	Școala	Anul școlar	Starea manualului*	
					la primire	la returnare
1.						
2.						
3.						
4.						

* Starea manualului se va înscrie folosind termenii: nou, bun, îngrijit, nesatisfăcător, deteriorat.
 Cadrele didactice vor controla dacă numele elevului este scris corect.
 Elevii nu trebuie să facă niciun fel de însemnări pe manual.

..
 ..
 ..
 ..
 ..
 ..
 ..
 ..
 ..

© **E.D.P. 2018**. Toate drepturile asupra acestei ediții sunt rezervate Editurii Didactice și Pedagogice S.A., București. Orice preluare, parțială sau integrală, a textului sau a materialului grafic din această lucrare se face numai cu acordul scris al editurii.

© **Petru-Sebastian Tamaș, Cristina Mate, Teodora Cojan, Fulvina Blînda, Maricica Bejenaru, Tereza Herciu, Loredana Cojan, Cristina Ghercă**

EDITURA DIDACTICĂ ȘI PEDAGOGICĂ S.A.
 Str. Spiru Haret nr. 12, sector 1, cod 010176, București
 Tel.: 021.315.38.20
 Tel./fax: 021.312.28.85
 e-mail: office@edituradp.ro
 web: www.edituradp.ro
 Librăria E.D.P.: str. Gen. Berthelot nr. 28-30, sector 1

Referenți: pr. prof. dr. Ștefan Lupu
 pr. prof. dr. Daniel Iacobuț
 pr. prof. dr. Fabian Doboș

Colaboratori: prof. Mariana Sofronie
 prof. Mirela Blînda

Comenzile pentru această lucrare se primesc:
 – prin poștă, pe adresa editurii
 – prin e-mail: comenzi@edituradp.ro;
 comercial@edituradp.ro
 – prin telefon/fax: 021.315.73.98

Redactor: Valentina Jercea, Cristian Radu
Tehnoredactor: Doina Țîbea
Coperta: Alin Casapu

Manualul digital este realizat cu sprijinul
 Societății Române de Televiziune

CUPRINS

Recapitulare și evaluare inițială	7
DUMNEZEU REVELAT OMULUI CA IUBIRE MILOSTIVĂ	
1. Omul creat cu trup muritor și suflet nemuritor	12
2. Consecințele păcatului de neascultare	15
3. Noe și potopul	18
4. Dumnezeu, prezent în istoria poporului ales	21
5. Profetul Miheia	24
6. Cristos îl face cunoscut pe Tatăl	28
<i>Recapitulare și evaluare</i>	31
RĂSPUNSUL OMULUI DAT IUBIRII LUI DUMNEZEU	
7. Isus desăvârșește Legea	34
8. Sfințirea Zilei Domnului	37
9. Sfințirea zilelor de sărbătoare	41
10. Sfânta Liturghie; semnificația gesturilor liturgice	46
<i>Recapitulare și evaluare</i>	50
VIAȚA OMULUI ÎN CRISTOS	
11. Euharistia – instituirea și roadele Euharistiei	54
12. Cultul euharistic	57
<i>Recapitulare și evaluare</i>	61
OMUL CREȘTIN ÎN MIJLOCUL SEMENILOR	
13. Organizarea Bisericii în Evul Mediu	64
14. Viața monahală	68
15. Rănile unității	72
16. Implicarea Bisericii în viața socială	76
17. Lăcașurile de cult	80
18. Muzica sacră	85
<i>Recapitulare și evaluare</i>	89
RECAPITULARE FINALĂ	91
TEST DE EVALUARE FINALĂ	96

Competențe generale

1. Utilizarea conceptelor specifice religiei proprii, în conexiune cu diferite manifestări ale credinței
2. Manifestarea unui comportament moral, în viața personală și în societate, în acord cu valorile religioase
3. Raportarea experiențelor din viața de zi cu zi la principiile religioase, cu respectarea identității și diversității religioase

Competențe specifice

- 1.1. Prezentarea învățăturilor religioase cu privire la evenimente din istoria mântuirii și din viața Bisericii
- 1.2. Integrarea unor concepte specifice în prezentarea de evenimente relevante din istoria mântuirii și din viața Bisericii
- 2.1. Analizarea responsabilităților personale și ale diferitelor grupuri în relație cu celebrarea sacramentului Euharistiei
- 2.2. Argumentarea rolului acțiunilor caritabile, în contexte create de celebrarea sacramentului Euharistiei
- 3.1. Prezentarea unor moduri de manifestare a diversității religioase, în relație cu sistemul de valori specifice propriei identități religioase
- 3.2. Asumarea unor responsabilități față de sine și față de ceilalți, prin raportarea la valorile moral-religioase și la tradițiile Bisericii

PREFAȚĂ

Acest an școlar vă propune, dragi elevi din calasa a VI-a, un nou manual menit să vă ajute să continuați însușirea cunoștințelor de bază, specifice cultului romano-catolic, cunoștințe care se îmbogățesc cu noi indicații practice asupra modului în care trebuie să vă raportați viața la Dumnezeu și a modului în care trebuie să vă trăiți credința, în contextul actual al societății.

Manualul de care vă veți folosi în acest an școlar este structurat în patru secțiuni mari și are în vedere prezentarea omului în contextul larg al istoriei mântuirii. Pornim de la înțelegerea lui Dumnezeu care se descoperă omului ca iubire milostivă (Secțiunea I). Continuăm cu răspunsul pe care acesta este chemat să-l dea lui Dumnezeu, cu prezentarea obligațiilor pe care fiecare creștin le are față de Creatorul său (Secțiunea a II-a). Vorbim apoi de mijlocul foarte eficient dăruit omului pentru a trăi viața cea nouă pe care a adus-o și indicat-o Isus Cristos – *Euharistia* (Secțiunea a III-a). În ultima Secțiune, vi se oferă câteva aspecte din istoria bimilenară a Bisericii. Veți putea vedea marile momente care au marcat parcursul ei și cum Biserica a înțeles, prin membrii ei, să contribuie la promovarea unei societăți mai luminate și mai umane. Dar istoria Bisericii continuă și o scriem și noi astăzi, astfel încât veți primi, în această parte, câteva indicații asupra modului în care ea trebuie să fie prezentă în viața socială de astăzi și cum trebuie să contribuie la îmbunătățirea ei.

Conținutul acestui manual nu urmărește numai predarea unor cunoștințe teoretice. Acesta e menit să vă ajute să vă înțelegeți rostul în această lume, cum să vă formați personalitatea și cum să fie viața voastră creștină.

Autorii care au alcătuit acest manual au multă experiență în domeniul predării Religiei. Ei au urmărit să vă ofere informații și cunoștințe pentru nivelul vostru de vârstă și ținând cont de ceea ce ați studiat până acum. Fiecare lecție este urmată de însușirea unui vocabular adecvat, care va face ca limbajul religios să fie mai ușor de asimilat. De asemenea, exercițiile aplicative și de evaluare conțin cerințe clare, concrete, solicită atenția și efortul vostru de gândire, valorifică potențialul vostru creativ și vă stimulează interesul pentru citirea materialelor din domeniu, la care aveți acces atât prin literatura de specialitate, cât și prin Internet.

Textele cu caracter profund spiritual, care însoțesc fiecare lecție din manual, precum și propunerea unor scurte biografii ale unor sfinți care au marcat istoria Bisericii, au menirea să vă arate că religia nu oferă doar cunoștințe teoretice. Ea vă deschide mintea și inima spre modele de viață, provocându-vă la o participare mai activă la viața societății de astăzi.

Vă asigur că Manualul de față răspunde scopului studierii Religiei în școală, care este acela de a forma personalități în concordanță cu valorile creștine, prin integrarea cunoștințelor religioase în formarea de atitudini moral-creștine. Astfel, pornind de la însușirea lor, vă veți putea implica mai ușor în viața societății de astăzi, contribuind la ridicarea nivelului de educație religioasă și morală, care are atâta nevoie de un „ferment nou”, ce poate fi adus de tânăra generație.

Atât vouă, dragi elevi, cât și Dumneavoastră, stimați dascăli, vă doresc un an școlar binecuvântat de Domnul, multă bucurie la studiu, iar roadele eforturilor voastre să fie încununat de mult succes!

Episcop auxiliar Aurel Percă
Responsabil cu învățământul religios
în Conferința Episcopală

RECAPITULARE ȘI EVALUARE INIȚIALĂ

1. Completează spațiile libere folosind cuvintele dintre paranteze:

- a) Botezul este cel ... și cel mai ... sacrament prin care ni se iartă păcatul ... și celelalte păcate făcute înainte de ... și prin care devenim (*creștini, dintâi, Botez, trebuincios, strămoșesc*)
- b) ... sau Confirmațiunea este un ... prin care îl primim pe Duhul ... cu darurile sale, ca să putem mărturisi cu ... credința (*Mirul, tărie, Sfânt, sacrament, creștinească*)
- c) Eu sunt Domnul... tău, să ... ai alți dumnezei în afară de ..., să nu-ți faci ... cioplit ca să te ... lui. (*nu, închini, mine, Dumnezeu, chip*)
- d) A ... înseamnă a-l chema pe ... ca martor că cele afirmate sunt (*adevărate, Dumnezeu, jura*)

2. Alege varianta de răspuns corectă:

A. Biblia este

- a) o carte ascunsă;
- b) cuvântul viu al lui Dumnezeu;
- c) o carte a preoților;
- d) un atlas geografic.

B. Numărul Cărților Sfintei Scripturi este

- a) 73;
- b) 46;
- c) 27;
- d) 84.

C. Părțile Sfintei Scripturi sunt

- a) Geneza și Noul Testament;
- b) Ieremia și Evangheliile;
- c) Vechiul Testament și Noul Testament;
- d) Vechiul Testament și Evangheliile.

D. Omul este creat

- a) după chipul și asemănarea lui Dumnezeu;
- b) după forma trupului lui Dumnezeu;
- c) după sufletul lui Dumnezeu;
- d) cu trup nemuritor.

E. Virtuțile teologale sunt

- a) credința, altruismul, iubirea;
- b) credința, speranța și dragostea;
- c) curăția, cumpătarea și credința;
- d) iubirea, bunătatea și răbdarea.

F. Întemeietorul creștinismului a fost

- a) Isus;
- b) Sfântul Petru;
- c) Sfântul Paul;
- d) Ioan Botezătorul.

G. Biserica este

- a) comunitatea preoților;
- b) comunitatea tuturor credincioșilor;
- c) comunitatea sfinților din cer;
- d) comunitatea călugărilor.

H. Primul Conciliu ecumenic a avut loc la

- a) Roma;
- b) Constantinopol;
- c) Niceea;
- d) Vatican.

I. Prin Edictul de la Milano

- a) s-a dat libertate creștinismului;
- b) s-a convocat Conciliul de la Niceea;
- c) s-a alcătuit Crezul;
- d) Constantin cel Mare a devenit împărat.

3. Alege litera A, dacă enunțul este adevărat, sau litera F, dacă este fals:

- a) Decalogul se rezumă la porunca dragostei față de Dumnezeu și față de aproapele. A/F
- b) Biserica s-a născut în ziua de Crăciun. A/F
- c) Împăratul Constantin cel Mare a dat libertate Bisericii. A/F
- d) Abraham este părintele celor care cred în unicul Dumnezeu adevărat. A/F
- e) Moise este Mesia, cel așteptat de veacuri. A/F
- f) Prin superstiție, îi dăm cinste lui Dumnezeu, respectând porunca I a Decalogului. A/F
- g) Botezul ne face fii ai lui Dumnezeu. A/F
- h) Prin Botez, intrăm în marea familie a lui Isus, numită Biserică. A/F
- i) Nașii au datoria de a le face cadouri finilor, de ziua lor. A/F
- j) Botezul și Mirul nu se pot repeta deoarece imprimă în suflet un caracter de neșters. A/F
- k) La Mir, primim trupul și sângele lui Isus. A/F
- l) Botezul apei poate fi înlocuit, la nevoie, de Botezul sângelui sau Botezul dorinței. A/F
- m) Sfinții Părinți ai Bisericii sunt acei preoți care au trăit în primele veacuri creștine, au dus o viață sfântă și au avut scrieri religioase de valoare. A/F

4. Asociază fragmentele din coloana A cu cele din coloana B pentru a forma enunțuri corecte:

A

B

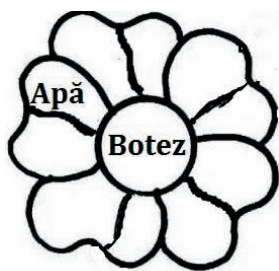
- a) Mirul ne dă misiunea
- b) Botezul sădește în suflet
- c) N. (*Numele*) Eu te botez
- d) Preotul botează,

- 1) dar, la nevoie, poate boteza orice om.
- 2) de a-l mărturisi și apăra pe Cristos prin cuvânt și faptă.
- 3) credința, speranța și dragostea.
- 4) în numele Tatălui, și al Fiului, și al Duhului Sfânt.

5. Completează, scriind care este părerea ta:

- a) Este indicat ca Botezul să se dea copiilor chiar din primele luni de viață, deoarece ...
- b) Tertulian scria „Sângele martirilor este sămânță pentru alți creștini”, deoarece ...

6. Desenează pe caiet și completează, conform exemplului de mai jos:

7. Realizează corespondența între coloanele de mai jos:

Ioan Crisostom
Sfânta Maria
Nero
Sfântul Petru
Împăratul Constantin

Edictul din Milano
primul împărat prigonitor
primul între apostoli
Regina Martirilor
Ioan Gură de Aur

8. Completează enunțurile:

- Îl cinștim pe Dumnezeu prin: ...
- Urmările păcatului primilor oameni au fost: ...
- Abraham și-a arătat credința în Dumnezeu ...
- Profetul Ieremia ...

9. Explică următoarele noțiuni:

- idolatrie
- baptister
- profet
- martir
- viață veșnică
- păgân
- blasfemie
- conciliu
- prigoană
- cruce

10. Enumeră motivele de persecutare ale creștinilor din primele veacuri.

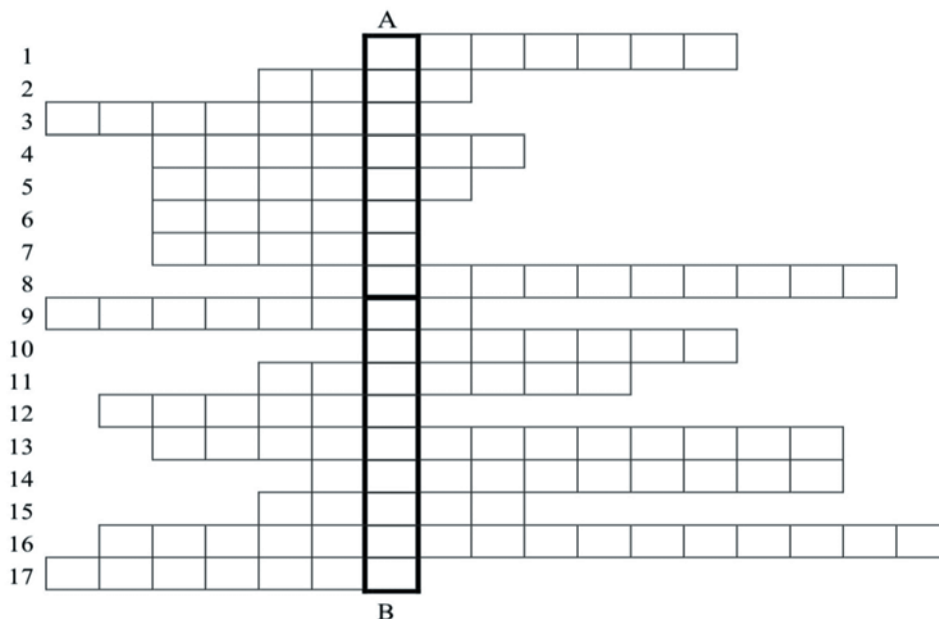
11. Ordonează cronologic următoarele evenimente:

- _____ a) Edictul din Milano;
- _____ b) chemarea la credință a lui Abraham;
- _____ c) nașterea lui Isus;
- _____ d) Isus dă porunca iubirii;
- _____ e) întemeierea primei comunități creștine;
- _____ f) Conciliul din Niceea;
- _____ g) Profetia lui Ieremia;
- _____ h) pierderea Paradisului;
- _____ i) martiriul Sfântului Petru;
- _____ j) persecuția lui Nero;

12. Scrie o compunere, de 150 de cuvinte, cu titlul *Eu cred în Dumnezeu*.

13. Compune o rugăciune, de cel puțin cinci rânduri, în care să îi ceri Duhului Sfânt să vină în sufletul tău.

14. Completează aritmogriful și vei descoperi, pe verticala de la A la B, cine este prima persoană a Sfintei Treimi:

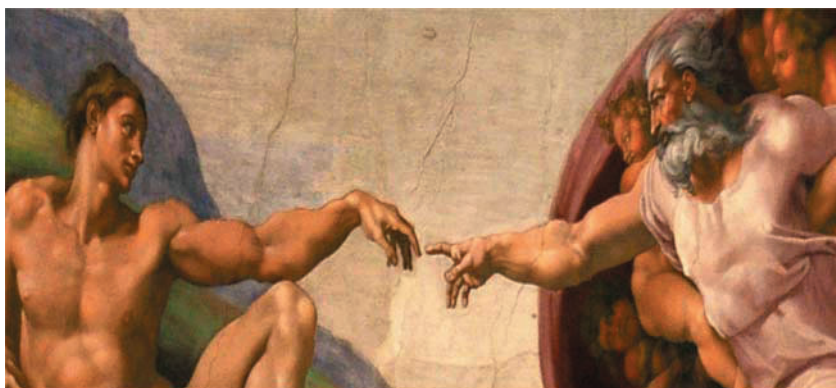
1. Cele zece porunci.
2. Ființa creată după chipul și asemănarea lui Dumnezeu. (articulat)
3. Patriarhul căruia Dumnezeu i-a descoperit că va deveni părintele unui neam numeros.
4. Înțelegere între două părți.
5. Persoană aleasă de Dumnezeu să vorbească în numele său.
6. Sacrament prin care devenim creștini.
7. Persoană căreia, în Vechiul Testament, Dumnezeu i-a descoperit numele său.
8. A atribui unor lucruri sau persoane puteri pe care numai Dumnezeu le are.
9. Comunitatea tuturor celor care cred în Isus.
10. Zi în care s-a născut Biserica.
11. Persoană care crede în Isus.
12. Cartea Cuvântului lui Dumnezeu.
13. A doua parte a Sfintei Scripturi. (2 cuvinte)
14. Simbol al Duhului Sfânt. (articulat)
15. Mama Fiului lui Dumnezeu.
16. Document prin care împăratul Constantin a dat libertate Bisericii. (3 cuvinte)
17. Înger trimis de Dumnezeu la Fecioara Maria pentru a-i cere să fie mama fiului său.

DUMNEZEU REVELAT OMULUI CA IUBIRE MILOSTIVĂ

- **Omul creat cu trup muritor și suflet nemuritor**
 - **Consecințele păcatului de neascultare**
 - **Noe și potopul**
 - **Dumnezeu prezent în istoria poporului ales**
 - **Profetul Miheia**
 - **Cristos îl face cunoscut pe Tatăl**

1. Omul creat cu trup muritor și suflet nemuritor

Michelangelo Buonarroti, *Crearea lui Adam* (detaliu)

Omul, ființa cea mai minunată care trăiește pe pământ, a fost creat de Dumnezeu și înzestrat cu daruri deosebite. El este încununarea creației și cel căruia i-a fost încredințată lucrarea lui Dumnezeu pentru a se folosi de ea cu responsabilitate: „Domnul Dumnezeu l-a luat pe om și l-a pus în Grădina Edenului, ca să o lucreze și să o păzească”. (*Geneză 2,15*)

Omul este singura creatură a lui Dumnezeu care reunește în el lumea materială și pe cea spirituală. Partea

materială a omului este trupul, care este muritor; partea spirituală este sufletul, care este nemuritor.

Omul este ființă vie atât timp cât „suflarea de viață” pe care i-a dăruit-o Dumnezeu, sufletul, este unit cu trupul și formează împreună o unitate. „Domnul Dumnezeu l-a plăsmuit pe om din țărâna pământului, i-a suflat în nări suflare de viață, și omul a devenit ființă vie”. (*Geneză 2,7*)

Sufletul îl face superior pe om față de animale și de plante. Acesta cuprinde inteligența, voința și conștiința de sine. El îi permite omului să cunoască existența lui Dumnezeu.

Orice ființă umană, tânără sau bătrână, bogată sau săracă, este înzestrată cu suflet. Sufletul este creat de Dumnezeu și nu produs de părinți; el este nemuritor și continuă să existe și după moarte, iar la sfârșitul lumii, el se va uni din nou cu trupul, la învierea de apoi.

Cu ajutorul trupului, omul comunică, prin expresii și semne, ceea ce simte în interiorul său: gândurile, emoțiile, stările sufletești, sentimentele și contribuie, prin fapte și cuvinte, la realizarea vocației omului pe pământ: să-l cunoască, să-l iubească, să-l slujească pe Creatorul său.

Omul trebuie să se îngrijească atât de trupul, cât și de sufletul său, pentru că întreaga ființă umană, trup și suflet, este chemată la fericirea veșnică. Ființa umană este sfințită prin sacramentele Bisericii. Ea devine locuință a lui Dumnezeu încă de la botez. De aceea, fiecare creștin are datoria să respecte propriul trup, să nu-l distrugă sau să-l folosească pentru a face rău, ci să-l îngrijească cu responsabilitate. Același respect îl datorăm tuturor persoanelor, indiferent de vârstă, rasă, bogăție, inteligență.

Cel care se îngrijește numai de frumusețea trupului, și nu și de cea a sufletului, este ca o ramă foarte prețioasă, dar care nu are nicio imagine: rămâne goală.

Vocabular

responsabilitate – obligație de a efectua un lucru, de a răspunde, de a da socoteală.

conștiință de sine – cunoaștere prin intermediul simțurilor, autocunoaștere, capacitate de a aprecia propriile calități/defecte.

sentiment – atitudinea omului față de realitate, simțământ, afecțiune.

vocație – chemare, predispoziție, înclinație, aptitudine specială pentru artă, știință sau profesie.

Sinedriu – Tribunalul suprem la evrei, având funcții judecătorești, politice și de interpretare a Legii, compus din 71 de membri și prezidat de Marele Preot.

Întrebări

1. Cui a încredințat Dumnezeu lucrarea sa? De ce?
2. Prin ce se deosebește omul de celelalte creaturi?
3. Cine a dăruit omului suflarea de viață?
4. Ce scop are trupul?
5. Ce se întâmplă cu ființa umană dacă primește sacramentele?

Peter Wenzel,
Adam și Eva în Grădina Edenului

Quint pentru viață

„Ce este omul, că te gândești la el, sau fiul omului, că-l iei în seamă?
L-ai făcut cu puțin mai mic decât pe îngeri, l-ai încununat cu cinste și măreție.
L-ai făcut să stăpânească lucrările mâinilor tale, toate le-ai pus la picioarele lui...” (Psalmi 8, 5-7)

Aplicații

1. Notează următoarele afirmații cu **A**, dacă sunt adevărate, și cu **F** dacă sunt false:

- a) Omul este creat de Dumnezeu.
- b) Omul reunește în el lumea materială și pe cea spirituală.
- c) Nu există nicio deosebire între ființele create de Dumnezeu.
- d) La Botez, trupul devine templu al Duhului Sfânt.
- e) Sufletul îl face pe om superior animalelor și plantelor.
- f) E bine să ne îngrijim doar de sănătatea trupului.

2. Asociază fragmentele din coloana **A** cu cele din coloana **B**, pentru a forma enunțuri corecte:

A
Trupul omului, ca și sufletul
Sufletul omului
Sufletul face
Omul este

B
este nemuritor.
ca un trup să fie viu.
singura ființă înzestrată cu suflet.
trebuie tratat cu tot respectul.

3. Citește, cu atenție, următorul fragment biblic. Rezolvă apoi cerințele:

„Domnul Dumnezeu l-a plăsmuit pe om din țărâna pământului, i-a suflat în nări suflare de viață, și omul a devenit ființă vie.” (Geneză 2,7)

1. În ce carte citim aceste versete?
2. Care este mesajul pe care ni-l transmite textul biblic?
3. Ce învățăm din această relatare?
4. Cum poate să-i răspundă omul lui Dumnezeu?
5. Cum are grijă omul de trupul său? Dar de suflet?

4. Argumentează de ce omul este superior celorlalte făpturi create de Dumnezeu.

5. Compune o rugăciune de mulțumire lui Dumnezeu, pentru că te-a creat cu trup și suflet.

Din viețile sfinților

Girolamo da Santacroce, Sf. Ștefan

Sfântul Ștefan

După primirea Duhului Sfânt, apostolii au ales șapte bărbați „plini de Duh Sfânt și de înțelepciune”, care au slujit în cadrul slujbelor religioase, iar în fruntea celor șapte diaconi a fost ales Sfântul Ștefan.

Potrivit tradiției, acesta era tânăr, frumos, înzestrat cu un sentiment religios excepțional și bun orator. Rar puteai întâlni un suflet atât de delicat pentru un om cu o personalitate atât de puternică.

Datorită credinței sale, sfântul a putut săvârși minuni și semne mari. A predicat învățăturile lui Isus și a atras atenția fariseilor, astfel că a fost condamnat la moarte, prin uciderea cu pietre, de autoritățile iudaice din Ierusalim, fiind primul martir creștin.

În fața Sinedriului, și-a manifestat credința prin rugăciune, căci, și sub loviturile primite, el se ruga: „Doamne, Isuse, primește duhul meu și, îngenunchind, a strigat cu glas tare: Doamne, nu le socoti lor păcatul acesta!”

Sfântul Ștefan stă în fruntea nenumăraților martiri care au mărturisit credința în Cristos ca Fiu al lui Dumnezeu.

Creștinii îl sărbătoresc pe Sfântul Ștefan, canonizat ca sfânt al Bisericii Catolice, în 1038, de Papa Grigore al VII-lea, imediat după ziua Nașterii Domnului.

Lumină pentru pașii mei

Trupul nostru se dezvoltă armonios, dacă este hrănit și îngrijit corect. La fel și sufletul are nevoie de hrană și îngrijire pentru a crește în credință. Hrana sufletului se află în Sfânta Scriptură, în sfintele sacramente, în rugăciune și în faptele bune pe care le facem.

Pentru a ști mai multe

„Ce motiv te-a îndemnat să-l așezi pe om într-o demnitate atât de mare? Iubirea neprețuită prin care ai privit creatura ta în tine însuși și ai îndrăgit-o; căci din iubire ai creat-o, din iubire i-ai dăruit o ființă capabilă să guste Binele tău veșnic.”
(Sfânta Ecaterina de Siena)

Știați că...

- fiecare om este unic: nu există, nu au existat și nu vor exista doi oameni identici?
- nici chiar gemenii nu sunt identici, ci doar asemănători?
- expresia „a trece în neființă” referitoare la om, este incorectă?

2. Consecințele păcatului de neascultare

Dumnezeu dorește ca omul să fie fericit și nu se bucură atunci când el suferă. De aceea, el a pregătit pentru oameni un loc minunat, pe care Biblia îl numește *Grădina Paradisului* (Edenului), și l-a încredințat strămoșilor noștri, Adam și Eva. „Și Domnul Dumnezeu i-a poruncit omului zicând: «Din toți pomii grădinii poți mânca, însă din pomul cunoașterii binelui și răului să nu mănânci, căci în ziua în care vei mânca din el, vei muri»”. (*Geneză 2,16-17*)

În Paradis, ei au trăit în armonie cu Dumnezeu, cu ei înșiși și cu creația din jurul lor. Nu duceau lipsă de nimic, munceau, dar nu simțeau povara, nu cunoșteau suferința, moartea.

Ca un prieten adevărat, Dumnezeu le-a încredințat tot ce crease și i-a avertizat despre pericolul pierderii fericirii în cazul în care nu vor asculta de porunca sa de a nu mânca din „pomul cunoașterii binelui și răului.”

La îndemnul ispititorului, Adam și Eva au încălcat porunca lui Dumnezeu. Păcatul neascultării primilor oameni se numește „păcat strămoșesc” sau „originar”.

Astfel, omul a încercat să fie ca Dumnezeu, dar fără să asculte de el. „Și șarpele a zis către femeie: Nicidecum nu veți muri! Dar Dumnezeu știe că în ziua în care veți mânca din el vi se vor deschide ochii și veți fi ca Dumnezeu, cunoscând binele și răul”. (*Geneză 3,4-5*)

Urmările acestui păcat au fost grave: au pierdut viața divină, armonia cu Dumnezeu s-a rupt, pacea dintre ei a dispărut, la fel și cea cu lumea înconjurătoare. De acum încolo, munca va deveni grea și împovăraătoare, suferința va fi prezentă în viața omului, care se va întoarce la un moment dat în pământul din care a fost luat. O altă consecință a păcatului a fost decăderea naturii umane, concupiscenta sau înclinația spre rău.

Consecințele păcatului lor au fost transmise tuturor urmașilor.

Dumnezeu, însă, a avut milă de oameni și nu i-a abandonat. El a promis un Mântuitor care să ispășească pentru greșelile omenirii, să dăruiască iertarea și să deschidă din nou poarta spre fericirea veșnică.

Prin Sacramentul Botezului, ni se iartă păcatul strămoșesc și primim harurile necesare pentru a învinge ispitele și a trăi cu Dumnezeu, ca adevărați fii ai săi.

Adam și Eva după păcat, publicat de Society for Promoting Christian Knowledge, Londra

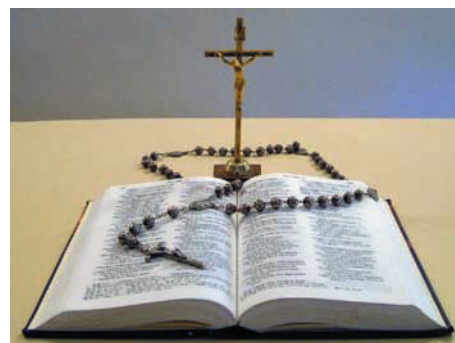
Vocabular

concupiscentă – atracție sau înclinație către plăceri trupești, către senzualitate.

pomul cunoașterii binelui și a răului – pomul oprit, figură de stil folosită pentru a desemna pomul din care Adam și Eva nu aveau permisiunea de a mânca.

Întrebări

1. Ce le-a încredințat Dumnezeu lui Adam și Evei?
2. Cum era viața primilor oameni în Paradis?
3. Ce le-a cerut Dumnezeu lui Adam și Evei?
4. Cum este denumită neascultarea primilor oameni?
5. Care sunt urmările neascultării?
6. Prin ce sacrament se șterge păcatul strămoșesc?

Cuvânt pentru viață

„Într-adevăr, [atât de mult] a iubit Dumnezeu lumea, încât l-a dat pe Fiul său, unicul născut, ca oricine crede în el să nu piară, ci să aibă viață veșnică. Pentru că Dumnezeu nu l-a trimis pe Fiul său în lume ca să judece lumea, ci ca lumea să fie mântuită prin el.” (Ioan 3,16-17)

Aplicații

1. Asociază cuvintele date cu definițiile corespunzătoare:

Biblia, ispitor, păcat originar, împovărătoare, urmaș, armonie, consecință

Definiția

- a) Cuvântul scris al lui Dumnezeu
- b) Cel care îndeamnă la păcat
- c) Pace, bună înțelegere între persoane
- d) Muncă grea
- e) Urmarea unei fapte
- f) Păcat moștenit de toți oamenii
- g) Continuator al unei familii

Cuvântul

2. Desenează o axă a timpului (vezi modelul!) și scrie pe ea numele unor personaje biblice care au așteptat împlinirea promisiunii făcute de Dumnezeu primilor oameni:

Abraham

Fecioara Maria

3. În chenarul de mai jos, vei găsi 10 cuvinte amintite în lecție. Caută-le și transcrie-le în caiet:

M	Â	N	T	U	I	T	O	R
I	B	I	B	L	I	E	I	E
D	S	D	A	D	A	M	S	F
U	G	H	W	E	P	R	P	T
M	Y	P	A	R	A	D	I	S
N	U	I	O	P	C	A	T	A
E	S	D	E	V	A	F	I	G
Z	H	J	K	L	T	Z	T	X
E	C	B	O	T	E	Z	O	V
U	B	H	A	R	M	N	R	I

4. Citește, cu atenție, următorul fragment biblic: „Dușmănie voi pune între tine și femeie, între descendența ta și descendența ei. Aceasta îți va pândi capul și tu îi vei pândi călcâiul”, (*Geneză 3,15*).

Răspunde la următoarele întrebări:

- În care parte a Bibliei citim despre această promisiune?
- Cine credeți că este femeia despre care citim în acest fragment?
- Cine este cel promis de Dumnezeu oamenilor?
- De ce Dumnezeu le-a promis oamenilor un Mântuitor?

Din viețile sfinților

Nașterea Sfintei Fecioare Maria (8 septembrie)

Nașterea Mariei este minunată și sublimă, prin faptul că reprezintă un moment hotărâtor în realizarea planului de mântuire. Mulți Sfinți Părinți au cinstit sărbătoarea nașterii Maicii Domnului cu cântări de laudă, izvorâte din cunoașterea adâncă a Bibliei, din sensibilitatea și elanul lor poetic.

Sfântul Petru Damian afirma:

„Dumnezeu atotputernicul, mai înainte de căderea omului în păcat, a prevăzut această cădere și a hotărât, înaintea tuturor veacurilor, mântuirea omului. A hotărât deci să se nască din Maria. Astăzi este ziua în care Dumnezeu începe să realizeze planul său veșnic, deoarece este necesar să fie construită casa, mai înainte ca Regele să coboare și să locuiască în ea”.

Giovanni Battista Tiepolo, *Educația Sfintei Fecioare Maria*

Lumină pentru pașii mei

Isus a ascultat de Tatăl ceresc în toate, până la moartea pe cruce. Astfel, a reparat tot răul săvârșit de neascultarea lui Adam. Asemenea lui Isus, să ascultăm de părinți, de preoți, de profesori, pentru că ei sunt locuitorii lui Dumnezeu.

Pentru a ști mai multe

„O, păcat al lui Adam, datorită ție a murit Cristos, care te-a nimicit și ne-a adus mântuirea! Fericită vină, pentru că ai avut parte de un Răscumpărător atât de mare!

Da, cu adevărat fericită noapte, numai ție ți s-a dat să cunoști ora în care Isus Cristos a înviat din morți. [...] Puterea sfântă a acestei nopți șterge fărădelegile, spală orice vină, celor căzuți în păcat le redă nevinovăția, celor întristați, bucuria; stinge dușmăniile, aduce înțelegerea, frânge silniciile. O, noapte cu adevărat fericită, tu ești aceea care ai împăcat cerul cu pământul, pe Dumnezeu cu omul!”

(Preconiul pascal)

Știați că...

- Grădina Edenului (Paradisului) este situată de geografi undeva în Orientul Mijlociu (după unii, o subregiune a Asiei, după alții, o parte a Africii)?
- șarpele este o reptilă (târătoare), acoperită cu piele solzoasă, fără membre, carnivor, simbol al răului, dar și al binelui?

3. Noe și potopul

Joseph Anton Koch, *Noe mulțumește lui Dumnezeu*

De la Adam și Eva, păcatul s-a răspândit tot mai mult, gândurile și faptele oamenilor erau rele, iar pământul era plin de violență. Însă Noe și familia sa au rămas credincioși, îl iubeau și îl ascultau pe Dumnezeu.

Domnul i-a făcut cunoscut planul său de a distruge lumea din cauza păcatelor oamenilor și i-a poruncit să construiască o arcă, indicându-i măsurile și forma. Noe urma să fie salvat, găsindu-și adăpost în arcă, cu cei trei fii ai săi, cu soția sa și cu soțiile fiilor și, în plus, cu câte o pereche din toate animalele, precum și cu mari cantități de provizii. Deși semenii săi râdeau de el, Noe a ascultat de Dumnezeu și, astfel, a fost salvat. Când totul a fost gata, Dumnezeu i-a poruncit să intre în arcă. A început ploaia, care a durat patruzeci de zile și patruzeci de nopți, neîntrerupt, încât

și cei mai înalți munți au fost acoperiți de ape. Toți oamenii și toate viețuitoarele care nu se aflau în arcă au pierit.

Când s-a terminat potopul și apele s-au retras, Noe a trimis un corb, ca să vadă dacă pământul este uscat. Corbul s-a întors, și la fel a făcut și un porumbel, lăsat să zboare, șapte zile mai târziu. După alte șapte zile, Noe a trimis din nou porumbelul, care, de această dată, s-a întors purtând în cioc o ramură verde de măsline. Noe a fost sigur că pământul s-a uscat și putea fi locuit. A ieșit din arcă, a construit un altar și i-a adus jertfă lui Dumnezeu, ca mulțumire pentru salvarea sa. Dumnezeu a încheiat o alianță cu Noe: „Închei alianța mea cu voi; nu va mai fi nimicată toată făptura de apele potopului și nu va mai fi potop ca să pustiască pământul” (*Geneză 9,11*). Ca simbol al acestui legământ, a lăsat pe cer curcubeul. Acesta amintește că Dumnezeu, în bunătatea și răbdarea sa, îl sprijină pe om, chiar dacă greșește, și continuă să se simtă legat de om și de destinul lui.

Vocabular

potop – inundație foarte mare, ploaie torențială, revărsare mare de ape, calamitate, dezastru.

corb – pasăre mai mare decât cioara, cu penele negre, cioc și picioare foarte puternice.

alianță – legământ între două sau mai multe grupuri, în vederea realizării unui obiectiv comun; coaliție, înțelegere între două sau mai multe persoane sau state, pe baza unui tratat.

curcubeu – fenomen optic cu aspect de arc multicolor.

Întrebări

1. Cine a rămas credincios lui Dumnezeu?
2. Cum a demonstrat Noe ascultarea față de Dumnezeu?
3. Care au fost efectele potopului?
4. În ce a constat alianța dintre Dumnezeu și Noe?
5. Care este semnul alianței? Ce semnificație are?

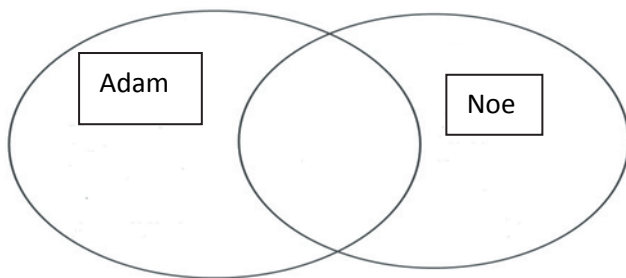
Cuvânt pentru viață

„În toate zilele, până când va dăinui pământul, semănatul și seceratul, frigul și căldura, vara și iarna, ziua și noaptea nu vor înceta.” (Geneză 8,22)

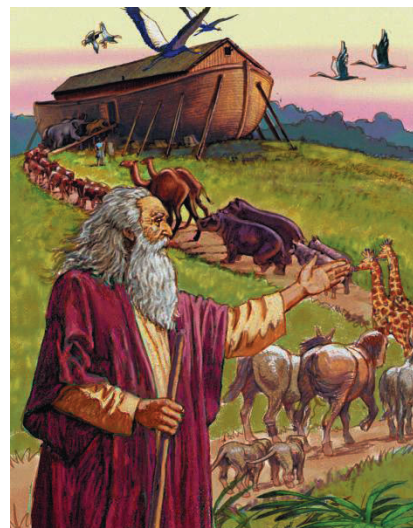
Aplicații

1. Completează diagrama Venn pentru a evidenția deosebirile și asemănările dintre Adam și Noe:

2. Stabilește ordinea desfășurării următoarelor evenimente:

- ... Construirea corabiei
- ... Promisiunea făcută de Dumnezeu
- ... Închiderea arcei
- ... Jertfa adusă de Noe
- ... Înmulțirea păcatelor oamenilor
- ... Strângerea animalelor pe arcă

Valerian Ruppert, *Arca lui Noe*

3. Caută informații despre importanța apei pentru trup și suflet.

4. Rezolvă următorul exercițiu, folosind metoda cubului:

- a) *Describe* comportamentul primilor oameni după căderea în păcat;
- b) *Compară* atitudinea lui Noe față de Dumnezeu cu aceea a oamenilor din timpul său:

Noe	Oamenii din timpul său

c) *Analizează* (explică) următoarele cuvinte întâlnite în textul lecției: *potop, păcat, alianță*;

d) *Asociază* cuvintele cu explicațiile potrivite:

<i>legământ</i>	soartă, viitor
<i>corb</i>	angajament de a face ceva
<i>jertfă</i>	pasăre semirăpitoare, mai mare decât cioara, cu penele negre
<i>destin</i>	dar adus divinității, ofrandă

e) *Aplică!* Completează enunțurile, folosind cuvintele din textul lecției:

Pentru că ... și familia lui au rămas ... , Dumnezeu i-a salvat din După potop, Noe i-a ... lui Dumnezeu. Dumnezeu a încheiat o ... cu Noe.

f) *Argumentează* următoarele enunțuri:

- Dumnezeu și-a ținut promisiunea făcută lui Noe.
- Dumnezeu nu este răspunzător pentru războaiele și cataclismele din lume.

5. Compune o rugăciune în care îi ceri iertare lui Dumnezeu.

Tiziano Vecellio,
Sfântul Ioan Botezătorul

Sfântul Ioan Botezătorul

Așa cum relatează *Evanghelia după Sfântul Luca*, Zaharia și Elisabeta, din cauza vârstei înaintate, își pierduseră speranța de a mai avea un fiu.

Într-o zi, în timp ce Zaharia își împlinea misiunea de preot la templu și oferea jertfa de seară în interiorul sanctuarului, a primit vestea că în curând va avea un fiu. Nu putea crede acest lucru și, de aceea, el a cerut un semn. Semnul i-a fost dat imediat: a rămas mut până la împlinirea cuvântului lui Dumnezeu.

Elisabeta, spre surprinderea rudelor și a cunoscuților, a zămislit un copil. Era, în mod evident, un dar al lui Dumnezeu. Când a primit vizita verișoarei sale, Maria, și a înțeles de la ea minunile pe care Dumnezeu urma să le facă pentru mântuirea oamenilor, nu a putut avea altă reacție decât aceea de a-l lăuda și binecuvânta pe Dumnezeu.

La nașterea copilului, părinții au fost de acord să-l numească Ioan. Zaharia și-a recăpătat graiul și, astfel, a putut să înalțe un imn de mulțumire.

Când a împlinit vârsta potrivită, a înțeles misiunea la care a fost chemat. Ioan a început să ducă o viață în pustiu: purta „o haină din păr de cămilă și o cingătoare de piele încinsă la mijloc, iar hrana lui erau lăcustele și mierea sălbatică” (*Matei 3,4*).

Viața sa de pocăință impresiona pe foarte mulți oameni care, din toate regiunile Palestinei, veneau la el pentru a-i asculta cuvântul profetic. El predica pocăința, convertirea inimii pentru pregătirea venirii împărăției mesianice, care era aproape. În semn de purificare de

păcate și naștere la o nouă viață, el îi cufunda în apele Iordanului pe cei care primeau cuvântul său. De aceea, el a fost numit *Botezătorul*.

Lumină pentru pașii mei

Necazurile și încercările sunt permise de Dumnezeu ca să renunțăm la păcate, ca să ne aducem aminte că el ne iubește și vrea să ne ajute.

Pentru a ști mai multe

„Sfânta Scriptură nu este ceva ce aparține trecutului. Domnul [...] vorbește în prezent, el vorbește chiar astăzi cu noi, ne dăruiește lumina, ne arată calea vieții, ne dăruiește comuniunea, ne pregătește și ne face capabili pentru pace.” (*Benedict al XVI-lea*)

Știați că...

- opt oameni au fost salvați în arca lui Noe?
- la sfârșitul Potopului, arca lui Noe s-a oprit pe Muntele Ararat, în Turcia de azi?
- în urma potopului au dispărut multe specii de plante și de animale?
- relatarea marelui potop apare și în alte povestiri din Orientul Apropiat antic?
- arca este și simbolul Bisericii?

4. Dumnezeu prezent în istoria poporului ales

Dumnezeu l-a ales pe Abraham și i-a promis că îi va da urmași cât stelele cerului și cât nisipul mării. Îl va face părintele unui neam mare, în mijlocul căruia el va fi prezent. Acest proiect, Dumnezeu l-a realizat în timp, prin urmașii lui Abraham.

Abraham și Sara l-au avut ca fiu pe Isaac. Acesta, când a devenit matur, s-a căsătorit cu Rebeca și, după mulți ani, au avut doi băieți gemeni, Esau și Iacob. Esau era primul născut, după care s-a născut Iacob. Cei doi băieți erau foarte diferiți.

Când Isaac era bătrân și aproape orb, a venit timpul să dea binecuvântarea fiului său mai mare, Esau. Dar Iacob, fiul cel mai tânăr, a obținut binecuvântarea, după ce s-a prezentat tatălui său ca fiind Esau. Acesta din urmă a aflat, a devenit furios și, de aceea, Iacob a fugit în Haran, la unchiul său, Laban. A stat acolo o lungă perioadă de timp.

Pe drum, Dumnezeu i-a vorbit în vis și i-a promis binecuvântare, ocrotire și pământul pe care se odihnea, ca moștenire urmașilor lui. Când s-a trezit, Iacob a făcut un jurământ prin care promitea că, la întoarcere, va ridica un altar Domnului în acel loc, Betel, și că Domnul va fi Dumnezeul său întotdeauna.

Iacob s-a căsătorit, a avut o fiică și doisprezece fii: Ruben, Simeon, Levi, Iuda, Isahar, Zabulon, Gad, Așer, Dan, Neftali, Iosif și Beniamin. Aceștia au devenit strămoșii celor douăsprezece triburi ale israeliților.

Timp de 20 de ani, Iacob a slujit lui Laban, unchiul său, și a reușit în toate, pentru că Dumnezeu era cu el. Când s-a întors în ținutul natal, s-a împăcat cu Esau și i-a oferit din turmele sale.

Pe drum, s-a luptat cu un înger al Domnului, care l-a binecuvântat și i-a schimbat numele în Israel, adică „cel ce luptă cu Dumnezeu”. El a ridicat un altar la Betel, așa cum promisese, și s-a închinat Domnului cu toți oamenii lui.

Giorgio Vasari, *Visul lui Iacob*

Vocabular

binecuvântare – revărsare a harului divin asupra unui lucru sau a unei persoane; a preamări pe cineva în semn de recunoștință.

ținut natal – locul nașterii cuiva, loc de care este legat cineva sau ceva prin naștere.

a se închina – a-și manifesta evlavie față de divinitate, a se înclina în fața cuiva, a recunoaște superioritatea cuiva, a dărui ceva în semn de supunere.

? ? ? Întrebări

1. În ce constă alianța dintre Dumnezeu și Abraham?
2. Cui i-a transmis Abraham binecuvântarea?
3. Ce i-a promis Dumnezeu lui Iacob?
4. Ce i-a promis Iacob lui Dumnezeu?
5. Câte triburi avea Israel? Care sunt acestea?
6. Ce înseamnă numele Israel? Dar numele tău?

Pieter Lastman, *Abraham și cei trei îngeri*

📖 Cuvânt pentru viață

„Iată, eu sunt cu tine și te voi păzi oriunde vei merge; te voi aduce înapoi în pământul acesta, căci nu te voi părăsi până nu voi împlini ceea ce ți-am spus.” (*Geneză 28,15*)

🧠 Aplicații

1. Folosind metoda exploziei stelare, formulează întrebări referitoare la Abraham, apoi răspunde la întrebări:

Giovanni Domenico Tiepolo,
Abraham și cei trei îngeri

2. Citește cu atenție enunțurile, apoi notează **A** în dreptul celor adevărate și **F** în dreptul celor false:

- a) Abraham a trăit în timpul lui Noe. ...
- b) Dumnezeu i-a promis lui Abraham că va fi părintele celor credincioși. ...
- c) Abraham și Sara au avut un fiu, pe Isaac. ...
- d) Dumnezeu i-a dat lui Abraham Țara Canaanului. ...
- e) Dumnezeu i-a cerut lui Isaac să-l jertfească pe fiul său. ...
- f) Cel dintâi născut avea parte de o binecuvântare specială din partea tatălui. ...
- g) Deși mai tânăr, Iacob a obținut pe drept binecuvântarea tatălui. ...
- h) Esau a devenit furios pe fratele său, Iacob. ...
- i) Iacob a avut doisprezece fii. ...
- j) Familiile celor doisprezece fii ai lui Iacob au format cele douăsprezece triburi ale lui Israel. ...
- k) Israel înseamnă „cel ce luptă cu Dumnezeu”. ...

3. Abraham este model de credință, speranță și iubire față de Dumnezeu, pentru toți oamenii.

Care sunt faptele prin care îți poți arăta credința, speranța și iubirea față de Dumnezeu?

4. Identifică două asemănări între Isaac, fiul lui Abraham, și Isus, Fiul lui Dumnezeu.

5. Dă un exemplu în care să arăți că ai avut respect față de lucrurile sfinte.

Din viețile sfinților

Sfinții Ioachim și Ana

A relata, cu precizie istorică, viața bunicilor lui Isus este imposibil, deoarece cărțile sacre nu ne relatează nimic despre ei.

Tradiția Bisericii ne spune că Ioachim era un păstor bogat și că locuia aproape de Ierusalim, în împrejurimile celebrului izvor numit *Poarta Aurită*. În fiecare an, Ioachim oferea daruri bogate pentru sacrificiu în templu.

Ioachim și Ana nu aveau copii și, pentru că erau bătrâni, nici nu mai puteau spera acest lucru.

Ioachim, timp de patruzeci de zile și patruzeci de nopți, în lacrimi și rugăciuni, a postit și a cerut ajutorul lui Dumnezeu.

Ana, amintindu-și de cele întâmplate cu Abraham și cu Sara, a implorat minunea și a obținut-o. I-a spus lui Ioachim vestea fericită, că va avea un copil.

Așa s-a născut Maria, Mama Fiului lui Dumnezeu. Au numit-o așa pentru că acest nume înseamnă „Iubită de Dumnezeu”.

Mai târziu, Maria a fost dusă la templu pentru a fi educată în legea sfântă a lui Moise. Când a ajuns la vârsta potrivită, s-a logodit cu Sfântul Iosif.

Sfinții Ioachim, Ana și Fecioara Maria, vitraliu

Lumină pentru pașii mei

Așa cum Dumnezeu a condus istoria poporului ales, pentru a împlini mântuirea promisă, la fel este prezent în viața noastră și ne conduce spre fericirea veșnică. Această grijă părintească este exprimată prin glasul conștiinței și prin învățătura Bisericii.

Pentru a ști mai multe

„I-a plăcut lui Dumnezeu, în bunătatea și înțelepciunea sa, să se dezvăluie și să facă cunoscut misterul voinței sale: prin Cristos, Cuvântul făcut trup, oamenii pot ajunge la Tatăl, în Duhul Sfânt, și se fac părtași de firea dumnezeiască.” (Conciliul al II-lea din Vatican, *Dei Verbum*)

Știați că...

➤ Abraham a trăit cu aproximativ 2000 de ani înainte de Cristos?
➤ Dumnezeu a făcut o alianță cu Abraham și i-a cerut să aducă o juncă, o capră, un berbec, o turturică și un pui de porumbel. El le-a tăiat în două și a pus jumătățile jos, pe două rânduri. Abraham a văzut „o pară de foc care a trecut printre acele părți de animale” (*Geneză 15,17*). Această trecere printre bucăți era un vechi ritual prin care persoana care făcea o promisiune umbla printre rândurile de animale moarte, fapt ce însemna: „Dacă nu mă țin de promisiune, atunci același lucru să mi se întâmple mie ca acestor animale”?

➤ evreii, creștinii și musulmanii îl recunosc pe Abraham ca strămoș în credință?

5. Profetul Miheia

Hubert van Eyck, *Profetul Miheia*,
Catedrala St. Bavo – Gent (Germania)

Vechiul Testament conține cărțile mai multor profeți ai poporului israelit, poporul lui Dumnezeu. Unul dintre acești profeți este Miheia. El a trăit și și-a desfășurat activitatea atât în Regatul de Nord, cât și în Regatul de Sud, în secolul al VIII-lea î.C., fiind contemporan cu profetul Isaia.

Profetul Miheia provenea de la țară, din Moreșet-Gat, o localitate aflată la aproximativ 40 de km depărtare de Ierusalim. Această origine îl face să aibă o simpatie pentru grupurile umile și încercate ale păstorilor și agricultorilor.

Având conștiința vie a misiunii sale divine, punându-și forțele și speranța numai în Dumnezeu, el a fost preocupat de viața celor săraci, a celor exploatați de cei bogați. A condamnat cu severitate viciile, nedreptățile, lipsurile poporului și ale conducătorilor săi, atât pe plan religios, cât și social. De asemenea, nu a fost de acord cu practicile imorale, cu acapararea pământurilor celor săraci, cu oprimarea celor slabi din partea principilor și a judecătorilor, cu discordiile interne din familii, cu murmurul împotriva lui Dumnezeu, cu încrederea conducătorilor doar în puterea militară și în construcțiile luxoase.

Miheia i-a denunțat și pe profeții care s-au îndepărtat de chemarea lor și își îndeplineau misiunea numai pentru profit.

El a anunțat că, din cauza acestor nedreptăți, va veni pedeapsa asupra răufăcătorilor, în timp ce „restul fidel Domnului” (cf. *Miheia* 4,7; 5,2.6-7), care practica dreptatea, iubirea și umilința, se va bucura de prezența și răsplata lui Dumnezeu.

Din *Cartea profetului Miheia*, aflăm că Dumnezeu și-a arătat încă o dată milostivirea și a promis poporului un rege-păstor. De asemenea, i-a revelat și locul nașterii lui Mesia, care va domni peste Israel păstorind poporul „cu puterea Domnului”: „Tu, Betleem Efrata, ești mic ca să fii printre locurile [de seamă ale] lui Iuda; din tine va ieși, pentru mine, cel care va fi stăpânitor în Israel: originile lui sunt de demult, din zilele veșniciei”. (*Miheia* 5,1)

Chiar dacă poporul evreu a greșit, neascultând de Dumnezeu, și a fost judecat, el a fost purificat prin suferință. Dumnezeu l-a iertat și l-a învățat să trăiască după dreptate, să fie milostiv și să se umilească în fața sa. „Care Dumnezeu este ca tine, care suporti nelegiuirea și treci peste răzvrătirea restului moștenirii tale? Nu-și ține pe vecie mânia pentru că iubește îndurarea. Se va întoarce și se va îndura de noi, va șterge neleguirile noastre.” (*Miheia* 7,18-19)

Pentru a ne mântui, nu e suficient să facem parte din Biserică prin Botez, ci trebuie să trăim credința, dând mărturie despre Dumnezeu.

Vocabular

a denunța – a semnală săvârșirea unei infracțiuni, a unei vinovății sau a unei abateri.

discordie – neînțelegere între oameni sau popoare, dezbinare, dezacord, ceartă, dușmănie.

profit – folos pentru cineva sau ceva, câștig, avantaj, beneficiu, venit.

neleguire – faptă condamnată de lege, fărădelege.

Întrebări

1. Unde a trăit profetul Miheia? În ce secol?
2. Care este atitudinea profetului Miheia față de contemporanii săi?
3. În ce constă anunțul făcut de profet?
4. Ce i-a revelat Dumnezeu profetului în legătură cu Mesia?
5. Cum s-a manifestat milostivirea lui Dumnezeu față de poporul său?

Vasili Polénov, *Betleem*

Cuvânt pentru viață

„Poporul meu, ce ți-am făcut și cu ce te-am obosit? Răspunde-mi! Căci te-am făcut să ieși din țara Egiptului, te-am răscumpărat din casa sclavilor; i-am trimis înaintea ta pe Moise, pe Aron și pe Miriam.”
(*Miheia* 6,3-4)

Aplicații

1. **Completează frazele de mai jos, folosind cuvintele date:**
revelația, speranța, Dumnezeu, săvârșite, evrei, Mesia, conducătorii, profetul, condamnat

... Miheia, conștient de misiunea la care a fost chemat de ..., și-a pus încrederea și ... numai în Dumnezeu.

El a ... faptele rele ... de popor și de ... lui. I-a chemat pe ... la convertire și a primit ... locului unde se va naște

2. **Asociază fragmentele din coloana A cu cele din coloana B, pentru a alcătui enunțuri corecte:**

A

Profeții adevărați

Profeții falși

B

îndeplineau misiunea lor numai pentru profit.

căutau să justifice faptele rele ale conducătorilor.

denunțau faptele rele săvârșite de oameni.

credeau în Dumnezeu.

s-au îndepărtat de la chemarea lor.

nu erau de acord cu oprirea celor slabi.

3. **Alege răspunsul corect:**

1. **Profetul Miheia**

- a) a fost contemporan cu Isus.
- b) a trăit în timpul lui Noe.
- c) a fost contemporan cu profetul Isaia.

2. **Luminat de Dumnezeu, Miheia**

- a) a condamnat imoralitatea și nedreptățile.
- b) a încurajat viciile locuitorilor din Regatul lui Iuda.
- c) a susținut oprirea celor săraci de către principi și judecători.

3. Lui Miheia, Dumnezeu i-a dezvăluit

- a) locul unde se va naște Mesia.
- b) că evreii vor fi feriți de orice rău.
- c) că răufăcătorii nu vor fi pedepsiți.

4. Pentru a ne mântui

- a) e bine să trecem pe la biserică.
- b) e necesar să fim botezați, să credem și să dăm mărturie despre Dumnezeu.
- c) e suficient că am fost botezați.

5. Cartea profetului Miheia

- a) face parte din Vechiul Testament.
- b) face parte din Noul Testament.
- c) este parte a Evangheliei.

4. Dacă profetul Miheia ar trăi în timpul nostru, ce mesaj le-ar putea adresa oamenilor? Dar ție?

5. Împărțiți pe grupe, identificați persoanele care se comportă astăzi asemenea profetului Miheia.

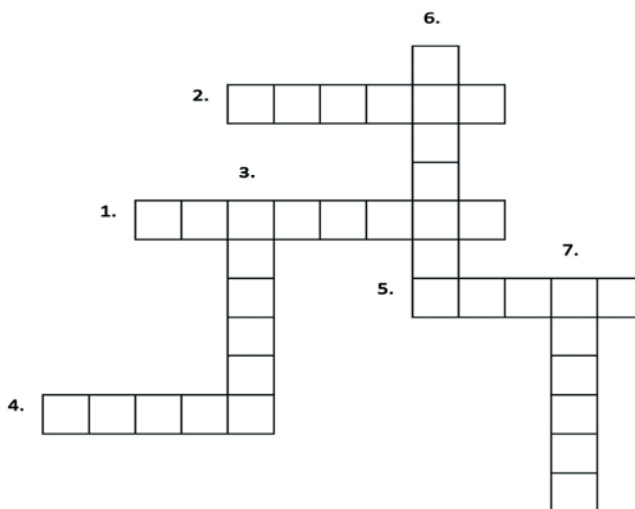
6. Citește următorul text biblic: „Ți s-a făcut cunoscut, omule, ce este bine și ceea ce caută Domnul de la tine: nimic altceva decât să împlinești judecata, să iubești îndurarea și să umbli în umilință cu Dumnezeul tău.” (Miheia 6,8)

Răspunde la întrebarea următoare, scriind un text de cinci rânduri:

În ce măsură aceste cuvinte ale profetului Miheia îți pot fi adresate și ție?

7. Completează aritmogriful:

- 1) Creatorul cerului și al pământului.
- 2) Persoană care vorbea în numele lui Dumnezeu.
- 3) Profet din Regatul lui Iuda, care provenea din Moreșet-Gat.
- 4) Miheia a trăit în același timp cu profetul ...
- 5) Cel promis de Dumnezeu și așteptat de oameni.
- 6) Locul nașterii lui Isus, profetit de Miheia.
- 7) Poporul ales al lui Dumnezeu.

Din viețile sfinților

Sfântul Paul

Sfântul Paul s-a născut între anii 10-5 î.C. în orașul Tars, din provincia Cilicia, în Turcia de astăzi. La naștere, a primit numele de Saul. El aparținea uneia dintre cele mai vechi familii iudaice. Trimis la Ierusalim, centrul spiritual al iudaismului, pentru a aprofunda Scripturile și religia părinților, Paul devine un rabin devotat cu totul cauzei religioase. Ca un bun fariseu, Saul se bate pentru Lege și este împotriva celor care urmează „calea” (lui Isus), considerându-i un pericol pentru adevărata credință iudaică.

În anul 32 sau 35 al erei creștine, Saul se îndrepta spre Damasc, pentru a-i persecuta pe creștinii de acolo. Ajuns la porțile Damascului, Saul este străfulgerat de o lumină din cer și trântit la pământ. Viziunea pe care o are acolo îi va schimba total viața.

Sfântul Paul este numit adesea cu supranumele de „Apostolul neamurilor” sau „Apostolul păgânilor”, pentru mai multe merite: a făcut trei călătorii misionare în care l-a predicat pe Cristos, a fondat comunități creștine și a adresat scrisori acestor comunități, în care se observă un suflet pasionat de Cristos.

Începând cu anul 58, este arestat de mai multe ori. În anul 67, suferă moartea de martir, fiind decapitat.

Sfântul Paul a fost un instrument de mare preț în mâinile lui Dumnezeu, care le-a transmis oamenilor mesajul mântuirii.

Lumină pentru pașii mei

Fiecare dintre noi, cei botezați, suntem profeți ai lui Dumnezeu, dacă faptele, cuvintele și atitudinile noastre sunt conforme cu învățătura creștină și-l arată lumii pe Isus Cristos.

Pentru a ști mai multe

„Suferi de pe urma nedreptății unui om rău? Iartă-l, ca să nu fiți astfel doi oameni răi!

Unii oameni își aleg mâncarea cu multă luare-aminte și nu îngăduie să intre în gura lor anumite alimente, dar ei nu sunt atenți și nu își aleg cuvintele care ies din gura lor.” (Sfântul Augustin)

Știați că...

- Miheia a predicat în timpul domniilor regilor Iotam, Ahaz, Ezechia?
- Miheia a prezis căderea Samariei și distrugerea Ierusalimului?
- Miheia a fost martor la căderea Samariei, în anul 721 î.C., când Imperiul Asirian a distrus Regatul de Nord?

David Roberts, *Asediul și distrugerea Ierusalimului*

6. Cristos îl face cunoscut pe Tatăl

Rembrandt, *Întoarcerea fiului risipitor*

Timp de secole, prin profeți, Dumnezeu a anunțat venirea în lume a lui Mesia, cel care va mântui lumea de păcat. De aceea, îngerul Gabriel i-a spus Mariei că va naște un copil care va fi „Fiul celui Preaînalt”.

La începutul vieții publice a lui Cristos, în momentul botezului în râul Iordan, Tatăl a dat mărturie solemnă despre sine și despre cel botezat: „Acesta este Fiul meu cel iubit, în care mi-am găsit plăcerea!” (*Matei 3,17*). Astfel, Dumnezeu s-a prezentat lumii ca Tată și l-a făcut cunoscut pe Isus ca Fiu al său. Acest adevăr, precum și unirea care există între Tatăl și Fiul au fost explicate de Cristos în timpul activității sale publice, prin învățătura și parabolele sale. „Cine crede în mine nu în mine crede, ci în acela care m-a trimis, și cine mă vede îl vede pe cel care m-a trimis. Eu, lumina, am venit în lume pentru ca oricine crede în mine să nu rămână în întuneric. Dacă cineva aude cuvintele mele și nu le păzește, eu nu-l judec, pentru că nu am venit să judec lumea, ci să mântuiesc lumea.” (*Ioan 12,44-47*)

Ideea centrală a predicii lui Isus a fost aceea că Dumnezeu este Tatăl tuturor oamenilor și de aceea îi iubește pe toți. El s-a adresat lui Dumnezeu cu familiaritatea unui fiu, numindu-l uneori chiar „Abba”,

care înseamnă „tăticule”. I-a învățat pe ucenici să i se adreseze cu rugăciunea „Tatăl nostru” și să-l ia ca model: „Așadar, fiți desăvârșiți precum Tatăl vostru ceresc este desăvârșit!” (*Matei 5,48*)

A fi desăvârșit precum Tatăl înseamnă a căuta să dezvoltăm în noi calitățile sale: iubirea, iertarea, milostivirea, răbdarea, bunătatea etc. „Voi însă iubiți-i pe dușmanii voștri, faceți bine și dați cu împrumut fără ca să așteptați nimic, iar răsplata voastră va fi mare și veți fi fiii Celui Preaînalt, pentru că el este bun față de cei nerecunoscători și răi! Fiți milostivi precum Tatăl vostru este milostiv!” (*Luca 6,35-36*)

Prin Sacramentul Botezului, am devenit copiii lui Dumnezeu. Acest lucru înseamnă că îl putem numi Tată. Astfel, vom avea o relație sinceră și plină de încredere. Tatăl nostru este atât de bun, încât ne iartă orice greșeală atunci când ne întoarcem la el cu părere de rău și îi cerem îndurare.

Vocabular

solemn – sărbătoresc, important, măreț.

parabolă – povestire inspirată din viața de zi cu zi, care transmite o învățătură morală.

familiaritate – comportare simplă, prietenoasă.

desăvârșit – perfect, împlinit.

preaînalt – care vine de la Dumnezeu, superior.

Întrebări

1. Cine a anunțat venirea lui Mesia?
2. Care este mărturia Tatălui la botezul lui Isus?
3. Cum ne prezintă Isus unitatea cu Tatăl?
4. Care este ideea centrală a predicii lui Isus?
5. Ce înseamnă a fi desăvârșit precum Tatăl?
6. Ce exprimă cuvântul *Tată* adresat lui Dumnezeu?

Cuvânt pentru viață

„Eu și Tatăl una suntem”. (Ioan 10,30)

Aplicații

1. Identifică enunțurile care se referă la misiunea lui Isus pe pământ:

- a) Creștinul se roagă Tatălui ceresc.
- b) La cererea apostolilor, Isus îi învață rugăciunea *Tatăl nostru*.
- c) Să avem părere de rău pentru păcate!
- d) Isus a predicat că Dumnezeu este Tatăl tuturor oamenilor.
- e) „Fiți desăvârșiți precum Tatăl vostru ceresc este desăvârșit!”, ne îndeamnă Isus.
- f) Prin Botez, devenim copiii lui Dumnezeu.

2. Asociază fragmentele din coloana A cu cele din coloana B, pentru a reface textele biblice:

A

<i>Domnul este îndurător și milostiv,</i>
<i>Eu însă vă spun: iubiți-i pe dușmanii voștri și rugați-vă pentru cei care vă persecută,</i>
<i>Fiți milostivi</i>
<i>Într-adevăr, atât de mult a iubit Dumnezeu lumea, încât l-a dat pe Fiul său, unul născut,</i>
<i>Pentru că Dumnezeu nu l-a trimis pe Fiul său în lume ca să judece lumea,</i>

B

<i>precum Tatăl vostru este milostiv! (Luca 6,36)</i>
<i>el este îndelung răbdător și plin de îndurare. (Psalmul 103,8)</i>
<i>ci ca lumea să fie mântuită prin el. (Ioan 3,17)</i>
<i>ca să deveniți fiii Tatălui vostru care este în ceruri, care face să răsară soarele său peste cei răi și peste cei buni și să plouă și peste cei dreپți și peste cei nedreپți! (Matei 5,44-45)</i>
<i>ca oricine crede în el să nu piară, ci să aibă viața veșnică. (Ioan 3,17)</i>

3. Scrie, în caiet, însușirile lui Dumnezeu, care reies din aceste texte biblice.

Giovanni Bellini, *Botezul lui Isus*

4. Stabilește ordinea cronologică a desfășurării evenimentelor:

- ... a) La Botezul lui Isus, Dumnezeu s-a prezentat lumii ca Tată și l-a făcut cunoscut pe Isus ca Fiu al său.
- ... b) Îngerul Gabriel îi vestește Fecioarei Maria că ea îl va naște pe „Fiul celui Preaînalt”.
- ... c) Isus îi învață pe oameni că Dumnezeu este Tatăl tuturor oamenilor.
- ... d) Profetii, luminați de Dumnezeu, au anunțat venirea lui Mesia.
- ... e) Odată cu Botezul său, Isus și-a început activitatea publică.

5. Imaginează-ți că te întâlnești cu Isus. Formulează trei întrebări pe care ai dori să i le adresezi pentru a afla mai multe despre Tatăl său.

Din viețile sfinților

Fra Angelico, *Toți sfinții*

Toți sfinții (1 noiembrie)

Încă din primele veacuri, creștinii îi sărbătoreau într-un mod deosebit pe toți martirii, știuți și neștiuți, în prima duminică după Solemnitatea *Coborârea Duhului Sfânt*, considerând că tăria, curajul și statornicia martirilor sunt, prin excelență, opera Duhului Sfânt, promis și dăruit Bisericii sale de către Cristos Mântuitorul.

În anul 835, papa Grigore al IV-lea a transferat sărbătoarea la 1 noiembrie, dată la care se celebrează și astăzi.

Prin sărbătoarea de la 1 noiembrie, Biserica aduce un omagiu celor care, urmând chemarea lui Dumnezeu, au împlinit cuvântul lui Cristos: „Fiți desăvârșiți, precum este desăvârșit Tatăl vostru ceresc” (*Matei 5,48*); numărul lor este cu mult mai mare decât al celor declarați ca atare de

autoritatea bisericească și înscriși zi de zi în calendare.

Între ei, se află oameni de toate vârstele, condițiile sociale și profesiunile; din toate timpurile, începând de la cei dintâi oameni și până în clipa de față; din toate regiunile și civilizațiile pământului.

Cinstindu-i pe sfinți, noi îl cinstim pe Dumnezeu cel Întreit Sfânt și pe Fiul Omului, prin care ajungem la Tatăl.

Lumină pentru pașii mei

Prin Botez, devenim frați ai lui Isus Cristos și fii adoptivi ai lui Dumnezeu Tatăl, care ne iubește infinit. Cum răspundem la această iubire? Îl iubim cu toată puterea noastră, cu toată ființa noastră, împlinind în toate voința lui.

Pentru a ști mai multe

„Sprijină-te pe filiația divină! Dumnezeu este un Tată – Tatăl tău! – plin de afecțiune, de o infinită iubire. Cheamă-l adesea cu numele de Tată și spune-i, numai lui, că îl iubești foarte mult! Că te simți mândru și puternic de a fi fiul său.” (*Sfântul Josemaria Escriva*)

Știați că...

- Botezul lui Isus de către Ioan în Iordan a reprezentat începutul vieții sale publice, inaugurarea misiunii sale?
- Gloria lui Dumnezeu este să-l recunoaștem drept „Tată”, Dumnezeu adevărat?
- Rugăciunea „Tatăl Nostru” este un bun comun și o chemare a tuturor celor botezați?

RECAPITULARE ȘI EVALUARE

1. Alege, din caseta din dreapta, cuvintele potrivite și completează spațiile punctate:

Omul este superior ... și plantelor. Creat după ... și asemănarea lui ..., omul reunește în el lumea materială și pe cea El este capabil să-l cunoască și să-l ... pe Dumnezeu. ... a fost așezat în Grădina Paradisului. Trăia în ... cu Dumnezeu și cu întreaga creație.

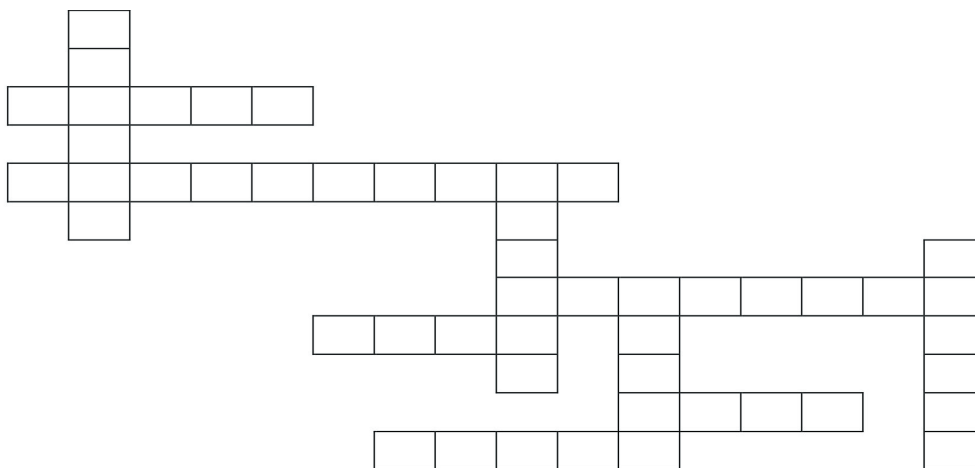
armonie
iubească
chipul
animalelor
Omul
spirituală
Dumnezeu

2. Alege litera A, dacă enunțul este adevărat sau litera F dacă este fals:

- a) Dumnezeu dorește ca omul să fie fericit. **A / F**
- b) În Paradis, oamenii erau sclavii lui Dumnezeu. **A / F**
- c) Omul este creat după chipul și asemănarea lumii. **A / F**
- d) Neascultarea primilor oameni nu a avut nicio urmare. **A / F**
- e) După păcatul primilor oameni, Dumnezeu a avut milă de ei și le-a promis un Mântuitor. **A / F**
- f) Prin Sacramentul Botezului, primim harurile necesare pentru a învinge ispita. **A / F**
- g) Urmarea neascultării primilor oameni a fost pierderea harului sfințitor. **A / F**
- h) După păcatul lui Adam și al Evei, oamenii au continuat să păcătuiască. **A / F**
- i) Israelul a fost poporul ales al lui Dumnezeu. **A / F**
- j) Iacob, fiul lui Iosif, a avut doisprezece fii, care au fost strămoșii celor douăsprezece triburi ale lui Israel. **A / F**
- k) Dumnezeu i-a promis lui Abraham că urmașii săi în credință vor fi numeroși. **A / F**
- l) Activitatea profetului Miheia s-a desfășurat în timpul lui Isus. **A / F**
- m) Profetul Miheia i-a denunțat pe profeții falși, care s-au îndepărtat de la misiunea lor. **A / F**
- n) Isus, venind pe pământ, le-a vorbit oamenilor despre Dumnezeu, Tatăl său. **A / F**

2. a) Potrivește în careu următoarele cuvinte:

ISUS, TATĂ, MESIA, MARIA, BOTEZ, IORDAN, IUBIRE, PROFET, DUMNEZEU, DESĂVÂRȘIT

b) Scrie, în caiet, definițiile corespunzătoare noțiunilor din careul de mai sus.

4. Scrie, pe o axă a timpului, numele următoarelor personaje biblice: *Isus, Noe, Adam, Miheia, Abraham, Iacob.*

5. Redactează enunțuri în care să folosești antonimele cuvintelor: *ură, neascultare, mândrie, necredință, disperare.*

6. Ești redactor la revista școlii și vrei să scrii un text despre importanța venirii lui Isus pe pământ. Folosind informațiile pe care le ai, scrie un text de zece rânduri.

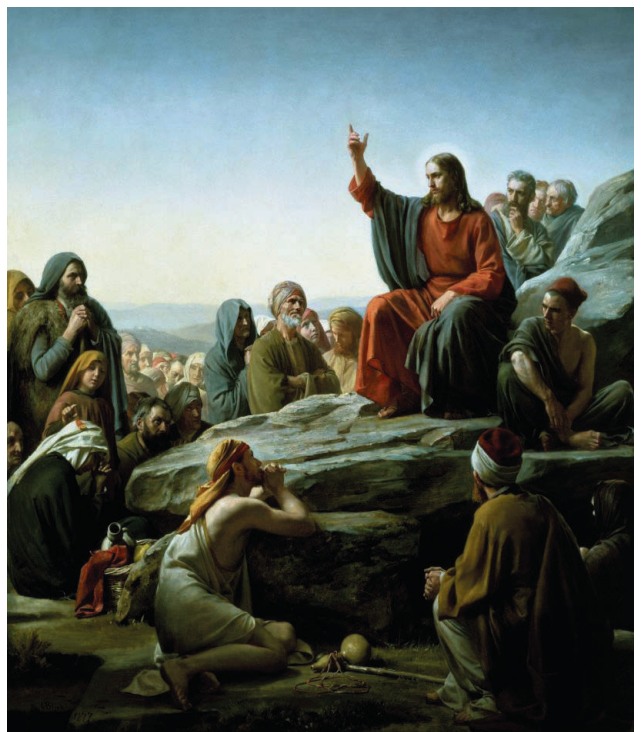
7. **Joc:** Ghici cine sunt eu!

• Sunt soția lui Abraham, am cunoscut bunătatea lui Dumnezeu, l-am născut pe unicul meu fiu, Isaac. Ghici cine sunt eu!

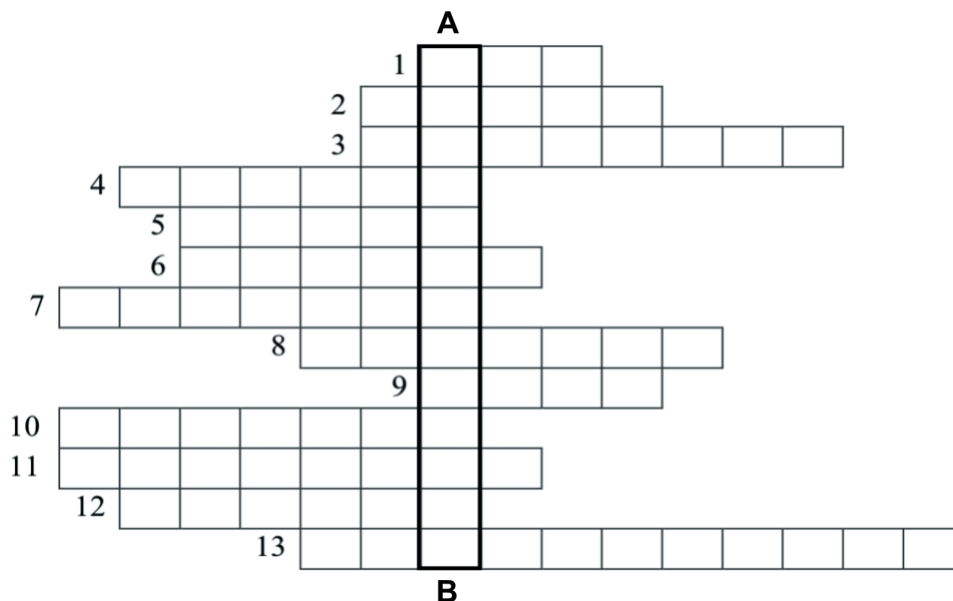
După modelul dat, formează pereche cu un coleg și continuă jocul.

8. Povestește o întâmplare, din viața proprie, în care ai aplicat învățăturile dobândite la ora de Religie.

9. Rezolvă aritmogriful și vei descoperi, de la A la B, cum se numește a doua parte a Bibliei.

Carl Heinrich Bloch,
Predica de pe munte (detaliu)

1) Salvat, împreună cu familia sa, din potop. 2) Sacrament prin care omul devine templu al Duhului Sfânt. 3) Creator al întregului univers. 4) Popor ales de Dumnezeu. 5) Încălcare a voinței lui Dumnezeu. 6) Om credincios, ales de Dumnezeu să vorbească în numele său. 7) Loc unde Dumnezeu i-a așezat pe primii oameni. 8) Loc unde s-a născut Isus, profetizat de Miheia. 9) „Tăticule”, în aramaică. 10) Este părintele celor care cred în Dumnezeu. 11) Simbol al legământului făcut de Dumnezeu cu Noe. 12) Râu în care a fost botezat Isus. 13) Rugăciune lăsată de Isus (2 cuvinte).

RĂSPUNSUL OMULUI DAT IUBIRII LUI DUMNEZEU

Celebrare liturgică în Bazilica Sf. Petru – Roma

- **Isus desăvârșește Legea**
- **Sfințirea zilei Domnului**
- **Sfințirea zilelor de sărbătoare**
- **Sfânta Liturhie; semnificația gesturilor liturgice**

7. Isus desăvârșește Legea

Raffaello Sanzio, *Schimbarea la față*

Încă din momentul creației, Dumnezeu a dorit binele oamenilor, fericirea lor. El a înscris, în inima fiecărui om, o lege menită să-i arate binele pe care trebuie să-l facă și răul de care să se ferească. Ea este numită *legea morală naturală*. Însă oamenii au crezut că pot fi fericiți fără Dumnezeu și au săvârșit multe rele împotriva Creatorului lor, a lor înșiși și a semenilor lor.

Mai târziu, prin Moise, Dumnezeu a dăruit poporului său *Decalogul*. Poporul israelit a promis să respecte cele zece porunci și a încheiat o alianță cu Dumnezeu, pe Muntele Sinai.

De-a lungul secolelor, de multe ori, poporul a uitat de acest legământ și de Legea Domnului. Dumnezeu a trimis profeții ca, prin cuvântul lor, să-i întoarcă

pe oameni de la faptele lor rele și să le aducă speranța mântuirii.

Când Isus s-a făcut om, deși era Fiul lui Dumnezeu, s-a supus Legii. El i-a îndemnat și pe alții să respecte Legea, din iubire față de Tatăl său, nu din teamă sau mândrie. Le-a spus oamenilor: „Să nu socotiți că am venit să desființez *Legea* sau *Profeții*! Nu am venit să desființez, ci să împlinesc.” (*Matei 5,17*). De asemenea, el a îndemnat omul la sfințire, nu doar în fapte, ci și în cuvinte, gânduri și dorințe. Un exemplu este cel cu privire la porunca a V-a a lui Dumnezeu: „Ați auzit că s-a spus celor din vechime: «Să nu ucizi!» Dacă cineva comite o crimă, va fi condamnat la judecată. Dar eu vă spun că oricine se mânie pe fratele său va fi condamnat la judecată”. (*Matei 5,21-22*)

Prin predica sa și prin discuțiile cu fariseii asupra respectării Legii, Isus a scos în evidență faptul că mântuirea nu vine din respectarea strictă a normelor, ci este un har, un dar al lui Dumnezeu; că Legea a fost făcută pentru om, și nu omul pentru Lege; că respectarea ei trebuie să ducă la o purificare a inimii, nu la împietrirea ei. Mai mult decât atât, Cristos le-a spus oamenilor că iubirea este virtutea fundamentală a ucenicului, este semnul lui distinctiv. „Vă dau o poruncă nouă: să vă iubiți unii pe alții! Așa cum eu v-am iubit pe voi, așa să vă iubiți unii pe alții! Prin aceasta vor recunoaște toți că sunteți discipolii mei: dacă aveți dragoste unii față de alții”. (*Ioan 13,34-35*)

Cel care acționează cu iubire deplină, în raportul său cu Dumnezeu și cu aproapele, respectă voința lui Dumnezeu, transmisă în Vechiul Testament și amintită de Isus în Noul Testament: „Să-l iubești pe Domnul Dumnezeuul tău din toată inima ta, din tot sufletul tău și din tot cugetul tău! Aceasta este cea mai mare și cea dintâi poruncă. Iar a doua este asemenea acesteia: «Să-l iubești pe aproapele tău ca pe tine însuși!» În aceste două porunci este cuprinsă toată Legea și Profeții” (*Matei 22,37-40*). Aceasta este porunca cea nouă, a iubirii.

Legea divină îi arată omului valorile morale pe care trebuie să le dezvolte în viața sa, iar Cristos subliniază faptul că fundamentul acestor valori trebuie să fie iubirea.

Vocabular

legea morală naturală – lumina divină din noi, prin care deosebim ceea ce este bine și ceea ce este rău și care este înscrisă în inima fiecărui om.

virtute – însușire morală bună a omului, dispoziție a sufletului care caută binele și evită răul în mod constant; calitate, vrednicie.

legea divină – legea pe care Dumnezeu a dat-o oamenilor, înțelepciunea divină care dirijează toate acțiunile și mișcările tuturor lucrurilor și ființelor.

moral – care este în conformitate cu principiile și regulile; bun, cinstit.

Întrebări

1. În ce constă legea naturală?
2. Cui i-a dat Dumnezeu *Decalogul*?
3. De ce a trimis Dumnezeu profeții?
4. Ce i-a învățat Isus pe oameni cu privire la Lege?
5. Cum a desăvârșit Isus Legea?
6. Care este porunca nouă dată de Isus?

Cuvânt pentru viață

„Dacă păziți poruncile mele, rămâneți în iubirea mea așa cum eu am păzit poruncile Tatălui meu și rămân în iubirea lui”.
(Ioan 15,10)

Aplicații

1. Realizează un ciorchine pornind de la cuvântul **lege**.

2. Alege varianta corectă:

- A.** Legea morală naturală
- a) este înscrisă în inima omului;
 - b) a fost scrisă pe o tablă de piatră;
 - c) a fost scrisă doar în conștiința poporului evreu.
- B.** Isus
- a) nu a împlinit Legea divină, deoarece este Dumnezeu;
 - b) a împlinit voința Tatălui său, exprimată în *Decalog*;
 - c) i-a îndemnat pe oameni să respecte poruncile.
- C.** Isus a perfecționat poruncile
- a) pentru că erau greșite;
 - b) pentru că erau vechi;
 - c) pentru ca omul să cunoască cum trebuie să le respecte corect.
- D.** Isus a condamnat atitudinea fariseilor, deoarece ei
- a) respectau Legea doar pentru a fi lăudați;
 - b) nu respectau nicio Lege;
 - c) nu înțelegeau că respectarea Legii trebuia să ducă la purificarea inimii, și nu la împietrirea ei.
- E.** Respectarea voinței lui Dumnezeu a fost pentru Isus
- a) o bucurie;
 - b) o povară;
 - c) indiferentă.

3. Transcrie, din textul lecției, expresiile/ cuvintele care se referă la acțiunile și atitudinea lui Isus față de Lege.

Rembrandt,
Moise și Cele Zece Porunci

4. Citește textul biblic din *Evanghelia după Matei 7,12*: „Deci, tot ce vrei ca oamenii să facă pentru voi, faceți și voi pentru ei, căci aceasta este Legea și Profeții”.

Scrie ceea ce crezi că a vrut Isus să-i învețe pe oameni.

Caută și scrie un proverb (din literatura populară) care se aseamănă sau se inspiră din Cuvântul Sfintei Scripturi.

5. De ce crezi că Isus le-a spus oamenilor că iubirea este semnul distinctiv al ucenicilor lui?

6. Tu ce poți face pentru a fi ucenic al lui Isus?

Din viețile sfinților

Sfântul Apostol Andrei (30 noiembrie)

Între cei doisprezece apostoli aleși de Domnul nostru Isus Cristos să fie „pescari de oameni”, un loc deosebit îl ocupă Sfântul Andrei, fratele lui Simon Petru.

Împreună cu fratele său, Simon, și cu tatăl lor, Iona, se ocupau cu pescuitul și locuiau pe malul Lacului Genezaret, în orașul Cafarnaum. Andrei i-a lăsat pe ai săi, după ce l-a cunoscut pe Isus. Și-a propus să rămână mai mult timp cu el.

Andrei s-a atașat cu toată inima de Isus; a înțeles că el este cel vestit de Scripturi și a început să împărtășească bucuria sa celor cu care se întâlnea. Primul pe care l-a întâlnit Andrei a fost fratele său.

După cum afirmă istoricul Eusebiu (256-340), Sfântul Andrei și-a desfășurat activitatea apostolică în ținuturile din jurul Mării Negre și și-a sfârșit viața în Grecia, la Patras, unde a fost răstignit pe o cruce în formă de X.

Sărbătoarea Sfântului Andrei se ține la 30 noiembrie, încă de pe vremea Sfântului Grigore de Nazianz (335-390).

Lumină pentru pașii mei

Pentru că ne iubește, Tatăl ceresc vrea să ne ferim de orice rău și să trăim porunca iubirii față de Dumnezeu și față de aproapele. Cine respectă poruncile rămâne în dragostea lui Cristos și are pace și bucurie în suflet.

Pentru a ști mai multe

„Cel care va voi să mediteze cu pietate și perspicacitate Cuvântarea pe care Domnul a rostit-o pe munte, așa cum o citim în *Evanghelia Sfântului Matei*, va găsi în ea, fără îndoială, codul desăvârșit al vieții creștine. (...) Această Cuvântare conține toate preceptele, toate învățăturile menite să călăuzească viața creștină.” (*Sfântul Augustin*)

Știați că...

- Isus este singurul care a putut să împlinească Legea, înțelegând-o în totalitatea ei?
- Evreii nu au putut să împlinească Legea în totalitatea ei, fără a-i încălca nici cel mai mic precept?
- Sfântul Augustin a spus că: „Dumnezeu a scris pe tablele Legii ceea ce oamenii nu reușeau să citească în inimile lor”?
- Legea nouă a iubirii nu elimină Legea veche și nu o anulează, ci o completează, o desăvârșește și o depășește?

8. Sfințirea Zilei Domnului

Primele trei porunci ale *Decalogului* îl învață pe om cum să-l iubească și să-l cinstească pe Dumnezeu, Creatorul său. Porunca a treia: „Adu-ți aminte să sfințești ziua Domnului” îi cere omului să se oprească din muncile sale, pentru a se odihni și a-l preamări pe Dumnezeu. „Adu-ți aminte de ziua de sabbat ca s-o sfințești! Să lucrezi șase zile și să-ți faci toate lucrările tale! Dar ziua a șaptea este ziua de odihnă, închinată Domnului Dumnezeului tău. Să nu faci nicio lucrare nici tu, nici fiul tău, nici fiica ta, nici sclavul tău, nici sclava ta, nici animalele tale, nici străinul care este înăuntrul porților tale!” (*Exod 20,8-10*) Această zi trebuia să fie o zi sfântă și o zi de odihnă pentru toți, o zi în care toată creația să-și amintească de Creatorul său.

Pentru evrei, ziua Domnului era sabbatul, ultima zi a săptămânii ebraice, compusă din șapte zile. Aceasta avea o bogată semnificație: era memorialul creației, ziua în care îi mulțumeau lui Dumnezeu pentru tot ce făcuse și se odihneau, asemenea lui; era memorialul eliberării din sclavia egipteană și al alianței de pe Muntele Sinai.

Isus a respectat această zi: mergea la Templu, se ruga, era prezent în Sinagogă, citea Cuvântul Domnului, îi învăța pe oameni, se odihnea, dar, în același timp, a subliniat că ziua Domnului este făcută pentru om, și nu omul pentru sabbat.

În *Noul Testament*, pentru ucenicii lui Cristos, ziua Domnului a dobândit o nouă semnificație, datorită învierii lui Isus. Acesta a înviat în prima zi a săptămânii evreiești, Duminica. Această zi a devenit pentru creștini cea mai importantă zi, Paștele săptămânal, ziua bucuriei. Este ziua în care apostolii l-au întâlnit pe Cristos înviat, dar și ziua în care l-au primit pe Duhul Sfânt la Rusalii, zi în care s-a născut Biserica.

Duminica este cu adevărat ziua Domnului atunci când încetăm munca, îl întâlnim pe Cristos în Euharistie, ascultăm Cuvântul său la Sfânta Liturghie. Omul are nevoie de această zi pentru a-și petrece timpul împreună cu alții, în familie, pentru a face o bucurie celor din jur. Fiind liber de griji, el poate oferi mai mult timp pentru lecturi spirituale, rugăciuni, activități relaxante. Încetând munca, omul arată că nu devine sclav al ei și al banului.

De aceea, greșesc cei care uită de Dumnezeu în această zi, cei care nu participă activ, în mod voit, la o Sfântă Liturghie întregă, lucrează pentru a câștiga mai mult, nu se opresc de la muncile care îi împiedică de la cultul datorat lui Dumnezeu, îi opresc pe alții să respecte ziua Domnului, transformă această zi sfântă într-o zi a faptelor rele.

Cei care sunt împiedicați să respecte cerințele poruncii a treia sunt chemați să-și amintească de Dumnezeu și să-l cinstească prin rugăciunea personală sau ascultând Sfânta Liturghie transmisă prin mass-media. De exemplu, cei bolnavi, cei din închisori, cei care sunt obligați să lucreze în zilele de duminică sau sărbătoare, cei aflați în călătorii ce nu se pot întrerupe.

Noël Coypel, *Învierea lui Isus*

Vocabular

sinagogă – clădire destinată celebrării cultului iudaic.

lectură spirituală – citire din Sfânta Scriptură, din Viețile Sfinților sau din alte cărți cu caracter religios; meditație.

Întrebări

1. Ce ne învață primele trei porunci ale lui Dumnezeu?
2. Care era ziua Domnului pentru evrei? Dar pentru creștini?
3. Ce semnificație are sabatul? Dar duminica?
4. De ce creștinii nu mai țin sabatul ca zi a Domnului?
5. Ce diferențe și asemănări există între sabat și duminică?
6. Ce trebuie să facă în ziua de duminică cei care îl urmează pe Cristos?

Ernst Zimmermann, *Cristos și fariseii*

Cuvânt pentru viață

„Dacă îți vei întoarce pașii în zi de sabat, să nu-ți faci afacerile în ziua mea cea sfântă și vei numi sabatul desfătare, [ziua] sfântă a Domnului, a celui vrednic de cinste, și îl vei cinsti și dacă nu-ți vei face călătoriile și nu te vei preocupa de afacerile tale și nici nu vei vorbi în zadar, atunci te vei desfăta în Domnul și el te va face să stai pe înălțimile pământului.” (Isaia 58,13-14)

Aplicații

1. Pornind de la textul biblic din *Evanghelia după Sfântul Matei 12,9-14*, răspunde la următoarele întrebări:

- a) Ce i-au reproșat fariseii lui Isus?
- b) Care a fost atitudinea lui Isus? De ce?
- c) Când ne asemănăm cu fariseii?
- d) Ce trebuie să facem în ziua Domnului?

2. Transcrie și completează, în caiet, spațiile punctate, folosind cuvintele date:

Porunca a III-a a lui ... reamintește sfințenia sabatului, memorial al ... și al eliberării lui Israel din robia

Duminica se deosebește complet de ... iudaic. Pentru că Isus a înviat din ... în prima zi a săptămânii, ... a devenit pentru ... ziua Domnului.

Creației, Dumnezeu, sabatul, duminica, Egiptului, morți, creștini

3. Alege litera A, dacă enunțul este adevărat, sau litera F dacă este fals:

- a) Duminica este, pentru creștini, Paștele săptămânal. **A / F**
- b) Duminica este o zi ca toate celelalte. **A / F**
- c) Pentru evrei, ziua Domnului era sabatul. **A / F**
- d) Duminica, suntem chemați să încetăm munca, să participăm la Sfânta Liturghie, să facem fapte de caritate. **A / F**
- e) Ziua Domnului, la creștini, este duminica. **A / F**
- f) Învierea lui Cristos a avut loc în prima zi a săptămânii, care, pentru evrei, era prima zi a creației. **A/F**
- g) Porunca a treia a lui Dumnezeu se referă la dreptul la viață. **A / F**
- h) Expresia „Sâmbăta a fost făcută pentru om, și nu omul pentru sâmbătă” a fost rostită de Moise. **A/F**
- i) Omul nu trebuie să întrerupă munca pentru care este plătit nici în ziua de duminică. **A / F**
- j) Ziua de sărbătoare este necesară pentru viața pământească a omului. **A / F**

4. Alege, dintre faptele date, pe acelea prin care omul sfințește ziua de duminică:

- primirea Sfintei Împărtășanii;
- ajutorarea celor nevoiași;
- munca în fabrică, pentru că se plătește mai bine duminică;
- curățenia generală în casă;
- participarea la Sfânta Liturghie;
- vizitarea unui bolnav;
- impunerea de către patroni a unor lucrări care nu lasă timp angajaților să respecte ziua Domnului;
- lectura Bibliei;
- primirea sfintelor sacramente.

Zdzisław Piotr Jasiński, *Duminica Floriilor*

5. Scrie, în caiet, un text de minimum 50 de cuvinte, răspunzând la întrebarea: *În ce mod faci din duminică ziua Domnului?*

6. Găsește, în careu (pe verticală, orizontală, diagonală, de sus în jos sau de jos în sus), cele zece cuvinte ascunse. Alege cinci dintre ele și alcătuește câte un enunț.

L	C	R	I	S	T	O	S	D
I	I	Î	J	A	O	N	T	U
B	N	T	A	C	R	I	D	M
E	I	S	U	I	Î	O	U	N
R	T	S	E	R	E	D	M	E
T	Ș	I	V	E	G	I	I	Z
A	E	M	R	S	I	H	N	E
T	R	O	E	I	M	N	I	U
E	C	D	I	B	D	A	C	E
S	U	S	A	B	A	T	A	H

Lumină pentru pașii mei

Duminica, Isus ne invită și ne așteaptă la ospățul de sărbătoare, la Sfânta Liturghie. Mulți aleg să petreacă ziua Domnului fără Dumnezeu și departe de el. Să nu refuzăm demnitatea și bucuria de a participa la acest banchet ceresc!

Pentru a ști mai multe

„Noi ne adunăm cu toții în ziua soarelui, pentru că este prima zi în care Dumnezeu, scoțând din întuneric materia, a creat lumea și pentru că, tot în această zi, Isus Cristos, Mântuitorul nostru, a înviat din morți.” (Sfântul Iustin)

Din viețile sfinților

Sfântul Miguel Febres, apostol al Primei Sfinte Împărtășanii

Francisco Luis Florencio Febres Cordero Muñoz s-a născut în Ecuador, la 7 noiembrie, în anul 1854. La botez a primit numele de Francisco. De la naștere, a suferit din cauza unor malformații la ambele picioare. Era slăbuț și bolnăvicios, iar la cinci ani nu putea să meargă. Toată viața a suferit din această motiv, dar, fiind o fire veselă, nu arăta acest lucru. Familia Febres Cordero era o familie creștină practicantă, astfel încât exemplul vieții va influența din copilărie formarea spirituală a lui Francisco.

În anul 1868, Francisco a primit haina Congregației „Frații Școlilor Creștine”, precum și numele de Fratele Miguel.

După terminarea studiilor, Fratele Miguel a început activitatea de educator al copiilor. În centrul atenției sale, timp de 26 de ani, au fost catehezele de pregătire pentru primirea Primei Sfinte Împărtășanii și a Spovezii. Ostiile pe care le consumau copiii în ziua Primei Sfinte Împărtășanii erau pregătite de Fratele Miguel din făina obținută prin măcinarea boabelor de grâu aduse de copii. Astfel, fiecare bob era un sacrificiu făcut de fiecare copil în parte. Se preocupa cu mare atenție de participarea la Sfânta Liturghie duminicală a copiilor pe care-i catehiza.

În paralel, a colaborat la diverse publicații, scrierile și traducerile sale însumând 30 de volume, 50 de cărți pedagogice și manuale școlare.

A murit în faimă de sfințenie, în ziua de 9 februarie 1910. Fratele Miguel este recunoscut ca savant, pedagog, profesor universitar, academician, doctor în filologie, scriitor, poet și sfânt.

Știați că...

- săptămâna de șapte zile era cunoscută încă din antichitatea păgână?
- la evrei, zilele săptămânii nu aveau niciun nume; ele erau numite: prima zi a săptămânii, a doua zi a săptămânii etc. Doar ziua a șaptea era numită sabbat?
- zilele săptămânii, în limba română, provin din limba latină, fiecare zi fiind numită după o planetă: luni – Luna, marți – Marte, miercuri – Mercur, joi – Jupiter, vineri – Venus, sâmbătă – Saturn, ziua de duminică fiind sub ocrotirea Soarelui?
- cuvântul *duminică* este de origine latină, *Dies Domini*, și apare pentru prima dată în *Apocalipsul Sfântului Ioan*?
- Sfânta Scriptură face referire de 72 de ori la porunca a III-a a lui Dumnezeu?
- unii evrei au murit, refuzând să se apere, pentru a nu profana ziua de sabbat?
- creștinii din timpul împăratului Dioclețian, împărat care le-a interzis să se reunească duminica pentru Sfânta Liturghie, spuneau: „Fără duminică, nu putem trăi!”?

9. Sfințirea zilelor de sărbătoare

Fiecare țară, în decursul unui an calendaristic, marchează anumite zile importante, în care au avut loc evenimente decisive pentru poporul său, cum ar fi: ziua națională, ziua unirii, a obținerii independenței etc. De asemenea, fiecare om sau familie marchează, în calendarul propriu, zile importante, pentru a le sărbători cum se cuvine: ziua de naștere, ziua mamei sau a tatălui, zilele copiilor, ziua căsătoriei, ziua onomastică etc.

Calendarul liturgic cuprinde, în afara zilelor de duminică, sărbători care comemorează evenimente importante din istoria mântuirii sau din viața unor persoane sfinte din istoria Bisericii. Anul liturgic nu coincide cu anul civil. Anul liturgic începe cu prima duminică din Advent și se încheie cu duminică în care se sărbătorește Cristos, Regele Universului și săptămâna care îi urmează acesteia. Calendarul liturgic este împărțit în trei perioade: **Timpul Crăciunului**, ce începe cu Adventul și se termină cu Botezul Domnului; **Timpul Pascal**, care începe cu Miercurea Cenușii și se termină cu ziua de Rusalii; **Timpul de peste an**, zilele cuprinse între aceste perioade.

Prima sărbătoare de origine creștină a fost Duminica, în amintirea învierii din morți a Mântuitorului. Este cea mai importantă zi a săptămânii. Începând cu secolul al II-lea, la aceasta, s-au adăugat sărbători în cinstea Mântuitorului. Din secolul al V-lea, Biserica a fixat sărbătorile închinare Sfintei Fecioare Maria, apoi sărbătorile prin care erau cinstiți alți sfinți și îngeri.

Sărbătorile de poruncă sunt zile importante, care trebuie sfințite ca și zilele de duminică și sunt marcate în calendarul creștin în mod diferit, în general fiind scrise cu roșu. Unele sărbători de poruncă au date fixe, de exemplu, 25 decembrie – **Crăciunul**; altele au date mobile, de exemplu, **Înălțarea Domnului**. De asemenea, sunt sărbători care sunt celebrate întotdeauna în aceeași zi a săptămânii, de exemplu, **Trupul și Sângele Domnului** – zi de joi.

Aceste sărbători de poruncă sunt atât de importante, încât prezența la Sfânta Liturghie este obligatorie. În aceste zile, creștinul întrerupe activitățile cotidiene, pentru a-și aminti de lucrările minunate ale lui Dumnezeu, pentru a-i aduce laude și mulțumire, a participa la manifestări religioase, a face fapte de caritate, a se odihni.

Atunci când legislația țării sau dispozițiile angajatorilor nu permit încetarea muncii în aceste zile de sărbătoare, creștinul are datoria de a participa la Sfânta Liturghie. Angajatorii sunt chemați să favorizeze respectarea sărbătorilor religioase, să nu-i împiedice și să nu-i atragă cu recompense financiare pe angajații care ar lucra în aceste zile.

Duminicile și celelalte sărbători de poruncă sunt orânduite pentru cinstirea lui Dumnezeu, dar și pentru a-i aminti omului că menirea lui este Paradisul, că nu trebuie să devină un sclav al banului, al succesului și al muncii.

Procesiune de Trupul și Sângele Domnului, la Bacău

Vocabular

istoria mântuirii – totalitatea evenimentelor care au loc în istoria omenirii (de la creație și până la a doua venire a lui Isus), prin care Dumnezeu îi conduce pe oameni la mântuire, conform planului său veșnic.

solemnitate – cel mai înalt grad al unei sărbători liturgice, festivitate, măreție.

celebrare – acțiune liturgică, sărbătorire publică a unui eveniment.

Întrebări

1. Ce cuprinde calendarul liturgic?
2. Cum este împărțit Anul Liturgic?
3. Cum sunt marcate, în calendar, sărbătorile de poruncă?
4. Ce trebuie să facă un creștin în zilele de sărbătoare?
5. Pentru ce sunt orânduite zilele de sărbătoare?

Quint pentru viață

„A dat strălucire sărbătorilor și a împodobit timpurile până la desăvârșire când ei laudau numele lui cel sfânt și când, încă din zori, făceau să răsunе sanctuarul.” (*Ben Sirah* 47,10)

Aplicații

1. Alege răspunsul corect:

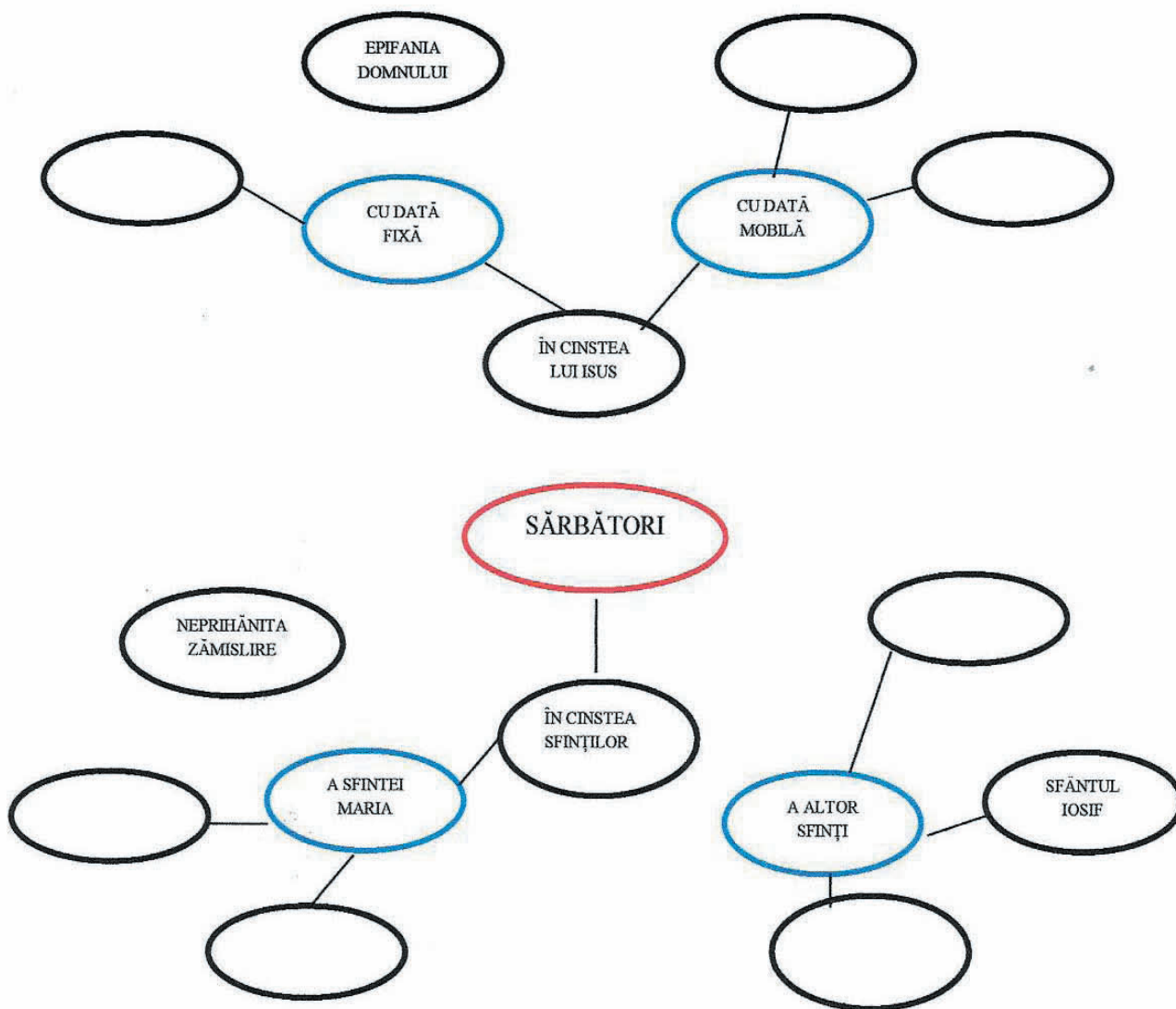
- A.** Când începe anul liturgic?
- a) la 1 ianuarie;
 - b) în sărbătoarea lui Cristos, Regele Universului;
 - c) cu prima duminică din Advent.
- B.** Ce sunt sărbătorile religioase?
- a) zile obișnuite;
 - b) zile în care sunt amintite evenimente din istoria mântuirii;
 - c) zile în care mâncăm tort.
- C.** Cum sfințim sărbătorile de poruncă?
- a) mergând la film, odihnindu-ne, vizitând prieteni;
 - b) participând la Sfânta Liturghie, respectând timpul de odihnă, făcând fapte bune;
 - c) vizionând Sfânta Liturghie, muncind mai mult, vizitând un bolnav.
- D.** La ce trebuie să se gândească creștinul în zilele de duminică și de sărbătoare de poruncă?
- a) că scopul omului este Paradisul;
 - b) că omul nu trebuie să devină sclav al muncii;
 - c) la programul pentru zilele următoare.

2. Transcrie pe caiet și realizează corespondența dintre datele din prima coloană și sărbătorile din a doua coloană, folosindu-te de un calendar creștin-catolic:

1 ianuarie		Sfânta Fecioară Maria Născătoare de Dumnezeu
8 decembrie		Sfântul Iosif
Joi, după Sfânta Treime		Sfinții Petru și Paul
29 iunie		Înălțarea Domnului
6 ianuarie		Neprihănită Zămislire
19 martie		Nașterea Domnului
40 de zile după Paști		Epifania Domnului
15 august		Toți Sfinții
1 noiembrie		Adormirea Maicii Domnului
25 decembrie		Trupul și Sângele Domnului

3. Rezolvă în caiet! Completează ciorchinele, folosind informațiile din lecție:

4. Alege una dintre sărbătorile de poruncă și caută să afli cât mai multe informații despre ea.

5. Este sărbătoarea Înălțării Domnului. Andrei a aflat că trebuie să o cinstească într-un anumit fel, dar nu știe cum. Tu ce l-ai învăța să facă?

6. Compune o rugăciune în cinstea Sfintei Fecioare Maria, în care să-i mulțumești că este și mama ta cerească.

7. Formează pereche cu un coleg de bancă. Discută cu el despre următoarele afirmații și apoi completați pe caiet tabelul de mai jos. Prezintă părerile voastre în fața celorlalți colegi.

Afirmația	Acord	Dezacord	Motivul
1. O duminică petrecută frumos aduce o săptămână bună. (autor necunoscut)			
2. Dacă sufletul tău nu are duminici, el devine orfan. (Albert Schweitzer)			
3. Sărbătorile de poruncă orânduite de Biserică sunt importante pentru creștini.			

Din viețile sfinților

Sfântul Iosif

Gerrit van Honthorst, *Copilăria lui Isus*

Din *Evanghelia după Sfântul Matei*, aflăm că Sfântul Iosif a fost tâmplar. Înzestrat cu daruri și calități numeroase, Dumnezeu a putut să-i încredințeze cele mai scumpe comori ale sale: pe Fiul său și pe mama Fiului său. Din *Evanghelia după Sfântul Luca*, aflăm că nazarinii îl țineau minte pe Isus ca „fiul lui Iosif” și îl numesc „lemnarul”, o meserie deloc nobilă la vremea aceea.

Iosif din Nazaret se trage din tribul lui Iuda, din neamul și casa lui David și a fost logodit cu Fecioara Maria. În vis, Dumnezeu i-a descoperit că pruncul pe care-l va naște Maria va fi un copil divin și că el este destinat să-i fie tată purtător de grijă. Astfel, a înțeles că avea un rol important în evenimentul nașterii lui Isus. „A luat-o la sine pe logodnica sa” și „împreună” s-au dus pentru recensământ la Betleem.

Sfântul Iosif a trăit în umilință extraordinarul privilegiu de a fi ales tată purtător de grijă al lui Isus.

Ultima dată, Sfântul Iosif este menționat în evanghelie cu ocazia pelerinajului la Ierusalim. Isus avea 12 ani și s-a pierdut de părinții săi. Aceștia l-au căutat trei zile, după care l-au găsit în Templu, în mijlocul învățaților. După această întâmplare, evanghelia pare să-și ia rămas bun de la Iosif printr-o imagine sugestivă a Sfintei Familii: Isus asculta de Maria și de Iosif și creștea sub privirea lor în „înțelepciune, vârstă și har”. A murit, probabil, înainte de începutul vieții publice a Mântuitorului.

Pentru raportul special cu Isus și cu Maria, Iosif a fost întotdeauna foarte venerat în Biserică. Pentru acest motiv, a fost proclamat protector și patron al Bisericii universale.

Lumină pentru pașii mei

Sărbătorile creștine ne ajută să înțelegem mai bine și să trăim, împreună cu Biserica, misterele mântuirii împlinite de Cristos. Să respectăm cu fidelitate aceste sărbători, pentru că astfel ascultăm de Biserică, mama noastră, ne arătăm iubirea față de Dumnezeu și de sfinți și ne facem părtași la roadele mântuirii.

Pentru a ști mai multe

„Nu te poți ruga acasă ca la biserică, unde sunt cei mulți, unde strigătul este înălțat către Dumnezeu dintr-o singură inimă. Acolo este ceva mai mult, unirea cugetelor, armonia sufletelor, legătura dragostei, rugăciunea preoților.” (Sfântul Ioan Gură de Aur)

Știați că...

➤ Culoarele liturgice reprezintă: **alb** – culoarea luminii, a purității și este folosită în timpul Crăciunului și al Paștelui, sărbătorile Domnului, ale Sfintei Fecioare Maria și ale sfinților care nu sunt martiri; **roșu** – reprezintă focul Duhului Sfânt, sângele martirilor și este folosit în duminica Floriilor, în Vinerea Sfântă, de Rusalii, la sărbătorile apostolilor și ale martirilor; **violet** – culoarea penitenței și a pregătirii în Advent și Postul Mare; **negru** – pentru funeralii; **verdele** – în timpul de peste an?

➤ Originea cuvântului *calendar* este cuvântul mai vechi *calendae*, adică prima zi a lunii romane, zi în care toate sărbătorile, evenimentele oficiale și cele de târg ale lunii respective erau anunțate în piața publică?

➤ Papa Grigore al XIII-lea a adoptat, în 1582, calendarul gregorian, realizat sub conducerea astronomului italian Lodovico Lilio, a cărui durată era de 365 zile, 5 ore, 49 minute și 12 secunde? În România, acest calendar a fost introdus în anul 1919?

10. Sfânta Liturghie; semnificația gesturilor liturgice

O celebrare sacramentală este o întâlnire a fiilor lui Dumnezeu cu Tatăl lor, în Cristos și în Duhul Sfânt, exprimată sub forma unui dialog, prin acțiuni și cuvinte.

Sfânta Liturghie este centrul celebrărilor Bisericii. Spre ea se îndreaptă și din ea izvorăsc toate acțiunile ei. Ea este jertfa Noului Testament, în care Domnul nostru Isus Cristos, sub chipul pâinii și al vinului, se jertfește Tatălui ceresc, prin mâinile preotului. Ori de câte ori se celebrează Liturghia, se reactualizează jertfa lui Isus de pe cruce.

Sfânta Liturghie se desfășoară conform unei structuri care s-a păstrat de-a lungul veacurilor până la noi. Ea cuprinde două părți importante, care formează o unitate: *liturgia Cuvântului* și *liturgia Euharistică*.

Sfânta Liturghie începe cu adunarea credincioșilor și cu intrarea celebrantului (episcop, preot) și a celor care slujesc la altar (ministranți, lectori, cantori etc.). După formula de salut, urmează actul penitențial, care se termină cu *Kyrie*. În zilele de duminică și de sărbătoare (fiind excluse perioadele de Advent și Postul Mare) se cântă sau se recită *Gloria. Colecta* (sau rugăciunea zilei) încheie riturile de început de la Sfânta Liturghie.

Liturgia Cuvântului cuprinde una sau două lecturi, psalmul responsorial, Evanghelia, precedată de *Aleluia*. După proclamarea Evangheliei, cel puțin duminică sau în zilele de sărbătoare, preotul sau diaconul spune predica (omilia). Tot duminică și în zilele de sărbătoare adunarea mărturisește credința prin rostirea Crezului. Liturgia Cuvântului se încheie cu rugăciunea credincioșilor.

Partea a doua din Sfânta Liturghie, *liturgia Euharistică*, începe cu oferirea darurilor și rugăciunea care are loc asupra lor. La culmea celebrării euharistice, se ajunge cu rugăciunea și imnul *Sfânt*. La *Prefacere*, pâinea și vinul devin trupul și sângele lui Cristos. Rugăciunea euharistică se încheie cu *Doxologia*, apoi se trece la rugăciunea *Tatăl nostru*. Urmează schimbul semnului păcii, *Mielul lui Dumnezeu*, frângerea pâinii și împărțirea. Sfânta Liturghie se termină cu o rugăciune finală, binecuvântarea și trimiterea: „Liturghia s-a sfârșit, mergeți în pace!”

Creștinii participă la Sfânta Liturghie pentru a-l adora pe Dumnezeu, a-i aduce mulțumire, a-i cere și a obține iertarea păcatelor, a obține harurile necesare vieții de zi cu zi. Această participare la celebrări trebuie să fie cu trup și suflet. Trupul, devenind templu al Duhului Sfânt prin Botez, hrănit cu Sfânta Euharistie, sfințit prin sacramente, destinat învierii glorioase, trebuie, în mod necesar, să participe alături de suflet la viața liturgică.

În timpul celebrării liturgice, creștinul trebuie să adopte anumite poziții corporale cu diferite semnificații.

Poziția liturgică fundamentală este *în picioare*. Aceasta indică respectul și exprimă demnitatea omului în comparație cu alte viețuitoare; este atitudinea celor care așteaptă pregătiți a doua venire a Domnului.

Poziția *în genunchi* are, în primul rând, un caracter penitențial; este atitudinea naturală a omului care, știindu-se vinovat, cere iertare și îndurare; este semnul unei puternice emoții pe care omul o încearcă în anumite situații.

Poziția *așezat* este poziția celui care învață; dar și a celui care ascultă învățătura.

Sfânta Liturghie, în catedrala Sf. Fecioară Maria Regina – Iași

Înclinarea capului e un gest de umilință și de respect, iar *mâinile împreunate* exprimă reculegerea, care îi permite omului să-l găsească pe Dumnezeu în el însuși.

De asemenea, creștinul săvârșește diferite gesturi în timpul Sfintei Liturghii.

Semnul crucii este esențial în celebrările liturgice și are următoarele semnificații: este sigiliul lui Cristos; o mărturisire de credință; o afirmare a atotputerniciei Mântuitorului; o invocare a harului lui Dumnezeu; *un gest de binecuvântare a lucrurilor și a persoanelor*.

Îngenuncherea cu un genunchi se face în fața Sfintei Euharistii, ca un act de adorație sau ca semn de venerație în fața crucifixului.

Baterea pieptului e un gest care exprimă căința interioară a inimii pentru păcatul săvârșit, păcatul izvorând, de fapt, din inima omului.

Gestul de oferire. În timpul Liturghiei se ridică de trei ori pâinea și vinul. Prima dată se face la ofertoriu și este un gest de binecuvântare a lui Dumnezeu pentru darurile primite de la el, pe care, la rândul nostru, i le prezentăm împreună cu munca și suferințele noastre, spre a fi transformate în Trupul și Sângele lui Cristos. A doua oară, sunt ridicate imediat după consacrare, scopul fiind acela de a arăta poporului Sacramentul Trupului și Sângelui lui Cristos, de a trezi un act de credință și de adorație. A treia ridicare este cea de la sfârșitul rugăciunii euharistice, când i se oferă Tatălui Trupul și Sângele Fiului său, prin care i se aduce toată cinstea și mărirea.

Participarea activă, cu credință, la Sfânta Liturghie îl ajută pe om în trăirea și înțelegerea întregii sale vieți ca fiu a lui Dumnezeu.

Vocabular

celebrare sacramentală – acțiune liturgică pe care Biserica o îndeplinește prin Sfânta Liturghie și care face ca oamenii din toate timpurile să participe la mântuirea pe care le-a adus-o Cristos.

venerație – respect profund, prețuire pentru cineva sau ceva.

Întrebări

1. Ce este o celebrare sacramentală?
2. Ce este Sfânta Liturghie?
3. Care sunt părțile Sfintei Liturghii?
4. Ce conține prima parte a Sfintei Liturghii?
5. Ce conține partea a doua a Sfintei Liturghii?
6. Care sunt roadele Sfintei Liturghii?

Convânt pentru viață

„Ei erau stăruitori în învățătura apostolilor și în comuniunea fraternală, la frângerea pâinii și la rugăciune”.

(Faptele apostolilor 2,42)

Aplicații

1. **La ce te gândești când spui Liturghie? Realizează, în caiet, un ciorchine.**

2. **Completează, în caiet, spațiile libere din textul de mai jos, folosindu-te de ceea ce ai învățat:**

Sfânta ... este jertfa ... Testament în care Domnul nostru ... Cristos, sub chipul pâinii și al ..., se jertfește Tatălui ceresc, prin mâinile ...

3. Scrie, în caiet, doar răspunsul corect:

- A.** Sfânta Liturghie este
a) un obicei al creștinilor;
b) reînnoirea, pe altar, a jertfei lui Cristos de pe cruce;
c) un obicei care ne asigură împlinirea dorințelor.
- B.** Participăm la Sfânta Liturghie
a) ca să fim feriți de rele;
b) ca să luăm note mari la școală;
c) ca să ne hrănim cu Trupul și Sângele lui Cristos.
- C.** Părțile Sfintei Liturghii sunt
a) liturgia Cuvântului și liturgia Euharistică;
b) liturgia Cuvântului și Împărtășania;
c) lectura Evangheliei și predica.
- D.** Participarea activă la Sfânta Liturghie înseamnă
a) prezența în biserică a creștinului;
b) participarea cu credință;
c) vizionarea ei.
- E.** Sfânta Liturghie se încheie cu
a) salutul credincioșilor;
b) împărtășania;
c) trimiterea credincioșilor.
- F.** Orice Sfântă Liturghie cuprinde
a) predica;
b) lectura din Evanghelie;
c) mărturisirea Crezului.

4. Asociază fiecare moment al Sfintei Liturghii cu partea căreia îi aparține:

Liturgia Cuvântului

omilia
Prefacerea
Lectura Cuvântului lui Dumnezeu
adunarea credincioșilor
împărtășania
trimiterea credincioșilor
rugăciunea credincioșilor
oferirea darurilor
mărturisirea Crezului

Liturgia Euharistică

5. Precizează cinci motive pentru care participi la Sfânta Liturghie. Discută despre ele cu colegii tăi.

6. Scrie, în caiet, un text de 15 rânduri, în care să prezinți importanța Sfintei Liturghii.

7. Caută informații despre modul în care alți creștini îl cinstesc pe Dumnezeu.

Din viețile sfinților

Sfântul Padre Pio

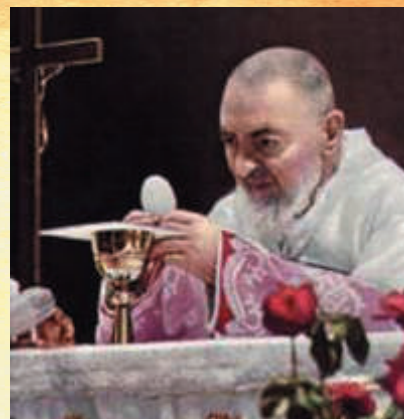
Padre Pio s-a născut la 25 mai 1887, la Pietrelcina, Italia, și a fost botezat în ziua următoare cu numele Francesco. La 16 ani, a îmbrăcat haina de franciscan și a luat numele de Fratele Pio. A fost hirotonit preot la 10 august 1910, la Benevento.

Plin de iubire față de Dumnezeu și față de aproapele, Padre Pio și-a trăit deplin vocația de a lucra pentru îndrumarea spirituală a omului, în conformitate cu misiunea specială care i-a marcat întreaga viață. Culmea activității sale apostolice a fost celebrarea Sfintei Liturghii. S-a angajat în ușurarea durerii și a suferinței multor familii, fondând „Casa pentru Alinarea Suferinței”, în anul 1956. Dedicat rugăciunii, petrecea ziua și o mare parte din noapte, în conversație cu Dumnezeu, spunând: „În cărți îl căutăm pe Dumnezeu, în rugăciune îl găsim”.

El și-a demonstrat iubirea deplină pentru aproapele, primind, timp de mai bine de 50 de ani, nenumărate persoane care au recurs la confesionalul său, la sfatul și mângâierea lui. Era căutat în biserică, în sacristie, în mănăstire, iar el se dăruia tuturor, reaprinzând credința, împărțind haruri, aducând lumină. În săraci, în cei aflați în suferință și în bolnavi, vedea imaginea lui Cristos și li se dăruia în mod particular.

La 20 septembrie 1918, a primit stigmatul pământești, care vor rămâne deschise, dureroase și sângerânde pentru cincizeci de ani. Moartea l-a găsit pregătit și senin, în ziua de 23 septembrie 1968, la vârsta de 81 de ani.

În 1999, în cursul unei Sfinte Liturghii solemne concelebrate în Piața „Sfântul Petru”, Papa Ioan Paul al II-lea l-a beatificat pe Padre Pio de Pietrelcina, stabilind data de 23 septembrie ca sărbătoarea sa liturgică. Canonizarea sa a avut loc la 16 iunie 2002.

Sfântul Padre Pio celebrând Sfânta Liturghie

Lumină pentru pașii mei

În timpul vieții pământești, Isus a fost însoțit și urmat de mama sa iubitoare, de mulțimea care-l asculta, de apostoli, dar și de răzvrătiți, care l-au dat la moarte și l-au răstignit. Noi cum îl însoțim pe Isus la Sfânta Liturghie? Ne alăturăm lui în rugăciune, îi ascultăm învățătura, îl însoțim cu Maica îndurerată, cu Veronica cea miloasă și rămânem lângă crucea sa cu Ioan? Sau îl trădăm ca Iuda, fugim ca apostolii, îl batjocorim și îl răstignim ca soldații?

Pentru a ști mai multe

„În jertfa lui Cristos care ni se dăruiește nouă cu trupul și sângele său este loc pentru viața noastră, putem să ne unim totul cu jertfa lui Cristos: munca noastră, suferințele și bucuriile noastre; și noi suntem transformați de această ofrandă: îi suntem plăcuți lui Dumnezeu și suntem pentru oameni, însoțitorii noștri, ca o pâine bună și o sursă de hrană.” (Youcat)

Știați că...

➤ În Biserica Catolică, există astăzi mai multe rituri după care se celebrează Sfânta Liturghie? Iată câteva dintre ele: ritul latin, ritul ambrozian, ritul bizantin, ritul alexandrin sau copt, ritul siriatic, ritul armean, ritul maronit, ritul caldeean?

RECAPITULARE ȘI EVALUARE

1. Ce faci în următoarele situații?

• Este ziua de duminică. Ți-ai propus să participi la Sfânta Liturghie de la ora 18.00. Pe la ora 17.45, un amic te sună și te invită la film.

• Ești la bunica ta. Este iarnă, iar ea nu se poate deplasa la biserică. Pentru că este duminică, ea ascultă Sfânta Liturghie la radio. Te gândești: este suficient să fac și eu la fel?

2. Încercuiește literele corespunzătoare răspunsurilor corecte:

A. Creștinii sărbătoresc ziua Domnului

- a) sâmbăta;
- b) în prima zi a săptămânii;
- c) duminica;
- d) a șaptea zi a săptămânii.

B. Ziua Domnului, la evrei, este

- a) ziua a șasea a săptămânii;
- b) sabbatul;
- c) ziua întâi a săptămânii;
- d) ziua a șaptea a săptămânii.

C. Prin porunca a treia, Dumnezeu ne oprește

- a) să participăm la Sfânta Liturghie;
- b) să ne rugăm;
- c) să muncim din greu;
- d) să postim.

D. Poruncile Decalogului

- a) sunt zece;
- b) se rezumă la unica poruncă a iubirii față de Dumnezeu și aproapele;
- c) nu au fost respectate de farisei.

3. Asociază, unind cu o linie, fiecare noțiune cu definiția sa:

Legea morală
naturală

Decalog

Legea nouă

Porunca de a-l iubi
pe Dumnezeu și pe
aproapele

Legea înscrisă în
inima fiecărui om
care-i arată să facă
binele și să evite răul

Legea divină
revelată pe Muntele
Sinai

4. Completează, corect, spațiile libere (fiecărei liniuțe îi corespunde o literă):

Pentru creștini, _____ este ziua Domnului, pentru că _____ a înviat din _____ în prima zi a săptămânii iudaice, s-a arătat _____, l-a trimis pe _____ Sfânt și a întemeiat _____.

În afara zilelor de duminică, creștinii participă la Sfânta _____ și se odihnesc și în sărbătorile de _____.

5. Scrie, în caiet, câte trei cuvinte din domeniul religios, care încep cu fiecare literă a cuvântului *lege*.

6. Alege definiția corectă pentru fiecare cuvânt dat sau pentru sintagma dată:

Lege morală naturală = legea înscrisă de Dumnezeu în inima omului, *Decalogul*, legea civilă.

Sabat = ziua Domnului la creștini, ziua Domnului la păgâni, ziua Domnului la evrei.

Decalog = 10 degete, 10 sugestii, 10 porunci.

Sfânta Liturghie = jertfa lui Cristos de pe cruce, un ritual magic, un spectacol.

Paștele ebraic = trecerea de la viață la moarte, eliberarea din sclavia egipteană, învierea Domnului.

Duminica = ziua de odihnă pentru toți oamenii, ziua Domnului pentru evrei, ziua Domnului pentru creștini.

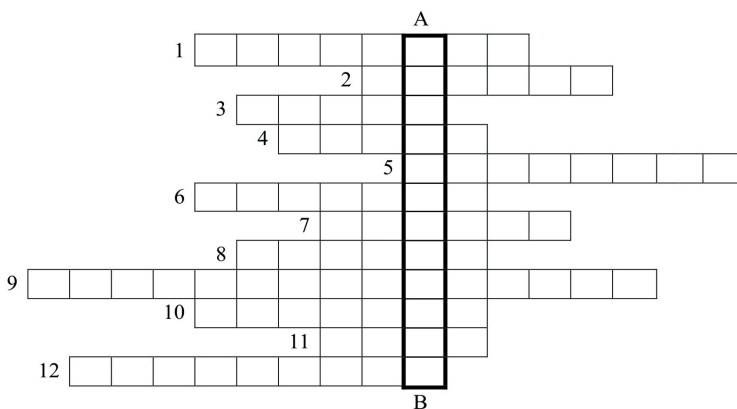
7. Ținând cont de ceea ce ai învățat despre porunca a III-a a lui Dumnezeu, scrie un text în care îi argumentezi colegului tău de bancă importanța respectării ei.

Citește-i colegului lucrarea ta, apoi ascultă ce a scris el.

8. Numerotează, corespunzător, ordinea următoarelor momente ale Sfintei Liturghii:

- Predica
- Prefacerea
- Trimiterea credincioșilor
- Lectura Cuvântului lui Dumnezeu
- Împărtășirea credincioșilor

9. Rezolvă aritmogriful și vei descoperi, pe verticala A – B, la ce se referă porunca a III-a a lui Dumnezeu (2 cuvinte):

1) A dat cele zece porunci. 2) Carte care ne prezintă modul în care poporul ales al lui Dumnezeu respecta poruncile. 3) Popor ales de Dumnezeu. 4) Zi de odihnă la evrei. 5) Ziua întâi a săptămânii, zi de odihnă pentru creștini. 6) Cele zece porunci. 7) Lăcaș de cult pentru evrei, aflat la Ierusalim. 8) Pentru ca omul să nu devină sclav al muncii și banului, în ziua de sărbătoare se impune 9) Trebuie să fie în centrul zilei de sărbătoare. (2 cuvinte) 10) Ziua de duminică este ... săptămânal. 11) Exemplu de respectare a poruncii a III-a a lui Dumnezeu. 12) 15 august, 1 noiembrie, 8 decembrie etc. sunt ...

10. Povestește o întâmplare din viața ta, când ai fost pus, la un moment dat, în situația de a alege să respecti sau nu porunca a III-a a lui Dumnezeu.

11. Unește fragmentele din coloana A cu cele din coloana B, pentru a forma textele biblice potrivite:

A

B

a) Să nu socotiți că am venit să desfășințez Legea sau Profeții!

1) este cuprinsă toată Legea și Profeții.

(Matei 22,40)

b) Vă dau o poruncă nouă: Să vă iubiți unii pe alții!

2) și să împlinesc lucrarea lui.

(Ioan 4,34)

c) Hrana mea este să fac voința celui care m-a trimis

3) Nu am venit să desfășințez, ci să împlinesc!

(Matei 5,17)

d) În aceste două porunci

4) Așa cum eu v-am iubit pe voi, așa să vă iubiți unii pe alții!

(Ioan 13,34)

Adam Willaerts, *Isus în barcă*

VIATA OMULUI ÎN CRISTOS

- Euharistia – instituirea și roadele Euharistiei
 - Cultul euharistic

11. Euharistia – instituirea și roadele Euharistiei

Isus Cristos a predicat mulțimii, anunțând vestea cea bună a mântuirii și a arătat milostivirea lui Dumnezeu, prin faptele pe care le-a săvârșit. Prin minunile sale: transformarea apei în vin, înmulțirea pâinilor și peștilor, Isus i-a pregătit pe apostoli să accepte marele mister al prezenței sale sub chipul pâinii și al vinului. Vorbind mulțimii, Isus a anunțat că el se oferă oamenilor ca hrană pentru viața veșnică: „Adevăr, adevăr vă

Leonardo da Vinci, *Cina de Taină*

spun: dacă nu mâncați trupul Fiului Omului și nu beți sângele lui, nu aveți viață în voi. Cine mănâncă trupul meu și bea sângele meu are viață veșnică și eu îl voi învia în ziua de pe urmă”. (Ioan 6,53-54)

La Ultima Cină, Isus a împlinit ceea ce le anunțase apostolilor.

Știind că momentul plecării sale din lume era aproape, Isus a luat pentru ultima dată cina cu apostolii săi. El le-a dat ultimele sfaturi și, mai ales, a înființat Sacramentul Euharistiei. Prin el va rămâne în mod vizibil în mijlocul lor și se va oferi sub formă de pâine și vin: „luând pâinea, mulțumind, a frânt-o și le-a dat lor, zicând: «Acesta este Trupul meu, care se dă pentru voi; faceți aceasta în amintirea mea». Asemenea și potirul, după cină, zicând: «Acest potir este Legea cea nouă, în Sângele meu, care se varsă pentru voi»”. (Luca 22,17-20)

Astfel a instituit Cristos Sfânta Euharistie, adică sacramentul care cuprinde adevăratul trup și sânge al Domnului nostru Isus Cristos, sub chipul pâinii și al vinului, pentru hrana sufletelor noastre.

Pentru a le lăsa o cheazășie a iubirii, pentru a nu fi niciodată departe de ai săi și a-i face părtași la Paștele său, Isus a instituit Euharistia ca memorial al morții și învierii sale și a poruncit apostolilor s-o celebreze până la venirea sa, „instituiindu-i atunci preoți ai Noului Testament”, după cum afirmă Conciliul Tridentin.

Porunca lui Cristos, „faceți aceasta în amintirea mea!”, a fost împlinită de apostoli și apoi de către episcopi și preoți de-a lungul secolelor, până astăzi, în cadrul Sfintei Liturghii. După Prefacere, pe altar, creștinii continuă să vadă pâine și vin, dar, sub acest chip, se află Trupul și Sângele Domnului. La Sfânta Liturghie, masa pregătită este atât a Cuvântului lui Dumnezeu, proclamat în prima parte a Liturghiei, cât și a Trupului Domnului.

În lumina Cuvântului lui Dumnezeu, se poate înțelege mai bine miracolul Euharistiei. Fiecare sfântă Împărtășanie unește tot mai profund cu Cristos, face din cei ce o primesc, membre vii ale trupului lui Cristos, reînnoiește harurile primite la Botez și la Mir, dă putere în lupta împotriva păcatului, deschide inima spre caritate.

Vocabular

mister – lucru sacru, ascuns, inaccesibil minții omenești, taină.

a institui – a înființa, a întemeia, a orândui.

chezășie – garanție, asigurare.

memorial – care servește pentru a aminti un eveniment însemnat; prezența reală a ceea ce a avut loc cândva, în istorie.

Întrebări

1. Ce conține predica lui Isus?
2. Cum i-a pregătit Isus pe apostoli pentru acceptarea marelui mister?
3. Ce a făcut Isus la Ultima Cină?
4. Ce este Sfânta Euharistie?
5. Cine împlinește misiunea dată de Isus: „Faceți aceasta în amintirea mea”?
6. Care sunt roadele Sfintei Euharistii?

Vicente Juan Masip, *Ultima cină*

Cuvânt pentru viață

„Căci ori de câte ori mâncați din pâinea aceasta și beți din potirul acesta, vestiți moartea Domnului până când va veni.” (1Corinteni 11,26)

Aplicații

1. Completează definiția, folosind cuvintele corespunzătoare dintre paranteze:
... este un sacrament care cuprinde ... trup și sânge al lui ... Cristos, sub chipul pâinii și al ... pentru hrana ... noastre.

(sufletelor, Euharistia, Isus, adevăratul, vinului)

2. Alege variantele corecte și scrie-le în caiet:
Euharistia este: jertfa lui Cristos; cel dintâi și cel mai trebuincios sacrament; hrană pentru suflet; pâine sfințită; sacramentul prezenței lui Cristos; garanție a succesului.

3. Alege litera A, dacă enunțul este adevărat, sau litera F dacă este fals:

a) Euharistia este un sacrament orânduit de Isus Cristos.	A / F
b) Sfânta Împărtășanie este o simplă bucată de pâine.	A / F
c) Isus a orânduit Euharistia ca memorial al morții și al învierii sale.	A / F
d) La Ultima Cină, Isus le-a dat apostolilor puterea și porunca de a transforma pâinea și vinul în trupul și sângele său.	A / F
e) Transformarea pâinii și a vinului în trupul și sângele lui Isus are loc în timpul Sfintei Liturghii.	A / F
f) După cuvintele prefacerii, pe altar, vedem trupul și sângele lui Isus.	A / F
g) Sacramentul Euharistiei îl putem primi o singură dată.	A / F
h) La Sfânta Liturghie, ne hrănim atât cu Cuvântul, cât și cu Trupul lui Cristos.	A / F
i) Când un preot nu poate celebra Sfânta Liturghie, un creștin bun îl poate înlocui.	A / F
j) Sfânta Împărtășanie se păstrează în tabernacol.	A / F

4. Citește enunțurile de mai jos, apoi selectează-le pe acelea care se referă la roadele pe care Euharistia le revarsă în sufletele credincioșilor. Scrie-le în caiet.

- ne unește profund cu Isus Cristos;
- iartă păcatele de moarte;
- ne dăruiește cele șapte daruri ale Duhului Sfânt;
- ne dă puterea de a lupta împotriva păcatului;
- sădește în suflet credința, speranța și dragostea;
- mărește harul sfințitor;
- ne face fii ai lui Dumnezeu;
- ne angajează față de cei săraci;
- iartă păcatele lesne-iertătoare;
- ne dă chezașia vieții veșnice.

5. Ce efecte are primirea deasă a Sfintei Împărtășanii, în viața ta? Scrie răspunsul în caiet.

6. Scrie o compunere de douăzeci de rânduri, cu titlul *Amintiri de la Prima Sfântă Împărtășanie*.

Din viețile sfinților

Sfântul Tarciziu, sfântul Euharistiei

Sfântul Tarciziu a fost un tânăr ministrant din timpul prigoanei împăratului Valerian, care și-a jertfit viața pentru a păstra la piept Sfânta Împărtășanie. Era secolul al III-lea, când Tarciziu a fost însărcinat de către preotul Dionisus să ducă Sfânta Împărtășanie creștinilor întemnițați pentru credință, în timpul persecuției. Tânărul Tarciziu s-a oferit cu generozitate și curaj să ducă pe ascuns Euharistia. „Trimite-mă pe mine!”, i-a spus Tarciziu preotului care căuta pe cineva dispus la o astfel de slujire.

Purtând cu grijă, la pieptul său, Sfintele Ostii, întâlni în cale un grup de tineri păgâni. Tarciziu a refuzat să le dea prețiosul dar. A preferat să moară decât să lase să fie profanate Sfintele Ostii. Tinerii au început să arunce cu pietre în el. A fost găsit și dus la un preot de către un pretorian convertit la creștinism. Era fără viață, dar ținea strâns la piept bucata de pâine de în în care era depusă Sfânta Împărtășanie.

Conform *Martirologiului Roman*, Tarciziu a murit la 15 august 257, în ziua Adormirii Maicii Domnului, dată la care este sărbătorit de către Biserică.

A fost ales să fie patronul ministranților și, din acest motiv, i se spune „Sfântul Euharistiei”. A fost înmormântat în catacombele *Sfântul Calist de pe Via Appia*.

Lumină pentru pașii mei

Isus alege să ia chip de pâine și vin ca să rămână mereu cu noi și să vină în sufletele noastre. Să-i deschidem ușa sufletului și să-i oferim, cu iubire, un lăcaș primitor și prietenos!

Pentru a ști mai multe

„În Sfânta Euharistie, devenim una cu Dumnezeu.” (*Sfântul Francisc de Sales*)

Știați că...

- Termenul euharistie vine din limba greacă și înseamnă *aducere de mulțumire*?
- Sfânta Euharistie se mai numește și: Cina Domnului; Frângerea Pâinii; Adunarea euharistică; Memorialul pătimirii și învierii Domnului; Sfânta Jertfă; Sfânta și dumnezeiasca Liturghie; Împărtășanie; Sfânta Misă?

12. Cultul euharistic

Cristos este prezent în Sacramentul Sfintei Euharistii prin transformarea pâinii și a vinului în Trupul și Sângele său. Părinții Bisericii au afirmat cu tărie, credința în eficacitatea Cuvântului lui Cristos și a acțiunii Duhului Sfânt, pentru a săvârși această prefacere. Astfel, Sfântul Ioan Gură de Aur spune: „Nu omul este acela care face ca cele oferite să devină Trupul și Sângele lui Cristos, ci însuși Cristos, care a fost răstignit pentru noi. Preotul, chip al lui Cristos, rostește cuvintele, dar puterea lor și harul sunt de la Dumnezeu. «Acesta este Trupul meu», spune el. Acest cuvânt transformă cele oferite”.

Ostia este pâine nedospită, azimă, făcută din făină de grâu, subțire și rotundă, pe care preotul o consacră în timpul Sfintei Liturghii, la prefacere. În ostia consacrată, este prezent Domnul nostru Isus Cristos; de aceea se mai numește Sfântul sau Preasfântul Sacrament și Sfânta Taină.

Sfântul Toma de Aquino spune că prezența lui Isus în această Taină nu se poate cunoaște prin simțuri, ci numai prin credință.

La Sfânta Liturghie, creștinii își exprimă credința în prezența reală a lui Cristos sub speciile pâinii și vinului, printre altele, îngenunchind sau înclinându-se profund, în semn de adorare a Domnului.

Papa Paul al IV-lea spune: „Biserica Catolică a dat și continuă să dea acest cult de adorație care se cuvine Sacramentului Euharistiei, nu numai în timpul Liturghiei, ci și în afara celebrării ei, păstrând cu cea mai mare grijă ostiile consacrate, înfățișându-le credincioșilor ca să le venereze cu solemnitate, purtându-le în procesiune”.

Din iubire, Isus a vrut să rămână în mijlocul nostru, ca să-l putem întâlni întotdeauna în Sfânta Împărtășanie. Aceasta este păstrată în tabernacol, ca să poată fi dusă bolnavilor, pentru a fi oferită credincioșilor la Sfânta Liturghie, dar și pentru a fi adorată.

A-l adora pe Dumnezeu înseamnă a-l recunoaște ca Dumnezeu, Creator și Mântuitor, Domnul și Stăpânul a tot ce există; a recunoaște, în respect și supunere, „nimicnicia creaturii”, care nu există decât prin Dumnezeu; a-l lăuda, a-l preamări și a se smeri.

Adorația euharistică poate fi particulară sau comunitară. Prin aceasta, omul sau comunitatea îl preamărește pe Dumnezeu, îi mulțumește pentru toate binefacerile primite și pentru marele dar al prezenței sale în mijlocul lor, în Preasfântul Sacrament, îi cere iertare pentru greșelile săvârșite, îi cere ajutorul în nevoi și binecuvântare în viață. Adorația euharistică este un gest de iubire față de Dumnezeu, dar și de ispășire pentru păcatele săvârșite.

Cristos, prin întruparea sa, s-a făcut Mijlocitor pentru oameni înaintea Tatălui. Prin adorația euharistică, creștinul sau comunitatea se bucură de această mijlocire și imploră revărsarea harurilor asupra celor prezenți, dar și asupra celor care sunt aduși în fața Preasfântului Sacrament prin rugăciunea personală sau a Bisericii: cei bolnavi, cei rătăciți, cei care nu-l cunosc pe Cristos, cei răposați, cei dragi, păstorii Bisericii etc.

Sfântul Părinte Papa Ioan Paul al II-lea îndeamnă: „Biserica și lumea au mare nevoie de cultul euharistic. Isus ne așteaptă în acest Sacrament al iubirii. Să nu înceteze niciodată adorația noastră”.

Vocabular

prefacere – momentul culminant al Sfintei Liturghii, când pâinea și vinul sunt schimbate în adevăratul Trup și adevăratul Sânge al Domnului nostru Isus Cristos.

azimă – pâine nedospită, folosită de evrei la sărbătoarea Paștelui, de Isus Cristos la Cina cea de Taină și de Biserica Romano-Catolică la celebrarea Sfintei Euharistii.

cultul euharistic – adorație exprimată în laudă și mulțumire aduse Domnului Isus Cristos, prezent în Sfânta Euharistie.

Întrebări

1. Cum este prezent Isus în Sfânta Euharistie?
2. Cum își exprimă creștinii cultul pentru Sfânta Euharistie?
3. Ce înseamnă „a adora pe Dumnezeu”?
4. În ce constă adorația euharistică?
5. La ce îndeamnă Biserica și lumea Sfântul Părinte Papa Ioan Paul al II-lea?

Cuvânt pentru viață

„Tu pregătești masă pentru mine, în fața asupritorilor mei, îmi ungi capul cu untdelemn, și paharul meu este plin de se revărsă.” (Psalmi 22,5)

Aplicații

1. Alege răspunsurile corecte:

- A.** Ce este Sfânta Ostie?
- a) o bucată de pâine sfințită;
 - b) pâinea azimă consacrată de preot, la Sfânta Liturghie;
 - c) pâinea transformată de preot, în trupul lui Isus.
- B.** Cum se mai numește ostia consacrată?
- a) Preasfântul Sacrament;
 - b) Sfânta aghiazmă;
 - c) Sfânta Taină.
- C.** De ce a rămas Isus în Preasfântul Sacrament?
- a) pentru că ne iubește;
 - b) pentru ca noi să-l putem întâlni;
 - c) pentru ca să nu rămână singur.

D. Unde se păstrează Sfânta Ostie?

- a) în tabernacol;
- b) pe altar;
- c) în sacristia bisericii.

2. Care trebuie să fie atitudinea creștinului în fața lui Isus, prezent în tabernacol? Scrie răspunsul în caiet.

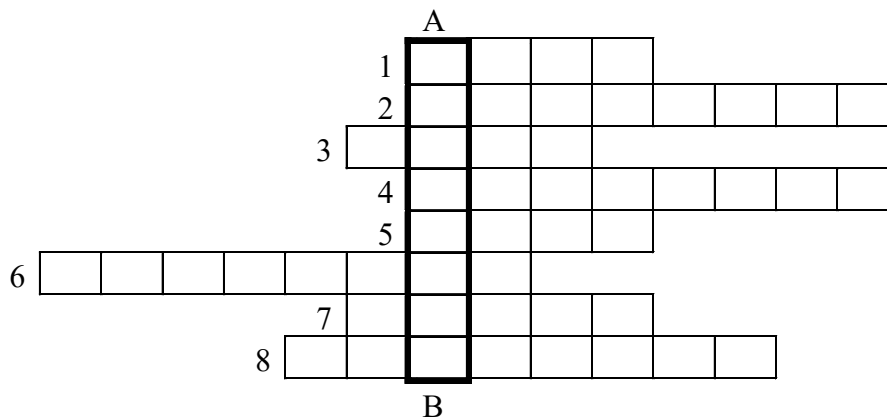
3. Citește următorul fapt:

Jacques Loew s-a născut în 1908, în Franța. Părinții lui nu l-au crescut în credința creștină. Într-o zi, la 26 de ani, a mers la biserică. Acolo, a văzut că mulți oameni primeau din mâna preotului ostia, se împărtășeau. Erau și mulți cunoscuți de-ai săi. S-a gândit: „Ori acești oameni sunt nebuni, ori eu sunt orb și nu înțeleg valoarea acestei taine.” S-a hotărât să studieze despre aceste taine și, nu după mult timp, s-a convertit, iar apoi a devenit preot dominican.

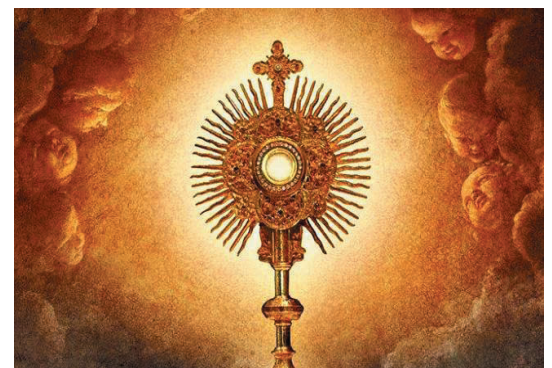
Răspunde la întrebări:

- a) Ce părere ai, care era motivul pentru care Jacques Loew nu credea în Sfânta Taină?
- b) Ce l-a determinat pe acesta să-și pună întrebări?
- c) Cum a ajuns la credința că oamenii nu primeau o simplă pâine?
- d) Ce poți spune despre credința lui de după convertire?

4. Rezolvă aritmogriful și pe verticala A – B vei descoperi cum se numește atitudinea prin care creștinul îl recunoaște pe Dumnezeu drept Domn, Stăpân și Creator. Pentru a completa, folosește-te de cântecul gregorian de la finalul lecției.

- 1) „Te (...), Isuse,
- 2) (...) ascuns, în această Taină
- 3) (...) nepătruns; și, plecând genunchii înaintea ta,
- 4) (...) ce-adâncă-i neputința mea. Simțurile mele nu te pot
- 5) (...): numai prin
- 6) (...) văd prezența ta; cred tot ce ai spus Tu,
- 7) (...) -ntrupat, nu-i cuvânt pe lume mai
- 8) (...).”.

Din viețile sfinților

Sfântul Dominic Savio

Dominic Savio s-a născut pe 2 aprilie 1842, la San Giovanni di Riva, aproape de Chieri – Torino. Crescut într-o familie cu valori creștine, încă de mic a reușit să impresioneze prin maturitatea sa umană și spirituală. Dis-de-diminează, indiferent de anotimp, aștepta parohul la ușa bisericii pentru a sluji ca ministrant la Sfânta Liturghie. Era întotdeauna bucuros.

La vârsta de 12 ani, merge la don Bosco și îi cere să fie primit în internatul Oratoriului din Torino, deoarece dorea foarte mult să studieze pentru a deveni preot. Don Bosco, uimit, îi spuse: „Mi se pare că văd o stofă bună”. „Eu voi fi stoffa: dumneavoastră, croitorul!”, răspunse Dominic.

Odată intrat în Oratoriu, îi cere lui don Bosco să-l ajute să „devină sfânt”. Cuminte, întotdeauna senin și bucuros, încearcă să învețe cât mai bine, să-și ajute colegii la teme, să-i învețe Catehismul, să-i îngrijească pe cei bolnavi și să-i împace pe cei care se ceartă. Noilor colegi, în Oratoriu, le spunea: „Să știi că noi aici trăim sfințenia prin faptul că suntem mereu bucurosi! Căutăm să evităm păcatul, căci este un mare dușman, care ne fură harul lui Dumnezeu și pacea inimii”.

Mama Margareta îi spuse lui don Bosco: „Tu ai mulți tineri buni, dar niciunul nu întrece sufletul lui Dominic Savio”. Și îi explică: „Îl văd cum se roagă, cum rămâne în biserică după ce ceilalți pleacă; în fiecare zi renunță la câteva minute din recreație pentru a face o vizită la Preasfântul Sacrament... Stă în biserică precum un înger în Paradis”.

A murit la Mondonio, pe 9 martie 1857, la vârsta de numai 15 ani.

Copiii și tinerii de astăzi, cunoscându-i viața, sunt invitați să-i urmeze exemplul.

Lumină pentru pașii mei

În tabernacol sau expus pe altar, Isus, cel mai bun prieten, așteaptă zi și noapte să-l vizităm, să-i vorbim și să ne vorbească. Să-i dovedim iubirea și prietenia noastră și să nu-l lăsăm să aștepte în zadar.

Pentru a ști mai multe

„A nu primi Împărtășania este ca atunci când unul moare de sete lângă un izvor.”

(Sfântul Ioan Maria Vianney)

Știați că...

➤ Creștinii se adresează lui Isus, prezent în Sfânta Taină, prin cântări de laudă?

Un exemplu: Cântec gregorian

„Te ador, Isuse, Dumnezeu ascuns,
în această Taină nouă nepătruns;
și, plecând genunchii înaintea ta,
recunosc ce-adâncă-i neputința mea.

Simțurile mele nu te pot afla:
numai prin credință văd prezența ta;
cred tot ce ai spus Tu, Fiule-ntrupat,
nu-i cuvânt pe lume mai adevărat”.

RECAPITULARE ȘI EVALUARE

1. Completează tabelul cu noțiunile însușite despre Sfânta Euharistie. Cere ajutorul părinților sau al profesorului pentru a afla informații noi.

	EUHARISTIA
Definiția	
Cine primește?	
Cine administrează?	
Roadele	

2. Asociază fragmentele din coloana A cu cele din coloana B, pentru a alcătui enunțuri corecte:

A

1. Euharistia
2. În Sfânta Împărtășanie
3. Sfânta Liturghie
4. La Sfânta Liturghie, pâinea și vinul

B

a. cuprinde liturgia Cuvântului și liturgia euharistică.
b. este un sacrament instituit de Isus Cristos.
c. se transformă în trupul și sângele lui Isus.
d. îl primim pe Isus, sub chipul pâinii și al vinului.

3. Ordonează fragmentele, pentru a reface cuvintele rostite de preot la prefacere:

Faceți aceasta în amintirea mea!	Luați și mâncați din acesta toți:	acesta este potirul sângelui meu, al noului și veșnicului legământ	Luați și beți din acesta toți:	care pentru voi și pentru mulți se varsă spre iertarea păcatelor.	acesta este Trupul meu, care se jertfește pentru voi.

4. Interesează-te! Ce alte denumiri există pentru Sacramentul Euharistiei?

5. Imaginează-ți că ești prezent la Ultima Cină, împreună cu apostolii. Formulează trei întrebări pe care ai vrea să i le adresezi lui Isus. Dar pe apostoli, ce ai vrea să-i întrebi?

6. Ce simți în momentul în care primești trupul și sângele lui Cristos? Împărtășește trăirile tale unui coleg de clasă.

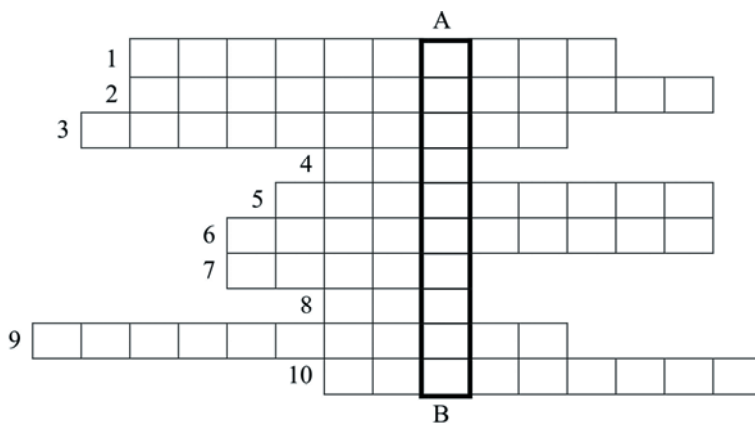
7. Formează echipă cu alți trei colegi de clasă. Răspundeți, în scris, la întrebarea: Cum explicați faptul că mulți oameni și-au dat viața pentru Isus, prezent în Euharistie? Citiți cele notate de voi în fața celorlalți colegi, cu condiția ca ideile să nu fi fost prezentate anterior.

8. Dintre toate rugăciunile învățate, spune care sunt de laudă, care de mulțumire, care de cerere de iertare, care de cerere.

9. Compune-i o rugăciune de mulțumire lui Isus, pentru că a rămas cu tine în Sfânta Împărtășanie.

10. Rezolvă aritmogriful și pe verticala A – B vei descoperi cum se mai numesc cele șapte taine:

1) Sacrament care cuprinde trupul și sângele lui Cristos. 2) Altă denumire dată Sacramentului Euharistiei. 3) Loc unde se păstrează, în biserică, Sfânta Euharistie. 4) Dar supranatural primit de la Dumnezeu. 5) Dialog cu Dumnezeu. 6) Moment în care a fost înființată Euharistia (2 cuvinte). 7) Azima care se folosește la Sfânta Liturghie. 8) Altă substanță care se folosește la Liturghie. 9) A întemeiat Sacramentul Euharistiei (2 cuvinte). 10) Moment al Sfintei Liturghii în care are loc transformarea pâinii și vinului în trupul și sângele lui Cristos.

11. Privește cu atenție literele din chenar. Identifică rândul în care cuvântul IERUSALIM este scris corect. La ce te gândești când citești acest cuvânt?

1. EIRUSALIM
2. IERUISALM
3. IERUSALIM
4. IERUSALMI
5. IERSAULIM
6. IERUSILAM

Bartolomé Esteban Murillo, *Triumful Euharistiei*

OMUL CREȘTIN ÎN MIJLOCUL SEMENILOR

- **Organizarea Bisericii în Evul Mediu**
 - **Viața monahală**
 - **Rănille unității**
- **Implicarea Bisericii în viața socială**
 - **Lăcașurile de cult**
 - **Muzica sacră**

13. Organizarea Bisericii în Evul Mediu

Evul Mediu (secolele V – XV) reprezintă cele zece veacuri ce despart Antichitatea de Renaștere. Pe parcursul celor o mie de ani s-au desfășurat multe evenimente, atât pe plan socio-economic, politic, cât și pe plan religios.

Începând cu secolul al V-lea, marele Imperiu Roman, care avea ca religie de stat creștinismul, este asaltat de popoarele barbare, respectiv de popoarele germanice (anglo-saxonii, vizigoții, francii, vandalii etc.) și de huni. Aceste popoare păgâne adorau forțele naturii. Roma a căzut de mai multe ori în mâinile lor. Invazia lor a dus la destrămarea Imperiului. Mulți creștini au crezut că venise sfârșitul lumii odată cu sfârșitul Imperiului Roman. În cele din urmă, au învățat să se înțeleagă cu barbarii și i-au convertit la creștinism.

Mai întâi, s-au convertit la creștinism irlandezii, prin predica Sfântului Patrik, apoi francii, în anul 496. În secolele VI – VII, au fost convertiți longobarzii, suevii, vizigoții arieni, scoțienii, anglo-saxonii. În secolul al VIII-lea devin creștine diferitele populații ale Germaniei, iar, între secolele IX – XI, vor primi credința creștină danezii, suedezii, popoarele slave (cehii, bulgarii, polonezii, rușii) și maghiarii.

Printre marii misionari ai popoarelor barbare au fost, în primul rând, călugării benedictini. Datorită mesajului pe care îl predica și a acțiunilor sale, Biserica a influențat foarte mult, de-a lungul secolelor, legislația civilă în ceea ce privește căsătoria, statutul sclavilor, garantarea drepturilor femeilor, înlănzirea condițiilor și a pedepselor aplicate deținuților, apărarea vieții celor nenăscuți, garantarea libertății Bisericii de a se ocupa de protecția socială, pe care statul nu o acorda celor defavorizați etc.

Împăratul creștin Iustinian (527 – 565 d.C.) a publicat *Codul de drept roman*, culegere a tuturor legilor Imperiului. Pe acest *Cod* se întemeiază dreptul societății civile și religioase europene.

După prăbușirea Imperiului Roman de Apus, papalitatea apărea ca singura forță capabilă să creeze și să mențină unitatea. Roma rămânea centrul lumii, datorită autorității urmașului sfântului Petru. Papa era conducătorul spiritual al întregii Biserici și primise, ca donații, diferite teritorii atât în Italia, cât și în Africa de Nord și Galia, pe care le administra și din punct de vedere politic. Mai târziu, alianța dintre franci și papalitate va constitui nucleul în jurul căruia se va forma marea familie creștină a popoarelor europene. Alianța cu puterea politică nu a fost mereu favorabilă misiunii Bisericii. Printre papii de seamă din Evul Mediu, care au contribuit la binele societății și la reformarea Bisericii, au fost Sfântul Leon cel Mare (440 – 461), Sfântul Grigore cel Mare (590 – 604), Grigore al VII-lea (1073 – 1085), Inocențiu al III-lea (1198 – 1216).

După un veac și jumătate de la invaziile popoarelor barbare, alte popoare, venite din Arabia, răstoarnă radical geografia Bisericii din jurul Mării Mediterane. În anul 622, Mahomed se simte chemat să restaureze monoteismul în Arabia, proclamând o nouă religie, Islamul. El reușește să unească triburile arabe. Principiile religioase pe care se bazează religia islamică sunt cinci: credința și supunerea față de Allah, postul de o lună, rugăciunea de cinci ori pe zi cu fața spre Mecca, pomana pentru săraci și pelerinajul la Mecca cel puțin o dată în viață. Prin Coran, îndeamnă la sacrificiul total „în strădania pe drumul către

Fra Angelico, *Întâlnirea sfântului Francisc cu sfântul Dominic*

Dumnezeu”. Însuflețiți de acest ideal, arabii reușesc să cucerească, în secolele VII – VIII, Siria, Egiptul, Palestina, Persia, Spania și vor ajunge și în inima regatului franc. Din acest moment, Islamul apare ca marele dușman al creștinilor. Începând cu veacul al XI-lea, creștinii din Occident vor organiza cruciadele, expediții militare întreprinse pentru a recuceri locurile unde a trăit Cristos. În 1453, turcii musulmani cuceresc Constantinopolul și pun capăt definitiv Imperiului Bizantin.

Creștinătatea Evului Mediu a fost tulburată și de apariția mai multor erezii în diferite regiuni, care i-au dezbinat pe creștini. Ereziile negau adevăruri de credință, dar aveau și un caracter antibisericesc și antisocial. În Biserică, era nevoie de o reformă, dar aceasta trebuia să fie făcută prin convertire interioară, sfințenie, sărăcie, ascultare, nu pe calea propusă de eretici. Existau legi represive împotriva ereticilor, dar până în secolul al XI-lea, Biserica a fost reticentă în folosirea violenței împotriva lor. Primele măsuri dure, împotriva albigenzilor (catari) și a valdezilor, au fost luate de regi și seniori, sub presiunea maselor. Inchiziția, ca tribunal bisericesc ce judeca și condamna ereticii din Evul Mediu, a apărut în secolul al XIII-lea.

Fără îndoială, Evul Mediu a fost o perioadă de lumini și umbre pentru Biserica creștină, însă aceste evenimente trebuie privite în contextul și mentalitatea acelor vremuri, foarte diferite de cele din ziua de azi, când statul este separat de Biserică.

Vocabular

monoteism – credința într-un singur Dumnezeu, ca singura Ființă Supremă.

Coran – cartea sacră a religiei islamice.

erezie – negarea unui adevăr de credință revelat de Dumnezeu și definit de Biserică; greșeală, eroare, îndoială.

represiv – care împiedică, înăbușește, curmă.

reticent – reținut, îndoielnic, ezitant, șovăitor.

Întrebări

1. Ce reprezintă Evul Mediu?
2. Cum au fost influențate popoarele barbare de către creștini?
3. Cum a influențat Biserica legislația civilă?
4. Care a fost contribuția papalității la binele societății?
5. Ce schimbări a adus Mahomed în triburile arabe și cum a influențat creștinismul?
6. Ce sunt cruciadele și care a fost rolul lor?
7. Ce este Inchiziția și de ce a fost întemeiată?

Matthias Stom, Sf. Grigore cel Mare

Cuvânt pentru viață

„Dar voi [sunteți] o descendență aleasă, o preoție împărătească, un neam sfânt, poporul luat în stăpânire de [Dumnezeu], ca să vestiți faptele mărețe ale celui care v-a chemat din întuneric la minunata sa lumină.” (1Petru 2,9)

Aplicații

1. Transcrie, în caiet, doar afirmațiile corecte:

- a) Evul Mediu este perioada cuprinsă între secolele V – XV.
- b) Imperiul Roman s-a prăbușit sub loviturile popoarelor barbare.
- c) Popoarele barbare erau creștine.

- d) Popoarele barbare au reușit să-i convertească pe creștini la creștinism.
- e) Marii misionari ai popoarelor barbare au fost călugării benedictini.
- f) Poruncile lui Dumnezeu au influențat multe legi civile.
- g) Odată cu prăbușirea Imperiului Roman, centrul religios s-a mutat la Constantinopol.
- h) În anul 622, Mahomed întemeiază o nouă religie monoteistă, islamismul.
- i) Religia islamică se bazează pe credința în Sfânta Treime.
- j) Creștinii din Occident au organizat cruciade, pentru a elibera locurile sfinte de sub stăpânirea islamică.

2. Descoperă, în careu, cuvintele ascunse pe care le-ai întâlnit în lecție. Notează-le în caiet și găsește pentru fiecare definiția corespunzătoare:

B	E	N	E	D	I	C	T	I	N	I
I	N	C	H	I	Z	I	Ț	I	E	I
S	I	Î	F	R	Â	B	L	S	R	S
E	M	A	H	O	M	E	D	L	E	L
R	C	E	K	M	V	Z	H	A	Z	A
I	Ă	N	P	A	P	A	F	D	I	M
C	R	U	C	I	A	D	E	B	E	I
A	M	O	N	O	T	E	I	S	M	S
C	R	E	Ș	T	I	N	I	S	M	M

Definiții:

- a) Comunitatea credincioșilor de pe pământ, uniți prin credința în Isus și aflați sub conducerea Papei.
- b) Tribunal bisericesc, care-i judeca pe eretici.
- c) Expediții militare, organizate de creștinii din Occident, cu scopul de a elibera locurile sfinte.
- d) Abatere de la credință.
- e) Credința într-un singur Dumnezeu.
- f) Religie monoteistă care are drept carte sfântă Coranul.
- g) Întemeietorul islamismului.
- h) Conducător al Bisericii Catolice.
- i) Religie la baza căreia stă credința în Isus Cristos.
- j) Călugării organizați de Sfântul Benedict.
- k) Capitala întregii lumi catolice.

3. Transcrie enunțurile de mai jos, respectând ordinea cronologică a evenimentelor:

- a) năvălirea popoarelor barbare
- b) organizarea Inchiziției
- c) întemeierea Bisericii
- d) invadarea de către musulmani a unor țări cu veche tradiție creștină
- e) apariția islamismului

4. Ce crezi că s-ar fi întâmplat dacă barbarilor nu li s-ar fi vorbit despre Isus și învățătura sa?

5. Citește textul de mai jos și răspunde la cerințe:

Inchiziția ne apare astăzi ca o monstruoasă. Atunci nu era ca acum. Ereticii medievali atacau statul, Biserica, familia. Dacă ar fi biruit ei, urmarea ar fi fost o răsturnare generală, o recădere în barbarie, o sălbăticie păgână. Fiind atunci așa de strâns unite statul și Biserica, nu e de mirare că ele procedeză cu atâta asprime, uneori, chiar cu cruzime. Cuvântul Sfântului Bernard, că realitatea credinței trebuie recomandată cu frumosul, nu impusă cu puterea, încă nu străbătuse în toate inimile creștinilor. (I. Georgescu, Istoria Bisericii creștine universale)

- De ce activitatea ereticilor era considerată periculoasă?
- Cum a reacționat Biserica la apariția ereziilor și de ce?
- Astăzi, credința este impusă sau propusă? Argumentați!
- În zilele noastre, credința este atacată? Cum poate fi apărată?

Din viețile sfinților

Sfântul Papă Leon cel Mare, învățător al Bisericii

S-a născut între anii 390 și 400, într-o familie de origine toscană, în care a primit o educație foarte bună. Despre Leon cel Mare, nu avem prea multe amănunte din viață, deoarece lui nu-i plăcea să vorbească despre el însuși. A fost primul papă căruia i s-a acordat titlul de „Cel Mare”. A stat la cârma Bisericii lui Cristos între anii 440 și 461.

Fiind om înțelept, a știut să înfrunte problemele timpului său cu inimă de păstor. Profund în misiunea sa de episcop al Romei și de păstor universal, Leon s-a dedicat cu toate energiile sale îngrijirii credincioșilor. Acest lucru nu-i dădea un sentiment de mândrie. Își vedea misiunea ca îndemn de a iubi mai mult.

Cu prestigiul persoanei sale și cu puterea cuvântului său, Papa Leon îl convinge pe temutul conducător Attila, care atacase Roma, să o cruțe și chiar să părăsească Italia. Obține favorul de a fi cruțate toate lăcașurile de închinare, și cea mai mare parte a populației a fost salvată.

La moartea sa, în anul 461, lasă o Biserică adunată în unitate în jurul succesorului lui Petru, într-un moment istoric în care autoritatea civilă nu mai reușea să țină unite popoarele Imperiului Roman.

Lumină pentru pașii mei

Biserica este locul de întâlnire a omului cu Dumnezeu. Isus ne cheamă și așteaptă să ni se dea pe sine și să ne împartă toată bogăția de haruri, în sânul Bisericii. Cine ascultă de Biserică ascultă de Dumnezeu și Dumnezeu rămâne cu el.

Pentru a ști mai multe

„Din înstituire divină, există în Biserică (...) slujitori sacri care, în drept, sunt numiți și clerici; ceilalți credincioși sunt numiți laici. Există, în sfârșit, credincioși, atât dintr-una, cât și din cealaltă categorie, care, prin profesiunea sfaturilor evanghelice, s-au consacrat în mod deosebit lui Dumnezeu și slujesc astfel misiunea Bisericii.” (Codul de drept canonic)

Știați că...

- Papa Leon cel Mare i-a convins pe huni să părăsească Roma?
- Papa Grigore cel Mare a reformat cântul liturgic, numit cânt gregorian? Tot el și-a luat numele de slujitorul slujitorilor lui Dumnezeu.
- Papa Grigore al VII-lea hotărăște ca papa și episcopii să fie aleși de Biserică, și nu de împărați sau de principii?

14. Viața monahală

Membrii Bisericii, dispuși să primească diferite slujiri, sunt înzestrați de Duhul Sfânt cu haruri speciale, numite carisme. Ele sunt dăruite spre binele și creșterea Bisericii, dar și spre binele oamenilor.

Cristos i-a învățat pe oameni: „Dacă vrei să fii desăvârșit, mergi, vinde tot ce ai și dă săracilor și vei avea comoară în cer, [apoi] vino și urmează-mă!” (Matei 19,21)

Din dorința de a ajuta la desăvârșire spirituală, mulți creștini, încă din primele veacuri, au ales să trăiască în sărăcie și curăție, după exemplul și învățătura lui Isus: „Și oricine va părăsi case sau frați sau surori sau tată sau mamă sau soție sau copii sau ogoare pentru numele meu, va primi însutit și va moșteni viața veșnică.” (Matei 19,29)

Unii dintre ei se retrăgeau în pustiu, unde își impuneau o viață aspră, de renunțare, de rugăciune, trăind în singurătate, practicând sfaturile evanghelice – sărăcia, curăția și ascultarea. Aceștia se numeau eremiți sau monahi.

Părintele monahismului este considerat Sfântul Anton cel Mare, care, din tinerețe, s-a retras în pusturile Egiptului. Exemplul sfântului Anton a fost urmat de o mulțime de creștini. Aceștia trăiau, munciau, se rugau, meditau singuri în chiliile lor, dar se adunau zilnic la anumite ore, pentru rugăciune comună, iar noaptea de sâmbătă o petreceau în priveghere în biserica din orașul cel mai apropiat, împreună cu episcopul și cu tot poporul. Veghea se termina duminică dimineața, cu celebrarea Sfintei Liturghii.

În secolul al IV-lea, un călugăr egiptean, Pahomie, a propus o nouă formă de viață călugărească: cenobitismul sau viața în comunitate. Pentru aceasta, a compus un regulament, accentul fiind pus pe ascultare. Sora lui, Maria, a creat prima comunitate feminină. Orice mănăstire era înconjurată de ziduri, avea o biserică în mijloc și o serie de case în care locuiau monahi, conduși de un stareț. Starețul asigura îngrijirea spirituală și organiza serviciile comune.

Monahismul s-a răspândit din Egipt în Palestina și Siria, apoi în Capadocia, în special datorită Sfântului Vasile cel Mare. Acesta întemeiază o mănăstire pe un domeniu al familiei sale, ceea ce va servi drept model și altora. În Regulile scrise de el, le cere călugărilor să trăiască în comunitate, încurajează munca intelectuală și grija față de săraci. Idealul călugărului trebuie să fie imitarea primei comunități de la Ierusalim.

În acest timp, în Occident, multe fecioare și asceți închinați lui Dumnezeu continuă să trăiască în sânul propriei familii.

În jurul anului 350, există, la Roma, mai multe comunități întemeiate de femei din înalta societate. Ele trăiesc în sărăcie, practică faptele de milostenie, vizitarea săracilor și a bolnavilor și meditează asupra Cuvântului Sfintei Scripturi.

Cel mai mare organizator al monahismului în Occident a fost Sfântul Benedict. Regula sa, *Ora et labora!* (Roagă-te și muncește!), va inspira toate mănăstirile din această regiune, până în secolul al XII-lea. Sfântul Benedict s-a inspirat din tradiția monastică anterioară. Monahii duc viața de sărăcie, dar austeritatea este moderată în ceea ce privește somnul, veșmintele, hrana și rugăciunea. Ziua este împărțită în: timp pentru rugăciune și Liturghie, citirea și meditarea Sfintei Scripturi, muncă manuală și odihnă.

Mănăstirea Tatev, Armenia, sec. IX

Mănăstirile benedictine au contribuit la nașterea Europei, după prăbușirea Imperiului Roman, în Occident.

O altă formă de viață monahală apare în secolele IV – V, în Occident: în multe locuri, clerul duce o viață monahală comunitară în jurul episcopului. Astfel, casa episcopului devine mănăstire și, în același timp, un fel de seminar, în care cei mai în vârstă îi instruiesc pe cei tineri.

Vocabular

chilie – cameră mică în cadrul unei mănăstiri, unde locuiește un călugăr sau o călugăriță.

stareț – conducător al unei mănăstiri, egumen.

austeritate – severitate, sobrietate, asprime, rigiditate.

Întrebări

1. Ce sunt carismele?
2. Care sunt sfaturile evanghelice?
3. În ce constă viața monahală?
4. Cine este Sfântul Benedict? Care este regula sa?
5. Cum s-au implicat ordinele călugărești în viața comunității și a Bisericii?
6. Care a fost contribuția episcopului în viața monahală, în secolele IV – V?

Cuvânt pentru viață

„Și oricine va fi părăsit case sau frați sau surori sau tată sau mamă sau soție sau copii sau ogoare, pentru numele meu, va primi însutit și va moșteni viața veșnică.” (Matei 19,29)

Aplicații

1. Transcrie, în caiet, doar răspunsurile corecte:

A. Carismele sunt

- a) haruri speciale, date de Duhul Sfânt credincioșilor;
- b) sacramentele;
- c) bunuri materiale, primite de credincioșii buni.

B. Un monah este

- a) un rege;
- b) un creștin obișnuit;
- c) un om care și-a dedicat întreaga viață lui Dumnezeu și semenilor.

C. Sfaturile evanghelice, bazate pe învățătura și exemplul lui Isus, sunt

- a) umilința, răbdarea, bucuria;
- b) credința, speranța și dragostea;
- c) sărăcia, curăția și ascultarea.

D. Viața monahală este

- a) pentru toți oamenii;
- b) pentru cei chemați de Dumnezeu;
- c) pentru preoți.

Richard Linderum, *Călugării muzicieni*

E. Părintele monahismului este considerat a fi

- a) Sf. Francisc de Assisi;
- b) Sf. Vasile cel Mare;
- c) Sf. Anton cel Mare.

F. Regula pe care Sfântul Benedict a dat-o călugărilor săi a fost

- a) *Ora et labora*;
- b) *Sărăcie, curăție și ascultare*;
- c) *Rugăciune și ascultare*.

2. Care chemare este cea mai bună? La căsătorie sau la renunțarea la toate pentru Isus? Argumentează-ți răspunsul.

3. Scrie-ți părerea: Cum își poate da seama cineva că este chemat la viața monahală?

4. Scrie, în caiet, o rugăciune în care îi ceri Duhului Sfânt să te lumineze, pentru a înțelege care este planul lui Dumnezeu pentru tine și să te ajute să-l urmezi.

5. Citește următorul fragment biblic, apoi rezolvă cerințele:

Și iată că a venit un om la el și i-a zis: „Învățătorule, ce lucru bun trebuie să fac ca să am viața veșnică?”. El i-a zis: „(...) dacă vrei să intri în viață, păzește poruncile!”. (...) Tânărul i-a zis: „Toate acestea le-am păzit. Ce-mi mai lipsește?” Isus i-a zis: „Dacă vrei să fii desăvârșit, mergi, vinde ceea ce ai și dă săracilor și vei avea comoară în cer, [apoi] vino și urmează-mă!” Când a auzit tânărul acest cuvânt, a plecat întristat, pentru că avea multe bogății. (Matei 19,16.17.20-22)

- a) Ce își dorea tânărul care l-a întâlnit pe Isus?
- b) Ce i-a spus Isus să facă pentru a dobândi viața veșnică?
- c) Care porunci le-a respectat tânărul?
- d) Ce trebuia să facă pentru a deveni desăvârșit?
- e) De ce tânărul a plecat întristat?

f) Scrie, în caiet, un text de 10 rânduri în care să prezinți ce poate să facă cineva, chiar dacă nu este chemat special de Dumnezeu, ca să trăiască potrivit învățăturilor lui Isus.

6. Metoda cadranelor: Formați echipe de câte patru. Împărțiți o foaie de hârtie în patru. Completați fiecare cadran, conform cerinței.

I. Definiște monahismul.	II. Dă exemple de ordine călugărești.
III. Descrie activitatea lor zilnică.	IV. Realizează un desen sugestiv.

Din viețile sfinților

Sfântul Benedict, Patronul Europei

Benedict s-a născut în anul 480, la Nursia, Italia. De tânăr, a fost trimis la Roma să studieze retorica și filosofia, dar, dezgustat de ușurătatea vieții din oraș, s-a retras într-o mică peșteră la Subiaco, la sud de Roma, sub conducerea unui sfânt pustnic. Benedict avea atunci douăzeci de ani. După trei ani de singurătate, rugăciune și penitență, a fost descoperit de păstorii din partea locului. Nenumărați credincioși din împrejurimi îl căutau pentru a-i cere sfat și rugăciuni.

Călugării mănăstirii din Vicovaro l-au rugat să le fie conducător spiritual. El a acceptat și a început astfel opera de restaurare a disciplinei mănăstirești. În anul 529, Benedict, împreună cu mulți dintre tinerii ucenici, s-au retras spre sud, lângă orașul Napoli, și și-au stabilit locuința pe o stâncă abruptă a muntelui Cassino.

Sfinții Scolastica și Benedict,
pictură murală

Lumină pentru pașii mei

Călugării și călugărițele au renunțat la multe drepturi în viață pentru a se dedica cu totul slujirii lui Dumnezeu și aproapelui. Au ales acest mod de viață pentru că au o iubire nespus de mare. Să-i oferim și noi lui Dumnezeu viața noastră obișnuită, îmbrăcată cu multă iubire!

Pentru a ști mai multe

„Cea mai mare parte dintre oameni nu are idee despre ceea ce ar putea face acest Dumnezeu din ei, numai dacă ei s-ar pune la dispoziția lui.” (Sfântul Ignățiu de Loyola)

Știați că...

- În anul 2014, în lume erau:
- 54.708 călugări cu voturi, care nu sunt preoți?
- 682.729 de călugărițe cu voturi?

Caravaggio, Sf. Francisc în rugăciune

15. Rănilile unității

Îndepărtarea dintre creștinii din Răsărit și Apus a început încă din secolul al IV-lea, când împăratul Constantin cel Mare a mutat capitala Imperiului de la Roma la Bizanț (Constantinopol). Din acest moment, deosebiri de limbă, temperament, tradiție, cultură, mentalitate dintre creștinii orientali și cei occidentali s-au adâncit.

Odată cu primirea libertății, prin Edictul de la Milano, din anul 313, a apărut cezaropapismul, adică amestecul puterii politice în problemele bisericești. După ce Constantinopolul a devenit capitala Imperiului, împăratul și-a însușit dreptul de a interveni nelimitat în treburile bisericești: numea și destitua patriarhii, convoca concilii, impunea credința adevărată sau falsă.

Mutarea capitalei a dus și la scăderea în importanță a fostei capitale, Roma. Însă, aceasta a rămas centrul spiritual al Bisericii, datorită prezenței papei, urmașul sfântului Petru, martirizat în „cetatea eternă”.

La Sinodul ținut la Constantinopol, în anul 691, s-a afirmat că Scaunul patriarhal de Constantinopol are aceleași drepturi ca și Roma. Patriarhul de Constantinopol dorea independența și egalitatea cu Roma, considerând că acolo unde este împăratul este și puterea.

Ereziile care au apărut în Orient și năvălirea popoarelor barbare au slăbit unitatea Bisericii. De asemenea, apariția islamului și cucerirea de către musulmani a unor țări cu veche civilizație creștină au afectat unitatea în credință.

Prima ruptură între cele două Biserici, bizantină și romană, a avut loc pe vremea papei Nicolae I, care a refuzat să-l recunoască pe Foție, numit de împăratul Mihail al III-lea ca patriarh de Constantinopol, în locul lui Ignațiu. Foție nu a acceptat hotărârile papei și l-a excomunicat pe acesta. Această ruptură a durat între 858 – 880.

În anul 1054, a avut loc marea schismă între Biserica Răsăriteană și cea Apuseană. Patriarhul de Constantinopol, Mihail Cerularie, a început o campanie de denigrare a Bisericii Romei. Astfel, a închis bisericile latine din Constantinopol și a condamnat obișnuințele liturgice latine.

Din cauza intensificării conflictului, papa Leon al IX-lea a trimis la Constantinopol o delegație condusă de cardinalul Humbert. Delegația a fost primită de împărat, dar patriarhul a refuzat orice dialog. Trimisul papei, fără să se gândească la consecințele gestului său, în ziua de 16 iulie 1054, a pus pe altarul bisericii Sfânta Sofia din Constantinopol actul de excomunicare a patriarhului și a tuturor adeptilor lui. Această excomunicare însă nu avea nicio valoare, deoarece papa murise, iar delegația nu mai putea acționa în numele lui. Ca răspuns la acțiunea delegației, patriarhul de Constantinopol a convocat un Sinod în care l-a excomunicat pe papă și pe trimișii lui.

Ruptura a fost provocată de orgolii, neînțelegeri, ambiții politice și religioase, lipsă de diplomatie și de iubire.

În această schismă au fost atrase și popoarele care se aflau în sfera de influență a Bizanțului: sârbii, bulgarii, rușii, românii, melkiții din Palestina, Siria și Egipt.

Din anul 1054, creștinismul s-a împărțit în Biserica latină din Apus (romano-catolică) și Biserica greacă din Răsărit (ortodoxă). După Conciliul din Brest, din anul 1596, unele Biserici ortodoxe au cerut

Papa Paul al VI-lea și Patriarhul Athenagoras

unirea cu Biserica Catolică. Credincioșii lor au devenit creștini catolici, dar au continuat să celebreze Sfânta Liturghie în rit oriental, recunoscând autoritatea papei.

Au fost încercări de refacere a unității Bisericii, dar fără rezultate concrete, astfel încât schisma continuă să fie o realitate ce produce multă suferință și astăzi. La 7 decembrie 1965 a fost proclamată declarația comună, semnată de papa Paul al VI-lea și de Patriarhul de Constantinopol, Athenagoras, prin care a fost anulată excomunicarea reciprocă.

Dorința de a regăsi unitatea tuturor creștinilor este o chemare a Duhului Sfânt. Restabilirea unității se poate realiza cu ajutorul harului lui Dumnezeu și prin cunoașterea frățească reciprocă, rugăciunea în comun, colaborarea între creștini, acte de caritate, dialogul între teologi și întâlnirile între creștinii diferitelor Biserici.

Vocabular

Cetatea eternă – Roma, centrul Imperiului Roman și al Republicii Romane, cetatea marilor împărați romani cuceritori.

sinod – adunarea episcopilor și a altor credincioși, pentru dezbaterăa problemelor privind învățătura, morala și activitatea pastorală a Bisericii.

excomunicare – pedeapsă prin care un credincios, care săvârșește un delict, este exclus din comunitatea credincioșilor (Biserică).

schismă – diviziune, dezbinare, ruptură a unității Bisericii.

Întrebări

1. Când a început îndepărtarea dintre creștinii din Răsărit și cei din Apus?
2. Ce este cezaropapismul?
3. Care a fost decizia Sinodului de la Constantinopol, din anul 601?
4. Cum au influențat unitatea Bisericii ereziile și apariția islamismului?
5. Care au fost etapele schismei?
6. Ce efecte a avut schisma?

Cuvânt pentru viață

„Ca toți să fie una, după cum tu, Tată, ești în mine și eu în tine, ca și ei să fie una în noi, pentru ca lumea să creadă că tu m-ai trimis.” (Ioan 17,21)

Aplicații

1. Transcrie și completează enunțurile în caiet, folosind cuvintele din casetă:

... a dorit și s-a rugat ca ... să fie una. Realizarea unității este darul lui Unitatea nu înseamnă ..., ci unitate în diversitate. În diferite ... pot exista obiceiuri și ... diferite. ... trebuie să se realizeze în problemele esențiale. Fiecare ... este chemat să contribuie la unitate prin ... reciprocă.

regiuni; Dumnezeu; creștin; Biserica; Isus; iubire; uniformitate; ceremonii; Unitatea

2. Rezolvă exercițiul prin metoda cubului.

Pe fețele unui cub se notează următoarele cuvinte: *descrie, compară, analizează, asociază, aplică, argumentează.*

Elevii se împart în șase grupe, fiecare grupă rezolvă o sarcină indicată prin aruncarea zarului (cubului) sau prin numirea de către profesor.

- 1) *Descrie* împrejurările care au condus la Marea Schismă din 1054.
- 2) *Compară* cele două Biserici, din Apus și Răsărit, scriind într-un tabel asemănările și deosebirile.

Biserica catolică (din Apus) deosebiri	Asemănări	Biserica ortodoxă (din Răsărit) deosebiri

- 3) *Analizează* cauzele care au condus, în timp, la ruperea unității Bisericii.

4) *Asociază* fragmentele de enunț din coloana **A** cu cele din coloana **B**, pentru a obține afirmații corecte din punct de vedere istoric.

A	B
a) Mutarea capitalei Imperiului Roman de la Roma la Constantinopol	1) au slăbit credința creștinilor orientali.
b) Ereziile din primele veacuri	2) acolo își are reședința Papa, urmașul Sfântului Petru.
c) Roma era și este centrul spiritual al Bisericii,	3) a dus la numeroase neînțelegeri între creștinii orientali și cei occidentali.

- 5) *Aplică* cunoștințele dobândite și propune soluții concrete pentru realizarea unității creștinilor.
- 6) *Argumentează*: E posibilă unirea creștinilor care au tradiții diferite?

3. Scrie, în caiet, un text de cincisprezece rânduri, în care să-ți argumentezi răspunsul la următoarea întrebare:

Dacă ai fi fost prezent în 16 iulie 1054, în biserica Sfânta Sofia din Constantinopol, și ai fi putut să-ți spui părerea, ce discurs ai fi rostit?

4. Citește următorul text, apoi răspunde la întrebări:

Papa Paul al VI-lea și patriarhul Athenagoras I, împreună cu sinodul său, sunt conștienți că acest gest de justiție și de iertare reciprocă nu este de ajuns pentru a pune capăt diferendelor mai vechi sau mai noi care subzistă între Biserica Romano-Catolică și Biserica Ortodoxă și care, prin lucrarea Duhului Sfânt, vor fi depășite prin curățirea inimilor, prin părerea de rău față de greșelile istorice, precum și printr-o voință eficientă de a se ajunge la o înțelegere și la o expresie comună a credinței apostolice și a exigențelor sale. (Declarația comună a Papei Paul al VI-lea și a Patriarhului Athenagoras)

- a) Care sunt personalitățile care au semnat această declarație?
- b) Cine va înfăptui unirea creștinilor?
- c) De ce nu este suficient gestul pe care l-au făcut cei doi reprezentanți ai Bisericilor?
- d) Ce pot face creștinii ambelor Biserici pentru a se ajunge la unire?

Din viețile sfinților

Sfânta Ecaterina din Siena, Maică a Bisericii

Ecaterina Benincasa s-a născut în anul 1347 la Siena, într-o familie de zugravi, fiind al 24-lea copil dintre cei douăzeci și cinci ai părinților. La 6 ani i-a apărut Isus, îmbrăcat în veșminte pontificale, înconjurat de o mulțime de sfinți, printre care i-a recunoscut pe Sfântul Petru, Sfântul Paul și Sfântul Ioan. La 7 ani, s-a oferit ca mireasă lui Isus pentru totdeauna. La 20 de ani, i-a apărut Isus împreună cu Sf. Fecioară Maria și alți sfinți și i-a cerut să se dedice reformării Bisericii.

Numeroase personalități ale timpului, bărbați și femei, oameni politici, cardinali, călugări și laici au fost mișcați de carisma ei. Scrisorile Ecaterinei, pline de înțelepciune, circulau între discipolii ei. La Pisa, în biserica „Sfânta Cristina”, în anul 1375, a primit stigmatul, ca semn al perfecte identificări cu Mirele ei răstignit, pe care avea să le suporte pentru unitatea Bisericii.

Ecaterina era convinsă că numai persoane reînnoite prin evanghelie puteau reînnoi Biserica. De aceea, s-a dedicat cu toate eforturile sale reformei călugărilor Ordinului Sfântului Dominic.

În fiecare dimineață, parcurgea pe jos porțiunea de drum de acasă și până la bazilica „Sfântul Petru”, unde petrecea întreaga zi în rugăciune, cerând de la Dumnezeu să conducă din nou la unitate Biserica sa. A murit la 29 aprilie 1380, cu inima sfâșiată de durere, neavând fericirea să vadă realizată unitatea Bisericii.

Lumină pentru pașii mei

Toți creștinii sunt fiii lui Dumnezeu. Isus e trist, pentru că există separări între aceștia. Să-i respectăm și să-i prețuim pe cei de altă religie! Să ne rugăm împreună cu ei și să ne angajăm alături de ei în acțiuni de milostenie!

Pentru a ști mai multe

„Într-adevăr, Cristos, care este singurul Mijlocitor și Calea mântuirii, este prezent pentru noi în Trupul său, care este Biserica; el însuși, afirmând în mod explicit necesitatea credinței și a Botezului, a confirmat în același timp necesitatea Bisericii, în care oamenii intră, ca pe o poartă, prin Botez.” (*Lumen gentium*)

Știați că...

- Conciliul al II-lea din Vatican a fost deschis de Papa Ioan al XXIII-lea, la 11 octombrie 1962, a fost închis de Papa Paul al VI-lea, la 8 decembrie 1965, și a avut o mare deschidere ecumenică?
- Patru dintre participanții la Conciliul al II-lea din Vatican au devenit papi: Paul al VI-lea, Ioan Paul I, Ioan Paul al II-lea și Benedict al XVI-lea?
- La deschiderea Conciliului al II-lea din Vatican, Papa Ioan al XXIII-lea s-a dus la fereastră, a deschis-o larg spre lume, lasând să intre aer proaspăt, pentru a semnifica deschiderea inimilor spre lume și spre bisericile surori?

16. Implicarea Bisericii în viața socială

Isus, venind pe pământ, i-a iubit pe oameni și le-a amintit că au demnitatea de fii ai lui Dumnezeu. Omul, creat cu trup și suflet, este important pentru el. Din acest motiv, în predicile sale, Isus recomandă o atenție plină de iubire față de trupul și sufletul aproapelui. El îi declară fericiți pe cei care înfăptuiesc dreptatea și caută pacea. Pune porunca iubirii față de Dumnezeu și față de aproapele pe primul loc, iar, când vorbește despre judecata finală, îi declară mântuiți pe cei care, văzându-l pe el în cei nevoiași, au săvârșit fapte de caritate. „Veniți, binecuvântații Tatălui meu, moșteniți împărăția (...) Căci am fost flămând și mi-ați dat să mănânc, am fost însetat și mi-ați dat să beau, am fost străin și m-ați primit, gol și m-ați îmbrăcat, bolnav și m-ați vizitat, am fost în închisoare și ați venit pe la mine!” (Matei 25,34-36)

Urmând învățătura lui Cristos, prima comunitate creștină a căutat să pună în practică iubirea. În Biserica primară se disting grupuri de diaconi, văduve și fecioare care slujesc la mese, împart bunuri nevoiașilor, vizitează pe bolnavi. Chiar și comunitățile se ajută în momentele de încercare: „Atunci, [unii] dintre discipoli s-au hotărât să trimită ajutoare fraților care locuiau în Iudeea, după cum putea fiecare. Și așa au și făcut și le-au trimis prin mâinile lui Barnaba și ale lui Saul către prezbiteri.” (Faptele apostolilor 11,29-30)

Încă din primele secole ale creștinismului, au fost create instituții de binefacere. Caritatea devine din ce în ce mai importantă pentru fiecare creștin. Sfântul Vasile, episcop de Cezareea, organizează în Capadocia, o adevărată cetate creștină care cuprinde: biserică, mănăstire, azil și spital. Aici sunt primiți călătorii, bolnavii și săracii, care sunt îngrijiți de un personal calificat – călugării. La Alexandria, episcopul dispune de un grup de 500 de infirmieri.

Călugării au avut un rol important și în formarea intelectuală a celor care doreau să-l urmeze pe Cristos, înființând primele școli. Acestea au apărut în cadrul mănăstirilor și în casele episcopilor și aveau ca scop principal studiul și interpretarea Bibliei. Mai târziu, se vor deschide și școli primare pentru educarea băieților, iar pe lângă studiul Bibliei se vor introduce și alte materii.

În Evul Mediu, creștinii continuau să-l vadă pe Cristos în cei săraci și fără adăpost. A da de pomană înseamnă a se sfinți și a-și asigura „dincolo” mijlocitori. Mulți cer ca, în ziua înmormântării lor, să se împartă săracilor bani și hrană. Sunt lăsate, de asemenea, fonduri pentru întreținerea spitalelor și a leprozeriilor.

Prin unirea mai multor școli, iau ființă, pe lângă marile catedrale, universitățile în care, pe lângă studiul Bibliei, încep să fie studiate operele unor filosofi din Antichitate și alte științe. Au luat ființă universitățile din: Salerno (1100), Bologna (1119), Oxford (1133), Sorbona – Paris (1227), Padova (1222), Ravenna, Salamanca, Praga, Viena, Köln etc. Un rol important în dezvoltarea învățământului universitar îl au călugării dominicani și franciscani.

În secolul al XVII-lea, apar primele școli pentru educarea fetelor, în general în cadrul congregațiilor, iar în secolul al XIX-lea vor apărea primele școli primare publice pentru fete.

Marea majoritate a activităților caritabile ale Bisericii au fost susținute de congregațiile religioase, prin munca miilor de preoți, călugări și călugărițe. Aceștia s-au ocupat de educarea copiilor și a tinerilor (*Oratoriul Sfântului Filip Neri, Frații Școlilor Creștine, Salezienii lui Don Bosco*), de îngrijirea bolnavilor, a orfanilor, a celor cu dizabilități, a bătrânilor (*Ursulinele, Surorile milostivirii, Surorile Carmelitane, Misionarele carității*), de promovarea culturii și crearea unei elite intelectuale (*Ordinul Iezuit*).

Vocabular

prezbiter – persoană care aparține clerului, preot.

azil – instituție de asistență socială, unde bătrâni, copii orfani sau persoane cu dizabilități găsesc ocrotire, adăpost sau refugiu.

congregație – institut călugăresc de bărbați sau de femei, în care se depun voturi publice (curăție, sărăcie, ascultare), temporare sau perpetue (permanente).

Întrebări

1. În ce constă demnitatea omului?
2. Pe cine declara Isus fericit?
3. Care este porunca iubirii?
4. Cine este mântuit, conform învățaturii lui Cristos?
5. Cum a practicat iubirea prima comunitate de creștini?
6. Ce activități caritabile se practică în Biserică?

Quint pentru viață

„Să dea fiecare așa cum a hotărât în inima sa: nu cu amărăciune și cu silă, căci Dumnezeu îl iubește pe cel care dă cu bucurie.” (2Corinteni 9,7)

Aplicații

1. Precizează care dintre enunțurile următoare sunt adevărate și care sunt false:

- a) Isus îi iubește pe toți oamenii.
- b) Omul este creat cu trup și suflet muritor.
- c) Sunt importante faptele de caritate pe care le săvârșim.
- d) În Biserica primară, erau grupuri distincte de creștini, care puneau în practică porunca iubirii, slujindu-i pe ceilalți.
- e) Primele școli au fost înființate pe lângă mănăstiri.
- f) În școlile înființate pe lângă mănăstiri, principala materie de studiu a fost matematica.
- g) Călugării dominicani și franciscani au contribuit la dezvoltarea învățământului universitar.
- h) Congregațiile religioase se preocupă doar de lectura Bibliei, rugăciune și meditație.
- i) Educarea copiilor și a tinerilor este foarte importantă pentru *Salezienii lui Don Bosco*.
- j) Misionarele carității se îngrijesc de cei mai săraci dintre săraci.
- k) Isus ne învață să facem numai fapte de milostenie sufletească.
- l) Încă de la începuturile creștinismului comunitățile creștine s-au ajutat între ele.
- m) Astăzi nu mai există solidaritate între diferitele comunități creștine.
- n) Călugării au avut un rol important în formarea intelectuală a credincioșilor.

2. Completează, în caiet, doar enunțul pentru care optezi:

- a) Implicarea Bisericii în viața socială este necesară pentru că
- b) Implicarea Bisericii în viața socială nu este necesară, deoarece

3. Interesează-te de acțiunile de caritate pe care le întreprind diferitele grupuri din parohia ta. Alcătuieste o listă cu ele.

4. Povestește o întâmplare în care ai fost de ajutor celorlalți. Descrie sentimentele pe care le-ai trăit făcând acea faptă.

5. Proiect: O faptă de caritate pentru aproapele meu

Organizați-vă în echipe de câte trei, identificați o nevoie a unei persoane din jurul vostru, propuneți un plan de acțiune și puneți-l în aplicare.

6. Aranjează literele din fiecare cadran pentru a alcătui cuvinte. Scrie un text de cincizeci de cuvinte, despre implicarea Bisericii în viața socială, în care să folosești și cuvintele găsite.

A T	S E
R	L R
I A E	J
C T	U I
A I R	I T
B I	R
E	S O
S C	C S

José Risueño,
Sf. Toma de Aquino

Isus a învățat mulțimile, a vindecat bolnavi, a săturat pe cei flămânzi. Biserica se îngrijește de cei aflați în dificultate. Să urmărim și noi exemplul lui Isus și să ajutăm, după posibilitățile noastre, pe aproapele aflat în dificultate. Să începem cu un zâmbet, cu o vorbă prietenească, la care să adăugăm alte fapte pe care ni le inspiră iubirea creștină.

Sfântul Toma de Aquino (1226 – 1274), călugăr dominican, a fost numit cel mai învățat dintre sfinți și cel mai sfânt dintre învățați. A fost profesor de teologie și filosofie la Sorbona și la alte universități din Europa. *Summa theologica*, cea mai importantă lucrare a sa, este studiată atât de creștini cât și de filosofi necreștini.

Din viețile sfinților

Sfânta Tereza de Calcutta, Maică a săracilor

„Sunt albaneză după sânge, indiancă după cetățenie. În ce privește credința mea, sunt o soră catolică. După vocație, aparțin lumii. Dar, în ce privește inima mea, aparțin cu totul Inimii lui Isus”.

Această mesageră luminoasă a iubirii lui Dumnezeu s-a născut la 26 august 1910, la Skopje. A fost botezată Gonxha Agnes. Iubirea față de suflete a pătruns în inima ei din ziua Primei Împărtășanii. La vârsta de optsprezece ani, atrasă de dorința de a deveni misionară, Gonxha a lăsat casa natală pentru a intra în Institutul Sfintei Fecioare Maria, cunoscut cu numele de „Surorile de Loreto” din Irlanda, unde a primit numele de sora Maria Tereza.

În anul 1946, în timpul călătoriei cu trenul de la Calcutta la Darjeeling, pentru o reculegere anuală, Maica Tereza a primit „inspirația”. Isus i-a cerut Maicii Tereza să fondeze o comunitate religioasă, *Misionarele Carității*, dedicată slujirii celor mai săraci dintre săraci. După un curs scurt cu *Surorile Medicale Misionare de la Patna*, Maica Tereza s-a întors la Calcutta și a găsit găzduire temporară la *Micile Surori ale Săracilor*. La 21 decembrie, a mers pentru prima oară în periferie: a vizitat familiile, a spălat rănilor unor copii, s-a îngrijit de un bărbat în vârstă, care zăcea bolnav pe stradă și de o femeie care murea de foame și de tuberculoză. Începea fiecare zi cu Isus Euharistic și ieșea pe stradă cu rozariul în mână, pentru a-l căuta și a-l sluji pe el în cei care sunt „nedoriți, neiubiți, neîngrijiți”.

Din 1980 și până în 1990, Maica Tereza a deschis case de misiune în aproape toate țările comuniste, inclusiv în fosta Uniune Sovietică, Albania și Cuba. În acești ani de rapidă expansiune a misiunii sale, lumea a început să își îndrepte atenția spre Maica Tereza și spre opera pe care o începuse. Numeroase distincții, începând de la *Premiul indian Padmashri*, din 1962, și importantul *Premiu Nobel pentru Pace*, din 1979, au adus cinste operei ei. Mass-media a început să urmărească activitățile ei cu tot mai mult interes. A primit totul, atât distincțiile, cât și atențiile, „spre slava lui Dumnezeu și în numele săracilor”.

La 5 septembrie 1997, viața pământească a Maicii Tereza a ajuns la capăt. După mai puțin de doi ani de la moartea ei, datorită răspânditei faime de sfințenie și a harurilor obținute prin mijlocirea ei, Papa Ioan Paul al II-lea a permis deschiderea cauzei de canonizare. La 20 decembrie 2002, a aprobat decretul asupra virtuților eroice și a miracolelor sale, iar la 4 septembrie 2016, a fost declarată sfântă.

Știați că...

➤ Pe actualul teritoriu al României, prima instituție de învățământ superior a fost colegiul iezuit din Cluj (1579 – 1581)?

*Biserica Piaristilor și Statuia Fecioarei Maria,
Colegiul iezuit din Cluj-Napoca (1859)*

17. Lăcașurile de cult

Isus și ucenicii săi, fiind evrei, participau la celebrările religioase în lăcașurile de cult ale poporului iudeu: templul și sinagogile. După învierea lui Cristos, treptat, apostolii au conștientizat că formează noul popor al lui Dumnezeu. Au renunțat la tradițiile iudaice și, pentru că nu aveau biserici, au început să se adune în case particulare, pentru a celebra „frângerea pâinii”.

Biserica este casa lui Dumnezeu, loc de întâlnire între Dumnezeu și poporul său.

La începuturile creștinismului, primele biserici erau camere sau părți din case, care erau rezervate pentru rugăciunea adresată lui Dumnezeu și pentru celebrarea euharistică.

În timpul persecuțiilor, creștinii se întâlneau pentru rugăciune și celebrări doar în case private și în catacombe. În aceste locuri au apărut și primele elemente de artă creștină. Pe pereții catacombelor, au fost descoperite picturi reprezentând scene biblice și din viețile martirilor.

Primele biserici au fost construite spre sfârșitul secolului al II-lea, în zonele în care creștinismul era tolerat. În secolul al III-lea, au apărut astfel de construcții în toate regiunile Imperiului Roman, unde numărul creștinilor era mai mare. Însă majoritatea acestora a fost distrusă în timpul persecuțiilor. Mai târziu, cele care nu au fost distruse au fost înlocuite de creștini, cu altele, mai mari.

După ce Biserica a primit libertatea, în anul 313, prin Edictul de la Milano, lăcașurile de cult au devenit neîncăpătoare pentru numărul în creștere al creștinilor; astfel, s-au construit altele, mai mari.

De-a lungul secolelor, s-a acordat multă atenție aspectului exterior al lăcașurilor de cult, au apărut stiluri arhitectonice și artistice diferite, însă forma de bază a unei biserici a rămas aceeași. Constructorii de biserici au preluat elemente din arhitectură, sculptură și pictură și le-au adaptat la specificul cultului creștin.

Unii împărați au donat creștinilor templele păgâne și bazilicile civile. Acestea au fost transformate în lăcașuri de cult creștine. Forma bazilicală se referă la un edificiu dreptunghiular mare, cu cel puțin trei nave, dintre care cea de la centru e cea mai înaltă și are ferestre proprii. Acesta a devenit model pentru bazilicile romanice și catedralele gotice din Occident.

În Orient, între secolele IV – XV, s-a dezvoltat arta bizantină, care a preluat elemente din arta grecească și romană și influențe din arta arabă. Este o artă menită să-l apropie pe om de Dumnezeu.

Spre sfârșitul secolului al X-lea, până în secolul al XIII-lea, s-a dezvoltat arta romanică. Aceasta combină arta greco-romană și arta bizantină cu elementele artei populare din teritoriile în care s-a dezvoltat.

În secolul al XII-lea, în Franța, a apărut stilul gotic, care s-a răspândit în vestul Europei, în secolul al XV-lea. Primele construcții au fost catedralele ridicate în centrul orașelor. Monumentele gotice au forme alungite, bogat împodobite, impresionează prin înălțimea lor, prin frumusețea vitraliilor și varietatea ornamentală a sculpturii. Caracteristica principală a acestui stil este că accentul nu cade pe Dumnezeu care coboară pe pământ, ci pe omul care se înalță în căutarea lui.

Catedrala Neprihănită Zămislire, Moscova

În secolele XV – XVI, se dezvoltă arta renascentistă. Primele elemente au apărut la Florența, apoi la Roma și Veneția. Pictura și sculptura iau amploare și se dezvoltă ca arte independente, nu doar ca mijloace de decorare a bisericilor.

O mare parte din pictura și sculptura Renașterii prezintă personaje și scene biblice umanizate, expresive, inspirate din modele reale.

În secolul al XVII-lea se dezvoltă noi curente în artă, derivate din stilul renascentist, care pun accent pe monumental și grandios, prin excesul de ornamente: barocul, rococo-ul, neoclasicismul.

În secolele XIX – XX, construcțiile religioase și stilurile arhitecturale sunt variate. Ele reproduc sau combină stiluri de artă din perioade anterioare. Diversitatea materialelor și a tehnicilor de construcție a permis ridicarea unor biserici cu forme diferite, mai moderne, față de stilurile clasice.

Vocabular

catacombe – galerii subterane romane construite în sec. al II-lea d.C., unde erau înmormântați creștinii în primele secole (în perioada persecuțiilor) și unde aveau loc și celebrări liturgice.

stil arhitectonic – totalitatea elementelor constructive și ornamentale care alcătuiesc o clădire.

navă – încăperea centrală a unei biserici, naos.

bazilică – denumire dată bisericilor care erau construite după modelul bazilicilor civile din Imperiul Roman.

catedrală – biserica principală a unei dieceze, în care se află tronul (catedra) episcopului diecezan; dom.

Întrebări

1. Care erau lăcașurile de cult ale iudeilor?
2. Ce este biserica?
3. Unde celebrau creștinii frângerea pâinii, în timpul persecuției?
4. Cum a influențat libertatea oferită creștinismului noile lăcașuri de cult?
5. Ce stiluri de construcții și picturi apar?
6. Care este rolul artei în realizarea lăcașurilor de cult?

Cuvânt pentru viață

„Fericiți sunt cei care locuiesc în casa ta, Doamne, pentru că te pot lăuda mereu!” (Psalmi 83,5)

Aplicații

1. Transcrie, în caiet, doar răspunsul corect:

A. Lăcașurile de cult ale evreilor erau

- a) bisericile și casele oamenilor;
- b) templul și sinagogile;
- c) catacombele și bisericile.

B. Lăcașul de cult creștin este

- a) templul;
- b) biserica;
- c) sinagoga.

Catacombe Sfintei Domitilla, Roma

C. Primele elemente de artă creștină au apărut în

- a) peșteri;
- b) templul iudaic;
- c) catacombe.

D. Construcția și stilul unei biserici trebuie

- a) să-l apropie pe om de Dumnezeu;
- b) să trezească teama față de Dumnezeu;
- c) să-l facă pe om egal cu Dumnezeu.

E. Stilurile arhitecturale întâlnite în lăcașurile de cult catolice sunt

- a) romantic, renașcentist, baroc;
- b) romanic, gotic, renașcentist;
- c) gotic, romanic, baroc.

Catedrala din Reims, stil gotic

2. Observă biserica ta parohială. Desenează-o, evidențiind stilul arhitectural.

3. Caută informații (și în mediul online) și completează, în caiet, tabelul cu numele lăcașurilor de cult ale credincioșilor din alte religii:

<i>Religia</i>	<i>Numele lăcașului de cult</i>
Creștinism	
Iudaism	
Budism	
Hinduism	
Islamism	

4. Proiect: Cunosc istoria Bisericii (se va prezenta săptămâna următoare).

Împărțiți-vă în patru echipe.

- Prima echipă va căuta informații despre construirea lăcașului de cult supus cercetării. (Este de preferat biserica din parohia proprie.)
- A doua echipă va realiza macheta bisericii (din plastilină, polistiren, carton etc.).
- A treia echipă, „echipa vizitatorilor”, va adresa întrebări care să înceapă cu:

- A patra echipă este formată din ghizi care trebuie să se pregătească pentru a putea răspunde la întrebările vizitatorilor.

5. Scrie, în caiet, un text de zece rânduri despre rolul și importanța lăcașului de cult.

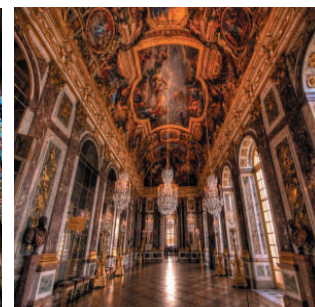
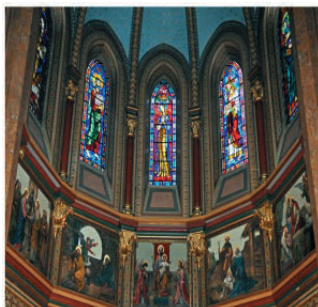
6. Folosind informațiile din lecție, dar și pe cele din mediul online, identifică stilul căruia îi aparțin următoarele biserici: Catedrala *Sfântul Ștefan* din Viena, Domul din Milano, Bazilica *Sfântul Petru* din Vatican, Catedrala *Notre-Dame* din Paris.

7. Asociază lăcașul de cult cu stilul căruia îi aparține:

BAROC

GOTIC

ROMANIC

Catedrala *Sf. Iosif*,
București

Domul din Köln,
Germania

Biserica *Sf. Carol*,
Viena

Catedrala din Speyer,
Germania

Să intrăm în biserică plini de respect și de evlavie, pentru că este casa Domnului și locuința sa între noi. Isus dorește să nu-l lăsăm singur într-o clădire rece de piatră, ci să-i oferim o locuință caldă și iubitoare în inima noastră.

Sub diferitele ei forme: arhitectură, pictură, sculptură, poezie, muzică etc., arta a fost pusă, de-a lungul timpului, în serviciul cultului divin. Marii artiști, cunoscuți în lumea întreagă și admirați chiar și astăzi, și-au folosit talentul pentru a exprima credința în Dumnezeu. Iată câțiva dintre ei: Donatello, Donato Bramante, Leonardo da Vinci, Giovanni Bellini, Sandro Botticelli, Raffaello Sanzio, Michelangelo Buonarroti, Giotto etc.

Din viețile sfinților

Sfânta Bernadeta Soubirous

În urma arătatilor minunate cu care a fost favorizată, la Lourdes, Sfânta Bernadeta nu a căutat și nici nu a acceptat să fie apreciată și laudată de către oameni. Când Episcopul de Lourdes, în prezența a peste cinci mii de pelerini, așeza statuia Maicii Domnului în Grota Arătatilor, Bernadeta stătea într-o chilie mică oferită de călugărițele care o primiseră în mijlocul lor. Ea și-a petrecut scurta existență pământească în acceptarea cu liniște și umilință a suferințelor fizice, a răspuns plină de generozitate la chemarea Neprihănitei de a face pocăință pentru răscumpărarea atâtor suflete aflate în robia păcatului.

În timp ce, la grota binecuvântată, se lucra la înălțarea unui sanctuar mareț, care să primească sub boltile sale mulțimile de pelerini și bolnavi ce veneau să afle acolo ajutor, Bernadeta părea că dispăre în umbră. După ce, timp de șase ani, a stat în *Institutul Surorilor de Caritate* din Lourdes, a fost admisă la noviciatul din Nevers. La începutul vieții sale de mănăstire, a îndeplinit oficiul de infirmieră, apoi a fost sacristană. După ce boala s-a agravat, a fost constrânsă să stea mai mult la pat.

Persoanelor care veneau să o consoleze, le răspundea cu surâsul luminos întipărit pe fața ei de strălucirea Doamnei Preacurate de la Lourdes: „Maria este atât de frumoasă, încât toți cei care au văzut-o o dată ar vrea să moară pentru a o revedea”. Bernadeta, care cu ochii proprii a privit, încă de pe acest pământ, fața Fecioarei Zămislite fără prihană strămoșească, a murit în ziua de 16 aprilie 1879. La 8 decembrie 1933, Papa Pius al XI-lea a ridicat-o la cinstea altarelor, propunând-o ca un model de puritate sufletească, simplitate evanghelică și deplină supunere la voința lui Dumnezeu.

Știați că...

- Printre cele mai impunătoare catedrale din Europa se află: *Bazilica Sfântul Petru* (Roma), *Sagrada Familia* (Barcelona), *Catedrala din Köln*, *Saint Paul* (Londra), *Notre-Dame* (Paris)?
- *Bazilica Sfântul Petru* din Roma este cea mai veche biserică din lume; lucrările ei au durat 120 de ani, timp în care s-au succedat 20 de papi; este cel mai mare lăcaș al creștinătății, având 15000 m²?
- *Domul din Ulm* (oraș pe Dunăre, în Germania), este o biserică luterană, cea mai înaltă biserică din lume, iar în 1890 era cea mai înaltă clădire din lume?
- *Bazilica Maicii Domnului* din Lichen, cea mai mare biserică din Polonia, a opta din Europa și a douăsprezecea din lume, a fost finalizată în anul 2004, are 10000 m² și a fost realizată în totalitate din donații ale pelerinilor catolici?

Bazilica Sfântul Petru, Roma

Sagrada Familia, Barcelona

18. Muzica sacră

Muzica și cântarea însoțesc omul pe parcursul întregii sale vieți. Este un limbaj prin care omul transmite și comunică mai mult decât o poate face prin simpla rostire a cuvintelor, deoarece cântul pătrunde în interiorul ființei sale și face să vibreze sufletul.

Muzica este modalitatea prin care omul îl preamărește pe Creator, îi mulțumește, îi aduce laudă, își exprimă sentimentele sufletești în fața lui Dumnezeu.

Biserica a recunoscut bogăția limbajului muzical, motiv pentru care l-a preluat în liturgie, introducându-l în serviciul acesteia. Scopul este acela de a aduce slavă lui Dumnezeu și sfințire credincioșilor.

În liturgia ebraică, rolul muzicii s-a evidențiat în timpul domniei regelui David. În celebrările liturgice din Vechiul Testament, cântarea Psalmilor era adesea însoțită de instrumente muzicale: cetera, lira, harpa, trâmbița, fluierul, flautul, cornul.

În Noul Testament, Evangheliile dau mărturie despre prezența cântului în momentele esențiale ale vieții lui Isus. De exemplu, la nașterea sa, în ieslea din Betleem, a răsunat cântul îngerilor: „Dintr-o dată, s-a unit cu îngerul o mulțime din oastea cerească, laudându-l pe Dumnezeu și spunând: «Mărire în înaltul cerurilor lui Dumnezeu și pe pământ pace oamenilor pe care el îi iubește!»”. (*Luca 2,13*) La fel și la Cina de Taină: „Și, după ce au cântat imnul, au plecat spre Muntele Măslinilor”. (*Matei 26,30*)

Sfântul apostol Paul îi îndeamnă pe creștini să aducă laudă lui Dumnezeu prin cântare: „Vorbind între voi în psalmi, imnuri și cântări sfinte, cântând și intonând psalmi în inimile voastre pentru Domnul, aduceți mulțumiri lui Dumnezeu Tatăl”. (*Efesenii 5,19*)

Prima comunitate creștină folosea diferite forme muzicale pe care tradiția le-a păstrat și le-a transmis: psalmii, imnurile și aclamațiile. Bogăția muzicii liturgice de la începuturi provine din faptul că aceste cântări au la bază texte biblice. Această categorie de cântări include formule scurte de laudă (doxologie, laudă și mulțumire), iaculatorii și aclamații (*aleluia, osana, maranatha, amen*).

Muzica sacră este o ramură principală a artei sacre și este prezentă mereu în celebrările Bisericii. Cântecul trebuie să se adapteze spiritului liturgic și să favorizeze participarea activă a credincioșilor la celebrări.

Principalele ramuri ale muzicii sacre creștine sunt: muzica gregoriană și muzica bizantină.

Cântul gregorian este o formă de cânt liturgic. Muzica gregoriană este inspirată din repertoriul primelor generații de creștini de pe teritoriul Imperiului Roman din Occident, care își are originea în muzica ebraică și greacă. Ea s-a dezvoltat între secolele VI – XI, fiind transmisă inițial prin viu grai. Muzica gregoriană își are numele de la papa Grigore I (590 – 604 d.C.), care a reformat și unificat cântul liturgic în Occident.

Muzica bizantină este a doua ramură importantă a muzicii religioase creștine. Ea nu se cântă cu instrumente și s-a dezvoltat în estul Europei, fiind specifică Bisericii Ortodoxe. O contribuție importantă în dezvoltarea muzicii bizantine timpurii a avut-o sfântul Ioan Damaschinul.

Orga Buchholz a Bisericii Negre, din Brașov

În Biserica Catolică, muzica sacră are diferite forme: cântul gregorian, cântul polifonic, cântul religios popular. Ea este însoțită de diferite instrumente, între care locul principal îl deține orga cu tuburi, ca instrument muzical tradițional, al cărui sunet poate să adauge o strălucire minunată ceremoniilor Bisericii și să înalțe puternic sufletele spre Dumnezeu și spre cele sfinte.

Vocabular

psalmi – cântări religioase din Vechiul Testament, în număr de 150, adunate în *Cartea Psalmilor* (Psaltire).

imn – poezie religioasă formată din mai multe strofe, ultima fiind o doxologie.

aclamație – laudă adusă lui Dumnezeu de către credincioși la celebrările liturgice.

iaculatorie – rugăciune scurtă adresată lui Dumnezeu sau sfinților.

cânt polifonic – combinație de fraze melodice cântate împreună, fiecare având melodie și înțeles de sine stătător; suprapunerea mai multor linii melodice care se află în relații armonice.

maranatha – expresie aramaică (limba în care a vorbit Isus), ce înseamnă „Vino, Doamne!” sau „Domnul nostru vine”.

doxologie – rugăciune de preamărire a Sfintei Treimi.

Întrebări

1. Ce transmite omul prin muzică și cântări?
2. Care este scopul muzicii în liturgie?
3. Unde găsim în Biblie cântări?
4. Ce este muzica sacră?
5. Care sunt principalele ramuri ale muzicii sacre creștine?
6. Ce știm despre muzica gregoriană? Dar despre cea bizantină?
7. Ce forme ia muzica în Biserica Catolică?

Cuvânt pentru viață

„Învățați-vă și îndemnați-vă unii pe alții, cu toată înțelepciunea, în psalmi, în imnuri și în cântări spirituale! Cântați în inimile voastre lui Dumnezeu, mulțumindu-i!” (*Coloseni 3,16*)

Aplicații

1. **Alege răspunsul corect sau răspunsurile corecte:**
 - A. Care este scopul muzicii sacre?
 - a) preamărirea lui Dumnezeu; b) sfințirea credincioșilor; c) binedispunerea oamenilor.
 - B. De când este folosită muzica în celebrările liturgice?
 - a) încă din Vechiul Testament; b) începând cu Noul Testament; c) de la Papa Grigore I.
 - C. Care sunt principalele ramuri ale muzicii sacre?
 - a) gregoriană și tradițională; b) bizantină și gotică; c) gregoriană și bizantină.
 - D. Cum a contribuit papa Grigore I la dezvoltarea muzicii sacre?
 - a) a reformat muzica sacră; b) a inventat muzica pentru Sfânta Liturghie; c) a unificat cântul liturgic în Occident.

Orgă din 1435, *Basilica Valère in Sion*, Elveția

E. Ce condiții se impun cântului liturgic pentru a-și atinge scopul?

- a) să fie cât mai ritmat;
- b) să favorizeze participarea activă a credincioșilor la Sfânta Liturghie;
- c) să fie adaptat liturgiei.

F. Care este instrumentul tradițional care însoțește cântul în Biserica Catolică?

- a) pianul; b) vioara; c) orga clasică.

2. Răspunde la întrebarea următoare, scriind în caiet, un text de șase rânduri: De ce, uneori, este mai ușor să-ți înalți sufletul către Dumnezeu prin muzică, decât în lipsa ei?

3. Alege condițiile pe care trebuie să le îndeplinească muzica și cântul pentru a putea fi folosite în Biserică:

- a) să fie compuse de un autor cunoscut;
- b) să se inspire din textele biblice;
- c) să fie acompaniate de un instrument;
- d) să poată fi cântate de cor;
- e) să înalțe sufletele credincioșilor spre Dumnezeu.

4. Ascultați fragmente de muzică gregoriană și bizantină. Indicați cel puțin două asemănări și două deosebiri.

5. Transcrie, în caiet, din textul lecției, cuvintele care indică modalitățile prin care un creștin îi aduce laudă lui Dumnezeu, la Sfânta Liturghie.

Din viețile sfinților

Sfânta Cecilia, protectoare a cântăreților bisericești

Un fragment din *Liturghia sărbătorii* spune: „Fecioara Cecilia purta mereu în inima ei evanghelia lui Cristos și zi și noapte vorbea cu Dumnezeu”.

Din punct de vedere istoric, nu se cunoaște suficient despre Sfânta Cecilia. Se pare că a fost martirizată în secolul al III-lea, la Roma, unde în cinstea ei s-a ridicat mai târziu o bazilică. Probabil că a aparținut familiei nobile a *Ceciliilor*, care, prin prestigiul și bogățiile ei, a fost de mare ajutor creștinilor în timpul persecuțiilor. Poate pentru acest motiv, tânăra Cecilia, după martiriu, a fost depusă într-un mormânt care e situat aproape de acelea ale episcopilor, în Catacombele „Sfântul Calist”, pe Via Appia.

Cecilia, nobilă și bogată, mergea zilnic să participe la Sfânta Liturghie, celebrată de Papa Urban, în catacombele de lângă Appia. Acolo era așteptată de o mulțime de săraci, care îi cunoșteau generozitatea.

Tânăra Cecilia avea să se căsătorească cu Valerian. Dar, în ziua nunții, „în timp ce orgile cântau, ea cânta în inima sa numai pentru Domnul”. Acest fragment (din *Passio*) a contribuit la stabilirea patronajului Ceciliei asupra muzicii sacre. Se cunoaște că tânăra i-a spus lui Valerian: „Nicio mână profană nu poate să mă atingă, pentru că mă ocrotește un înger. Dacă mă vei respecta, el te va iubi, după cum mă iubește pe mine”. Valerian a urmat sfatul Ceciliei, s-a lăsat instruit și botezat de către Papa Urban și apoi a împărtășit același ideal de curăție al miresei, primind ca recompensă aceeași soartă glorioasă: ramura de palmier a martiriului. La acest har divin a fost asociat și fratele lui, Tiburțiu. Martirii Valerian și Tiburțiu, înmormântați în catacombele lui Pretestat, sunt confirmați din punct de vedere istoric.

Răspândita devoțiune populară față de fecioara și martira romană a făcut ca noul calendar liturgic să-i păstreze comemorarea.

Lumină pentru pașii mei

Dumnezeu ne-a înzestrat cu glasuri melodioase. Să-i aducem laudă, mulțumire și preamărire prin cântări sfinte la Sfânta Liturghie, dar și în diferite momente ale zilei, oriunde ne-am afla. Cine cântă se roagă de două ori.

Pentru a ști mai multe

„Cât am plâns ascultând innurile, cântările, suavele accente ce răsunau în Biserica voastră! Ce emoții am cules din ele! Se prelingeau în urechea mea, picurând adevărul în inima mea. Un mare avânt de pietate mă înălța și lacrimile mi se scurgeau pe obraz, însă îmi făceau bine.” (Sfântul Augustin)

Știați că...

- Termenul „psalmi” vine de la cuvântul ebraic „melodie”, „imn”, „a face muzica”, „a cânta în cinstea lui Dumnezeu”?
- David, autorul multor psalmi, a avut o orchestră de 4000 de persoane, pentru care a făcut instrumente (1Cronici 23,5)?
- Cea mai veche orgă din România datează din anul 1805 și se află în Biserica Neagră din Brașov?
- Cea mai mare orgă mecanică din lume se află în biserica din Lubeck, Germania?
- Sfântul Augustin a spus: „Cine cântă se roagă de două ori”?
- Cântatul are efecte pozitive asupra organismului uman (antrenează creierul, inima, plămânii, mușchii), dând starea de bine?

Sebastiano Conca, *Regele David cu lira*

Pieter van Lint, *Regele David dansând*

RECAPITULARE ȘI EVALUARE

1. Asociază cuvintele date cu definițiile corespunzătoare. Rezolvă în caiet.
monoteism, cezaropapism, monah, erezie, stareț, caritate, gotic, gregorian

stil arhitectural
negarea unui adevăr de credință
credința într-un singur Dumnezeu
amestecul puterii politice în problemele Bisericii
conducător al unei mănăstiri
iubire, fapte de milostenie
călugăr
cânt bisericesc atribuit Papei Grigore I

2. Transcrie, în caiet, ordonând cronologic, următoarele evenimente din istoria Bisericii:

- unitatea Bisericii se destramă;
- Sfântul Benedict organizează monahismul în Occident;
- popoarele barbare atacă Imperiul Roman;
- ereticii sunt pedepsiți de Inchiziție;
- Isus Cristos întemeiază Biserica.

3. Completează tabelul, după model, folosindu-te de ceea ce ai învățat din lecții:

Perioada	Evenimentul istoric
Sec. I	Întemeierea Bisericii
	Invazia popoarelor barbare
	Apariția islamismului
Sec. IX – XI	
	Organizarea cruciadelor
Sec. XIII	
	Cucerirea Constantinopolului de către musulmani

4. Alcătuieste câte un enunț, corect din punct de vedere religios, în care să folosești următoarele expresii: *fapte de milostenie, lăcaș de cult, muzică sacră, iubire față de aproapele, dialog între creștini.*

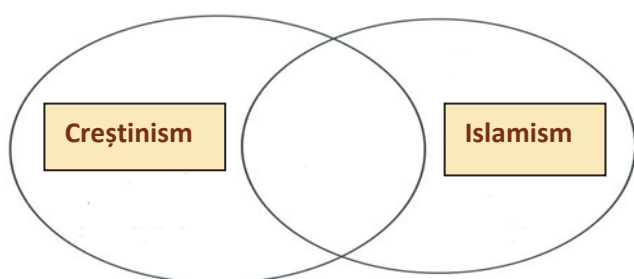
5. Realizează un interviu cu un călugăr (o călugăriță) pentru a afla când a simțit chemarea lui Dumnezeu și care este rolul lui (ei) în Biserică.

Atenție! Pregătește din timp întrebările, notează răspunsurile primite, apoi prezintă-le în fața colegilor.

6. Completează tabelul, după modelul dat, cu numele personajelor întâlnite în ultimele lecții, indicând rolul pe care l-au avut în istorie:

Personajul	Rolul în istorie
Sfântul Anton cel Mare	Părintele monahismului

7. Compară creștinismul și islamismul, folosind diagrama Venn, și identifică cel puțin două asemănări și două deosebiri:

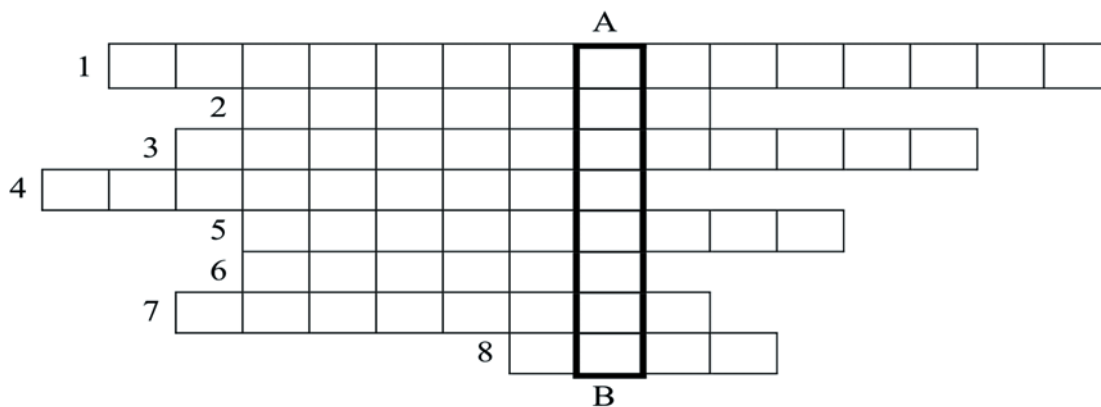
8. Ești redactor la revista școlii și ai ocazia să scrii un articol despre importanța lăcașului de cult creștin. Utilizând informațiile pe care le-ai obținut la lecții, redactează un text de 6 – 8 rânduri.

Giambattista Piazzetta, *Sf. Benedict*

9. Rezolvă aritmogriful.

Pe verticala A – B vei descoperi cum se numește comunitatea credincioșilor de pe pământ, uniți prin aceeași credință și prin sacrameente, care se află sub conducerea papei.

1) A dat călugărilor săi regula „Roagă-te și muncește!” (2 cuvinte). 2) În secolul al IV-lea, a propus călugărilor viața în comunitate. 3) Au luat ființă, prin unirea mai multor școli. (De exemplu: Salerno, Bologna etc.) 4) Dialog cu Dumnezeu. 5) Biserica principală, în care se află tronul episcopului. 6) La Sfânta Liturghie îl laudăm pe Dumnezeu cântându-i și ... 7) Lăcaș de cult creștin. 8) Conduce, de la Roma, Biserica Catolică.

RECAPITULARE FINALĂ

1. Recunoaște personajul după indicii:

a) A ascultat de Dumnezeu; a fost salvat din potop; Dumnezeu a încheiat un legământ cu el, simbolul acestei alianțe fiind curcubeul.

b) Nepot al lui Abraham; a avut doisprezece fii; s-a luptat cu un înger al lui Dumnezeu; a fost numit Israel.

c) A împlinit voința Tatălui său; a desăvârșit Legea; a întemeiat Sacramentul Euharistiei; a rămas cu noi în Sfânta Împărtășanie.

d) Îl iubește foarte mult pe Isus; și-a dedicat întreaga viață lui Dumnezeu și semenilor; trăiește în sărăcie, curăție și ascultare.

2. Ne jucăm! Folosiți o minge și jucați: răspunde – întreabă – aruncă.

Primul elev care primește mingea formulează o întrebare și aruncă mingea unui coleg. Acesta va răspunde la întrebarea pusă, va formula o altă întrebare și va arunca mingea mai departe, altui coleg. Jocul continuă până ce mingea va ajunge la toți elevii.

Reguli:

- formulați întrebări care să acopere informațiile dobândite pe parcursul anului școlar;
- puneți întrebări clare, care pot primi răspunsuri scurte și exacte.

3. **Imaginează-ți un dialog cu colegul/colega de bancă, în care unul dintre voi este copilul care se îndreaptă spre biserică, în ziua de duminică, iar celălalt este indiferent față de credință. Jucați rolurile în fața colegilor. La sfârșitul dialogului, ceilalți colegi pot interveni cu sugestii.**

4. **Ce crezi că s-ar întâmpla dacă în Biserică nu ar exista și persoane care să se consacre cu totul lui Dumnezeu și să-i slujească pe ceilalți?**

5. Elimină evenimentele care nu aparțin Evului Mediu:

- marea schismă;
- încreștinarea popoarelor barbare;
- apariția primei mănăstiri, organizată de Sfântul Pahomie;
- organizarea Inchiziției;
- coborârea Duhului Sfânt în ziua de Rusalii;
- organizarea călugărilor de către Sfântul Benedict;
- cucerirea locurilor sfinte de la Ierusalim de către musulmani;
- persecuția creștinilor din timpul împăratului Nero;
- încreștinarea strămoșilor noștri.

Bartolomé Esteban Murillo, *Visul lui Iacob*

6. Citește următorul fragment biblic, apoi rezolvă, oral, cerințele:

„(...) Ca toți să fie una, după cum tu, Tată, ești în mine și eu în tine, ca și ei să fie una în noi, pentru ca lumea să creadă că tu m-ai trimis.” (Ioan 17,21)

a) Cine a rostit această rugăciune?

b) Cum crezi că trebuie acționat pentru ca „toți să fie una”, așa cum a dorit Mântuitorul? Alege dintre următoarele, posibile răspunsuri:

- rugăciune în comun;
- colaborare între creștini;
- refuzul de a da ajutor altora;
- cunoaștere reciprocă;
- dispreț față de cei ce au altă credință;
- înnoirea permanentă a Bisericii;
- convertirea inimii.

c) Compune o rugăciune prin care îi ceri lui Isus să ne dea înțelepciunea de a ne iubi și accepta reciproc.

Vizita Papei Francisc în Turcia (2014)

7. Precizează care dintre enunțurile următoare sunt adevărate și care sunt false:

- a) Omul este cea mai importantă ființă creată de Dumnezeu.
- b) Orice ființă umană este înzestrată cu suflet.
- c) Sufletul îl face inferior pe om față de animale și plante.
- d) Adam și Eva au ascultat întotdeauna de Dumnezeu.
- e) După potop, Noe i-a mulțumit lui Dumnezeu.
- f) Isus ne învață să-i iubim chiar și pe dușmanii noștri.
- g) Legea divină îngrădește libertatea omului.
- h) Pentru creștini sabbatul este cea mai importantă zi a săptămânii.
- i) Euharistie înseamnă *aducere de mulțumire*.
- j) Prin adorația euharistică omul îl preamărește pe Dumnezeu.
- k) Sfânta Ostie se poate păstra oriunde.
- l) Isus a rămas în Sfânta Împărtășanie pentru că ne iubește.
- m) Călugării trăiesc în sărăcie, curăție și ascultare din dorința de a ajunge la desăvârșire spirituală.
- n) Prezbiterul este persoana care aparține clerului.

8. În careul de mai jos vei descoperi 10 cuvinte. Scrie, în caiet, un text de 10 rânduri, în care să folosești cuvintele găsite.

M	R	I	U	B	I	R	E
I	C	F	M	I	Ș	M	A
L	R	D	Â	B	I	C	P
O	E	U	N	L	O	R	R
S	D	M	T	I	M	E	O
T	I	N	U	E	I	Ș	A
E	N	E	I	F	S	T	P
N	Ț	Z	R	O	U	I	E
I	Ă	E	E	J	S	N	L
E	D	U	C	A	Ț	I	E

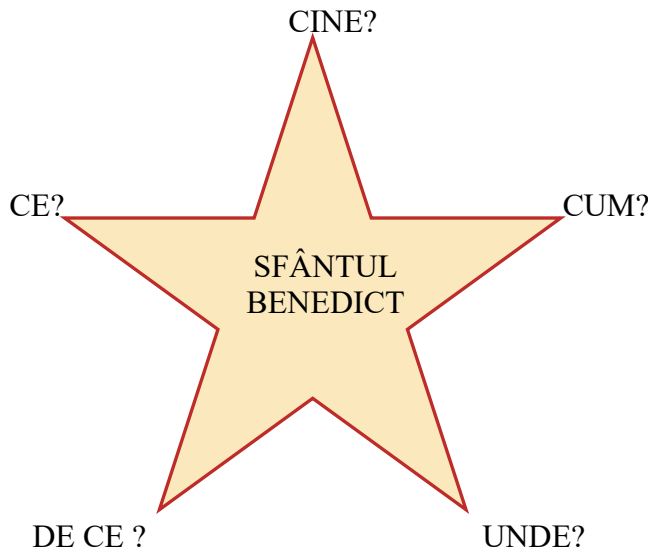
9. Privește cu atenție literele din chenar! Identifică rândul în care cuvântul PARADIS este scris corect. La ce te gândești când citești acest cuvânt?

PARADIS
 APRADIS
 PARAISD
 PAARDIS
 PARDAIS
 PAR AIDS

Corrado Giaquinto, *Sfânta Treime cu Sfânta Fecioară și sfinții*

10. Folosind metoda *exploziei stelare*, formulează întrebări referitoare la Sfântul Benedict, apoi răspunde la ele:

11. Folosește codul de mai jos și descoperă cum ne îndeamnă Isus să fim:

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19
A	Ă	Â	C	D	E	F	I	L	M	O	P	R	S	Ș	T	Ț	U	V

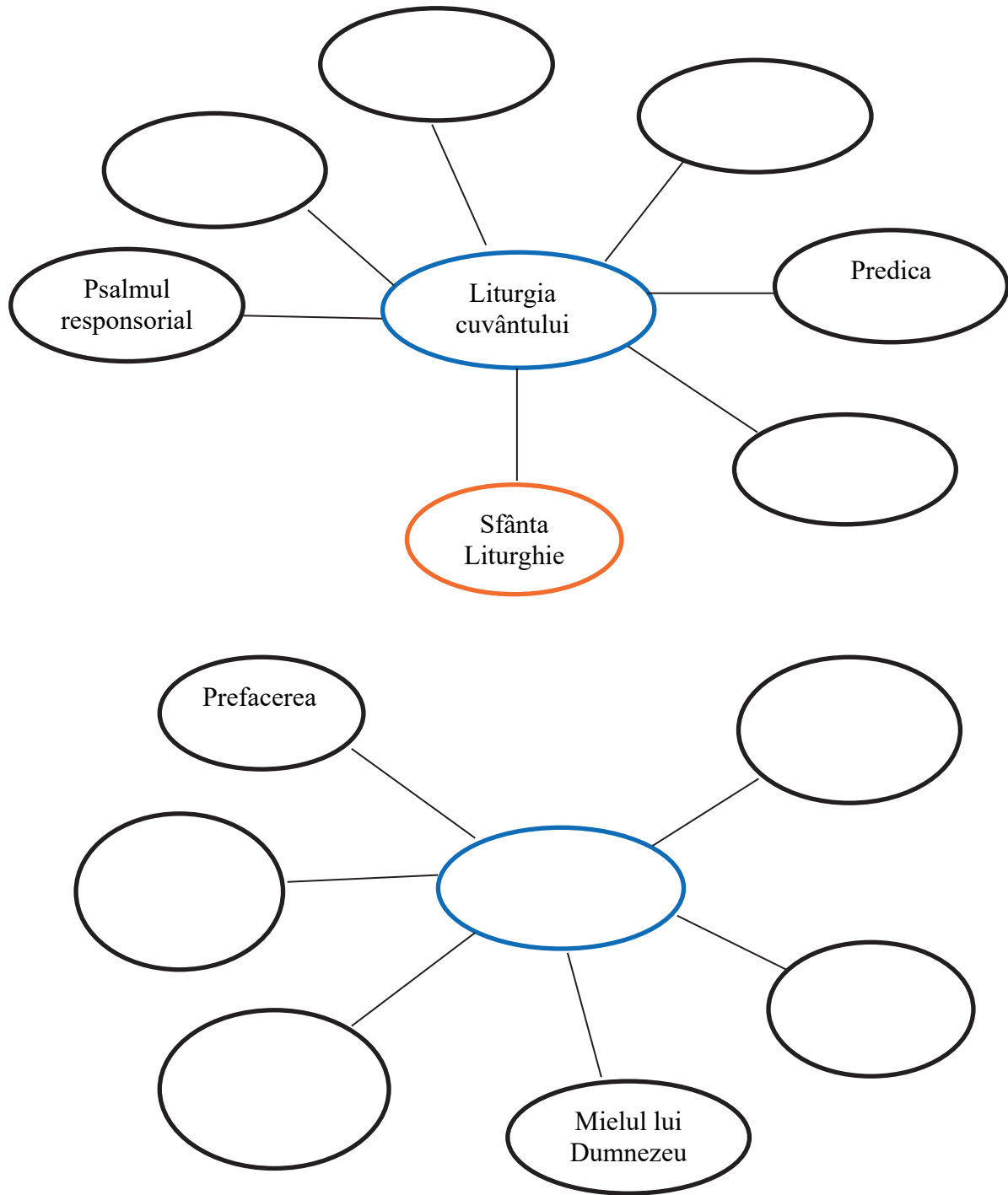
	1	15	1	5	1	13	,	7	8	17	8	5	6	14	2	19	3	13	15	8	17	8	
„																							

12	13	6	4	18	10	16	1	16	2	9	19	11	14	16	13	18	4	6	13	6	14	4	

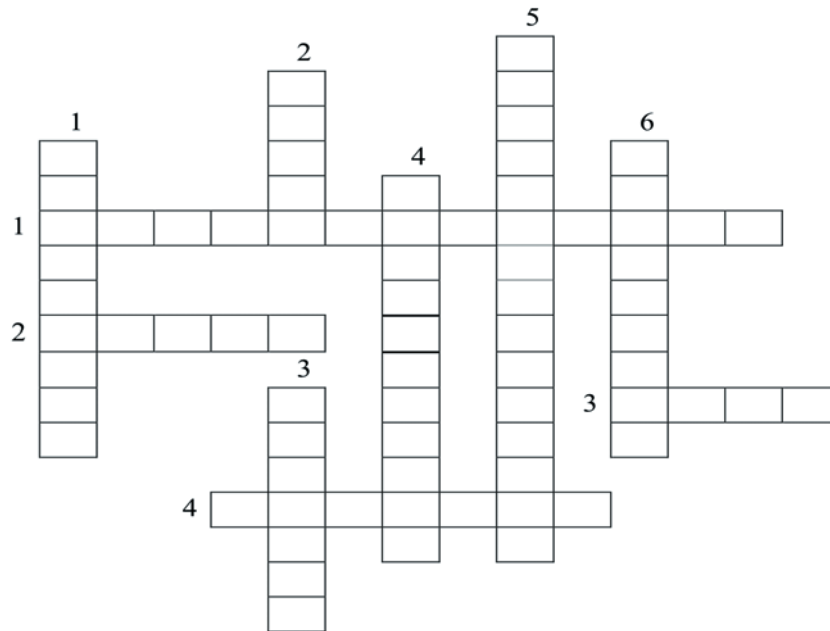
6	14	16	6	5	6	14	2	19	3	13	15	8	16	”
														!

(Matei 5,48)

12. Rezolvă pe caiet. Completează ciorchinele, scriind ceea ce lipsește:

13. Rezolvă jocul de cuvinte încrucișate:

Orizontal

1) Parte a Bibliei care prezintă faptele lui Isus. (2 cuvinte). 2) Tatăl celor douăsprezece triburi ale lui Israel. 3) Centrul vieții spirituale. 4) A propus ca formă de viață călugărească cenobitismul.

Vertical

1) Promis de Dumnezeu, după păcatul primilor oameni. 2) Ziua Domnului la evrei. 3) Stil arhitectural caracterizat prin ziduri masive, arcuri curbe, geamuri mici. 4) A descoperit oamenilor că Dumnezeu este Tatăl său și al nostru. 5) Jertfa lui Cristos de pe cruce care se reînnoiește pe altar. 6) Moment al Liturghiei, în care pâinea și vinul de pe altar se transformă în Trupul și Sângele lui Isus.

Sf. Liturghie în Catedrala romano-catolică „Sf. Iosif”, București

TEST DE EVALUARE FINALĂ

Se rezolvă în caiet!

1. Asociază cuvintele cu semnificația lor:

Profet
Sfânta Liturghie
Duminica
Schismă
biserică

jertfa lui Cristos de pe cruce, reînnoită pe altar
ziua Domnului la creștini
ruperea unității Bisericii
lăcaș de cult creștin
om chemat de Dumnezeu să vorbească în numele lui

2. Alege varianta corectă de răspuns pentru fiecare dintre enunțurile de mai jos:

- A.** Pentru a trăi iubirea creștină dintre catolici și creștinii de alte confesiuni, trebuie
- a) să-i respect;
 - b) să nu vorbesc despre credința mea de față cu ei;
 - c) să fiu indiferent.
- B.** Sfințim ziua de duminică și de sărbătoare de poruncă,
- a) participând la predică, mergând la Mall, făcând o drumeție;
 - b) vizionând un film, jucând jocuri pe calculator, ascultând la radio Sfânta Liturghie;
 - c) odihnindu-ne, participând la Sfânta Liturghie, făcând fapte bune.
- C.** Primind Sfânta Împărtășanie,
- a) primim o bucată mică de pâine;
 - b) primim Trupul și Sângele Domnului;
 - c) ne asigurăm succesul la școală.

3. Explică, în câteva enunțuri, de ce este importantă manifestarea credinței și prin fapte de caritate.

4. Formulează două scurte rugăciuni, având o intenție specifică: pentru pace în lume, pentru unitatea în credință a creștinilor, pentru un coleg de clasă etc.

5. Prezintă, pe scurt, importanța persoanelor consacrate pentru Biserică.

Item	1	2	3	4	5
Punctaj maxim	15	15	20	20	20
	10 puncte din oficiu				

ISBN 978-606-31-0680-4

9 786063 106804

Acest manual școlar este proprietatea Ministerului Educației Naționale.

Acest manual este aprobat prin Ordinul Ministrului Educației Naționale nr. 3970/15.06.2018 și este realizat în conformitate cu programa școlară aprobată prin Ordinul Ministrului Educației Naționale nr. 3393/ 28.02.2017 și se distribuie **gratuit** elevilor.

116.111 - numărul de telefon de asistență pentru copii